

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Methodvs Expeditæ Confessionis Tum pro Confessarijs, tum pro Pœnitentibus

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1657

Liber II. De oris Confessione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41773

LIBER II.

DE
ORIS CONFES-
SIONE.

CAPUT I.

Quædam de peccatorum
Confessione in uni-
versum.

§. I.

*An sit explicandum in Confessione
peccatum esse, vel non esse
alias confessum.*

*a Suar. de
pæn. d. 22.
sect. 9. n. 2
in fine.*

Non oportet id expli-
care: quia pecca-
tum est idem sive con-
fessum, sive non
confessum, temporisque, quo
crimen patratum est, circun-
stantia non se habet ex parte
pecca-

*Sanc. in
decal. l. 1.
c. 10. n. 71.
Coninc. de
pæn d. 17.
d. 8. n. 69.*

peccati, sed merè ex parte Pœnitentis.

2 Vnde qui generaliter confitetur, potest sine alia explicatione admiscere nova cum antiquis *b*, etiam si id de industria ad regendum tempus, quo peccatum commisit, ne Confessario id innotescat, faciat; quia utitur jure suo.

3 Adverto tamen aliquando esse necesse ex aliqua peculiari ratione id explicare: idque in duobus eventibus. *c* Primò quando peccatum est reservatum, verò ubi gratia, peccatum commissum à Religioso tempore religionis fortasse erit reservatum, quod commissum in seculo non erat: debet igitur id explicari, ut videatur, an Confessarius, cui nunc is Religiosus confitetur, jurisdictionem habeat absolvendi. Secundò, quando pœnitens est in proxima occasione peccandi: tunc enim debet explicari tem-

pus

b Henriq.
l. 2. de pœ-
nit. c. 12.
§. 2. in
Glossa lit-
tera D.

c De Lugo
de pœn.
d. 16. sec. 2.
§. 1. n. 47.

pus prætens: Ut scilicet Confessarius vel illum obliget ad eam removendam, vel si renuat; à beneficio absolutionis excludat. Aliqui Tertio addunt si pœnitens laboret consuetudine præfenti peccandi, debere illam explicare: sed probabilius est non obligari ad dicendam ex se peccandi consuetudinem, ut infra suo dicitur loco. *d*

4 Petes quoad primum casum. Quid si ille Religiosus confiteatur cum habente potestatem? verbi gratia, cum Prælato? Respondeo tunc, cum illud peccatum reservatum respectu talis Confessarii nequaquam fit; tacere tempus pœnitens profecto potest. *e*

5 Petes iterum quoad secundum casum. Quid si quis habeat occasionem proximam, sed vel non teneatur jam tollere, modo infra explicando, vel si teneatur, ipsemet jam tollat, seu

C effica-

*d Infra
hoc eodem
l. 3. §. 3.*

*e De Lugo
ibid.*

Ibid.

efficaciter tollere proponat? ne,
 Respondeo tunc nec obligari / ver
 ad aperiendum tempus: si qui ut in
 dem ratio, quamobrem obliga sed p
 batur, jam deficit. ex a

6 Illud approbare non valeo, quan
 quod aliqui affirmant: posse sci. & n
 licet ~~sive~~ peccato gravi pœni- mis
 rentem, ~~sive~~ ex se, sive interro. conc
 gatum à Confessario positivè suum
 dicere illud peccatum, quod detur, c
 facto nunc commisit, esse pecca lud i
 tum antiquum: quia nimirum sariu
 (ajunt) id est mendacium de re pecca
 levi, cum non sit de re necessaria non t
 ad Confessionem; id inquam Con
 non approbo, non solum ex eo preh
 capite, quia tenemur interdum Conf
 verum respondere quando a habe
 Confessario de aliquibus inter. om
 rogamur, quæ quamvis non est test,
 sent à nobis necessario dicenda non
 conducunt tamen ad nostram Sacra
 utilitatem, medicinamque, qua posit
 le esset, aliquando peccatum es catur
 se recidivum, esse ex consuetudine non

ne, &c. de quibus interrogati
 vera dicere omnino tenemur g,
 ut infra etiam nos dicemus h;
 sed præcipue illud non approbo
 ex alio capite, quia nimirum
 quando negativè se quis gerit,
 & nihil dicit de tempore com-
 missi delicti, (id quod fieri posse
 concedimus) certè commissum
 positivè suum præsens delictum confite-
 tur, quia in ipsa confessione il-
 lud involuit; quare esto Confes-
 sarius apprehendat illud esse
 de peccatum alio tempore factum,
 non tamen id dicit pœnitens; sed
 Confessarius ipse per se sic ap-
 prehendit; Ex alia parte quia
 Confessarius quando absolvit
 habet intentionem absolvendi
 omne illud peccatum, quod po-
 nitur, & à pœnitente dictum est,
 non est periculum frustrandi
 Sacramentum. At verò quando
 positivè quis dicit, illud esse peccatum
 antiquum, cum sit reens;
 non explicat, ne implicite qui-

g De Lug.
 d. 14. de
 pœn. sec 10
 h Hoc eod.
 l. c. 10
 §. 2. n. 38.

dem, suum præsens delictum, sed aliud antiquum quod non fecit; id quod esset non fateri omnia sua peccata, quod est sacrilegium.

§. II.

In Confessione generali, an omnia mortalia, alias confessa, aperire teneamur.

7 **N**on tenemur; atque adeo possumus omittere aliqua peccata, etiam mortalia, sed alias ritè manifestata; quæ est communis, & certa Theologorum opinio, Quod si Confessarius decipiatur putans hunc pœnitentem ea sola habere peccata, quæ dicit; ipsa tamen pœnitens non mentitur, cum solum proponat aliqua, aliqua non item, in quo nullum est mendacium. Quid si pœnitens dixerit se velle generaliter confiteri, & deinde

a Henriq. l. 2. de pœnit. c. 12. §. 2. in Glossa lit. D. & alii passim.

de non omnia proponat? Respondeo, nec tunc mentiri, quia communis sensus est, ipsis Confessariis maximè notus, quòd in Confessione generali non omnia alias rite confessa aperiantur; imò etiam si mentiretur; peccaret solum venialiter: esset enim in re levi, & minimè ad Confessionem necessaria.

Alia huc pertinentia vide infra, cum de Mendacio in Confessione libro hoc 2. c. 10. §. 2.

§. III.

An peccata dubia sint necessariò clavibus subdenda.

8 **D**Vbium, aliud est positivum, aliud negativum. Positivum est quando quis aliquas habet rationes, vel motiva probabilia ad credendum, verbi gratia, se peccatum aliquod commississe;

misisse; & habet alias rationes seu motiva probabilia ad credendum se illud non commisisse. Hoc, quod vocavimus dubium positivum, improprie vocatur dubium; vere enim appellatur, & est iudicium probabile. Negativum est, quando quis non habet rationes, vel motiva; saltem probabilia ad credendum se peccasse; sed nec rationes similes habet ad credendum se non peccasse; sicuti non habet quis rationes probabiles ad iudicandum arenæ Maris, aut grana paria esse, nec ad iudicandum esse imparia. Hoc enim verò proprie vocatur dubium. His positis.

9 Certum in hac re nostra est primo, eum, qui dubius est positive de suo peccato, hoc est habet rationes probabiles, quod non peccaverit mortaliter, & similes, immo probabiliores rationes, quod peccaverit; non tenet

neri ad illud confitendum. Ratio est quia se conformat iudicio probabili, quod satis est, ut in rebus moralibus, juxta rectam rationem, quis prudenter agat, etiam relicto probabiliori iudicio.

10 Certum est secundò. Qui probabiliter, immò certò scit se mortaliter deliquisse, habet tamen rationes probabiles se illud non esse confessum, sed & probabiles item habet se confessum esse; nec teneri ad illud confitendum: quidquid aliqui in contrarium dicant; Ratio est evidens: quia adhuc sequitur iudicium probabile.

11 Certum est tertio. Qui rationes probabiles habet, se non peccasse: vel scit quidem se peccasse, sed habet probabilitatem jam se esse confessum, si nullas habet rationes credendi contrarium: non teneri ad Confessione-

C 4 nem:

a suar. de
pœn. d. 22.
sect. 9. n. 6
Aliique.

b Sanc. in
Dec. l. pr.

c. 9. n. 33.

Sylvius in
addit 3. p.

q. 6. art. 4.

§. quaritur
3. cont.

Flag præc.

Eccl. 2. l. 3

e. 4. n. 7.

c. Idem
aliquæ.

d. Connch

de pœn. d. 7

dub. 8. n.

68. apud

Diam. p. 3.

tr. 4. res 1

ationes
ad cre-
nmissif-
us dur
riè vo.
appel-
abile.
is non
a; sal-
dum se
s simi-
e non
et quis
dican-
na pa-
m esse
o pro-
is po-
tra est
t possi-
st ha-
quod
& si-
s ra-
on te-
neri

nem: Ratio est eadem dicta, im-
mo, ut patet, major.

12 Certum est quartò. Si con-
tra, habeas rationes probabiles
judicandi te peccasse, sed nullam
rationem probabilem habeas ju-
dicandi te esse confessum, (quod
est dubitare negativè de Confes-
sione) teneri te ad Confessio-
nem. Ratio est quia tunc posse-
sio præcepti Confessionis est
contra te: constat enim de pecc-
cato, deque obligatione confi-
tendi; de Confessione vero fa-
cta, non constat.

13 Difficultas igitur solùm
superest de dubio negativo, &
quidem circa culpam mortalem.
An scilicet qui negativè dubitat,
se peccatum commisisse, vel
quod commisit fuisse mortale;
teneatur ejusmodi peccatum du-
bium confiteri. Dubito, v g. sed
nullam habens rationem proba-
bilem me excusantem, an occi-
derim hominem, vel, posito
quod

*e De Lug.
de pæn. d.
16. sect. 2.
n. 59.*

quod occiderim, dubito an cum debita advertentia occiderim; obstringor ne tale homicidium in Confessione declarare?

14 Prior sententia negare posset, *f* & quidem validis rationibus. Præcipua illa est, quia in hoc casu melior possessio est pro pœnitente: neque enim debet certò condemnari, aut cogi pati sententiam certam confessionis, tantumque onus subire, quantum est naturæ hominum fragili ipsa Confessio, pro delicto dubio.

*f Favet
Henr. l. 8.
de Euch. c.
45. n. 3. in
Gloss. l. p
citās Pa-
lud. Ant.
Tabienam.*

15 Posterior tamen sententia est communis apud Theologos, qui obligant fideles ad Confessionem talium peccatorum in prædicto dubio. Ratio hujus sententiæ potius est extrinseca, quam intrinseca; nam Layman postquam priorem sententiam, ut sibi probabilem proposuisset; in fine addit se nihil hac de re velle statuere. Ioannes

*g Suar. de
pœn d. 22.
sect. 9. n. 2
Sanch. l. 1.
in Deo. c.
10. n. 66.
alios late
referentes.
h Laym. l.
1. tr. 1. c. 5.
§. 4. n. 37.*

*Jo. Præ-
pos. q. 5. de
integr. cō-
fessionis
dub. 3. n.
107.*

*1 Dian p. 3
ar. 4. res.
60. vide
etiamp. 4.
ar. 3. res. 5.*

Præpositus *i* similiter docet priorem eandem sententiam esse speculativè probabilem, licet non sit in praxi à posteriore recedendum. Diana *l* postquam attulit ex citato Layman rationes pro sententia priori, concludit; ideo tu cogita, nam ego absolute affirmativam (hoc est posteriorem à nobis modo adductam) sententiam teneo. De Lugo *m* ubi eruditè solvit omnes rationes, quæ faciunt pro posteriore, quam, ut dictum est; Theologi communiter sequuntur; tandem ab eadem communi non esse recedendum statuit, nixus eo fundamento; quia nimirum talis est usus: & praxi communis totius Ecclesiæ, cujus praxi cum initium non agnoscatur; affirmari potest (ait) ita Christum Dominum instituisse, ut scilicet etiam peccata dubia fideles confiteri teneantur.

16 In hac gravi difficultate Dico primò priorem sententiam interdum ratione subjecti non solum practicè probabilem, sed certissimam esse; nempè pro conscientis timoratis scrupulosi n. Ratio est quia hi in dubio debent præsumi non peccasse mortaliter; quare, & in eo dubio, in quo alii essent obligandi, ipsi sunt omnino eximendi.

17 Dico secundo absolutè, ex ratione objecti, posterior sententia in praxi recipienda est. Ceterum an prior practicè excipi possit; ut certò decernere tanti illi Doctores ausi non sunt; ita nec ausim ego.

18 Denique Doctores o hic advertunt, si quis in Confessione afferat sola peccata dubia; debere moneri, ut addat aliquod peccatum certum ex aliàs confessis, ne scilicet periculum subsit frustrandi Sacramentum; si forte illud verum peccatum non

n Sa, Sua-
rez, Gran-
Becan a-
linque re-
lati à Jo.

Sanch. in
select. d. 41
n. 18. &

Castr. tr. 1
disp. 4. de
cōsc. scrup.
pulosap. 2
n. 4.

o Suar. de
pœn d. 18.
sect. 1. n. 12

fit; atque adeo non fit materia Sacramenti pœnitentiæ. Quod si hoc certum haberi non possit: tunc prudentis arbitrio, juxta materiæ necessitatem, dubiique probabilitatem, & denique salutis proximi periculum, absolvi poterit pœnitens, sub conditione saltem mente concepta: id quod in pueris, quando sunt in confinio acquirendi rationis usum, usu venire solet.

§. 4.

De peccatis confessis ut dubiis.

19 **S**I pœnitens bona fide confessus est peccatum dubium, ut certum, verbi gratia, se furatum esse aureos centum, vel consensum præbuisse turpi cogitationi; sed deinde incipit dubitare de tali furto, vel de dato consensu: non obligatur

tertia
Quod
possit
iuxta
quique
salus
solvi
litio-
: id
nt in
ionis

tur iterum illa confiteri ut du-
bia. Ratio est, quia si quis obti-
ner sententiam, absolviturque à
delicto certo; censetur multo
magis ab incerto absolutus fuisse:
quique Confessori fatetur
peccatum ut certum, satis mora-
liter censetur factus esse idem ut
dubium. Idem videtur esse di-
cendum de numero: ut si quis
dixit se certò pejerasse quin-
quies, & deinde dubitat se plus,
vel dubitat se pejerasse minùs.
Et quidem quando dubium su-
pervenit quod minùs; res est cer-
ta, id est non obligari; quia in
majori numero absolutus est mi-
nor; ac quando supervenit du-
bium quòd plus: res non videtur
eodem modo decidenda, sed esse
procedendum sicuti diximus
§ 3. de confitendo peccato du-
bio. Verum ex altera parte pos-
set quis dicere, in hoc casu, jam
moraliter fuisse absolutum nu-
merum dubium in absolutione

a De Lug.
de pœn. d.
16 sect. 2.
n. 77.

fide
tum
gra-
cen-
uisse
e in-
vel
iga-
tur

numeri certi præabsoluti : sed certè id non satisfacit : quod aliis discutiendum relinquo.

*b Idem de
Lugo ib.*

20 Quod si non incipiat solum dubitare, sed certò comperit se vel non pejerasse v. g. vel numerum esse minorem, quam dixerit: exempli causa, cum fuerit fassus se pejerasse quinquies, certò comperit se semel, vel bis pejerasse; nec obligabitur *b* iterum confiteri, quod certum comperit. Ratio est, tum quia in numero majori includitur minor: tum quia si nullum comperit fuisse suum peccatum, quid confitebitur?

21 Difficultas igitur hic solum est, Primò quoad substantiam actus: An si quis fassus est bona fide peccatum ut dubium, & deinde advertit esse certum; an, inquam, obligetur iterum tanquam certum confiteri? Secundo quoad numerum: An scilicet si bona fide quis aperuit
Con-

Confessori se peccasse decies plus minus, sed deinde bene recordatur se certò decies, vel duodecies, vel nonies peccasse; an inquam obligetur hunc numerum certum post datam absolutionem in tantum, iterum aperire. Nam si ante recordatus fuisses determinati numeri, illum explicare debuisses c (ut certum est) nec potuisses dicere decies plus minus: quia peccata debent aperiri Confessori, pro ut sunt in conscientia pœnitentis. Jam singulatim de utraque difficultate differendum, initiumque sumo à posteriore.

c De Lug. de pœn. d. 16. sect. 2. n. 77. in fin.

22 Quoad numerum ergo, dico quando non est magnus excessus, non obligari pœnitentem iterum aperire. Ratio est, & fidelium communis praxis, & ea quam mox n. 23. dicam. Quod si fuit magnus excessus; debet pœnitens illum aperire in sequenti Confessione. Est com-

d Vasa. Suar. Connob, Sa, alique a. pud De Lugo d. 16 de pœn. sec 2. §. 4. n. 78.

munis

e Quid-
 qui dicit
 Vivaldus
 apud Dias
 nam p. 3.
 tr. 4. ref.
 94.
 f. Fogund.
 l. 3. de præ-
 cept. conf.
 c. 5. n. 9.

munis doctrina, e & ratio, quæ
 mox tangetur persuadet.
 23 Petes quantum, & ad quod
 se extendunt illa verba (plus mi-
 nusve) ne sit magnus excessus?
 Respondeo non posse id certa re-
 gula definiri, sed prudentis judi-
 cio est decernendum f. Solum
 adverte quò major est numerus,
 qui affertur; majorem etiam fo-
 re numerum, qui sub illis ver-
 bis (plus minusve) subintelligi-
 tur? verbi gratia, si dicas, pec-
 cavi decies plus minusve; verifi-
 cabitur si peccasti octo, vel duo-
 decim vicibus. Quòd si dicas
 peccavi centies plus minusve,
 verificabitur si peccasti nona-
 ginta quinque vicibus, vel vici-
 bus centum, & quinque: non
 autem verificabitur si peccasti
 octoginta vicibus, vel vicibus
 centum. & viginti. Quare non
 est considerandum nisi id, quod
 humano, & morali loquendi mo-
 do important illa verba (plus
 minusve:)

minusve :) quod, ut dixi, iudicio prudentis est decernendum. Semper attendendo, ut numerus peccatorum moraliter verus Confessori patefiat.

24 Quoad substantiam actus in quo est major controversia, adhuc dico probabilissimum g etiam esse poenitentem non obligari ad iteratam Confessionem. Quamobrem si quis sub dubio bona fide dixit se pejerasse, verbi gratia, & deinde comperit se pejerasse certo: non tenebitur iterum illud perjurium tamquam certum confiteri, Ratio est, quia tale peccatum jam fuit directe absolutum in prima Confessione: ergo nova absolutione non indiget. Antecedens probatur: quia ideo tu illud falsus es, & ideo Confessor profert circa illud suam sententiam, ut nimirum illud absolvat: ergo non nisi directe: licet sub conditione implicita, si fuit peccatum

g De Lug.
d. 16. sect.
2. n. 81.

tum

tum coram Deo. Sanè si Iudex secularis reum de crimine non plenè probato, seu dubio, per sententiam definitivam absolvet:

h Covarr. l. 1. variar. c. 1. n. 8. c. 18. à Sanc. l. 8 de matr. d. 34. n. 57 ret: non possit iterum id crimen jure in iudicium deduci: ergo est signum, quòd directè fuit absolutum. Non ita profectò quando quis absolvitur ab instantia, seu observatione iudicii, id quod fit per sententiam interlocutoriam: nam tunc ex novis iudiciis, novisque probationibus potest iterum in iudicium deduci: at in casu nostro sententia Confessarii est definitiva, ut ex se constat: ergo directè illud peccatum absolvit.

25 Confirmatur. Si quis dubius de excommunicatione, suspensione, irregularitate, voto, etiam reservato, petat ad cautelam absolutionem, vel dispensationem, & post eam obtentam comperiat vincula illa fuisse certa, non propterea indigeat

nova absolutione, seu dispensatione: certè non propter aliam rationem, nisi quia absolutio fuit absolutè data sub conditione, quòd vincula illa adessent: sed jam aderant; ergo fuerunt perfectissimè dissoluta; ita in casu nostro, &c.

26 Tria hic denique adverte. Primò quando quis integrè confitetur peccatum, quod tam ipse, quàm Confessarius, vel alteruter dubitant, an sit mortale, an veniale; si post absolutionem agnoscant certò gravem attingere culpam non fore opus nova Confessione *m.* Ratio est quia ex una parte integrè apertum fuit peccatum eo modo, quo fuit commissum: & ex altera, ad valorem Sacramenti non est necesse quòd pœnitenti vel Confessario innotescat illud esse mortale, quod absolvitur.

27 Secundò idem dicendum, cum quis confitetur peccatum refer-

*m Sanc. l.
I. in Dec.
c. 10. n. 69*

reservatum sive de jure esset, sive de facto dubium. De jure esset, ut si dubitaretur an peccatum, verbi gratia, abortus, sit reservatum: de facto esset, ut cum constaret peccatum abortus esse reservatum, dubitaretur tamen an fœtus fuisset animatus, atque adeo an pœnitens abortum commisisset.

28 Dico ego si quis talia peccata dubia fateretur, obtinetque absolutionem à Confessario; approbato quidem, sed non habente potestatem ad reservata; non indigere nova Confessione, seu nova absolutione dubio perseverante. Ratio est, quia cum reservatio sit odiosa, est restringenda, nec cadit nisi in peccato certo.

29 Tertio rustici, mulierculæ, puerique, qui bona fide suas Confessiones coram Parocho, etiam indocto, grossiore modo exhibuerunt, licet peritiores, vel

*n. Sa V.
casus re-
servati n.
s. Hurt ad.
d. ii. dif 6
de pœnit.
Portell in
dub regul.
V. casus
reser. n. 7.*

vel grandiores effecti videant in multis se defecisse, unde & multa dubia pro certis, & contra, unumque numerum pro alio se dixisse animadvertant, non sunt cogendi, o reperere Confessiones. Ratio est, quia satis superque, saltem in confuso, Confessarius eorum peccata percepit, & directè absolvit; & ex alio capite praxis fidelium est hæc Confessiones non reperere; ad quod si fideles obligarentur, omnia scrupulis essent obnoxia.

o Fagund.
2. præc.
Eccl. 1. 3.
c. 4 n. 10.
De Lug.
de pœn. d.
16 sec. 14.
à n. 58.

§. 5.

De actibus internis interruptis.

30 **E**Xemplum. Aliquis odio habet graviter inimicum suum, mala ei gravia desiderando, vel inferre volendo, atque per aliquod tempus in his interioribus actibus versatur, nempe

nempe aliquot horas, vel menses, vel annos. Aliquis turpiter concupiscit puellam per multos menses, &c. Quærimus qua ratione hic Confessionem suam expediat, posito quod multoties illos actus negotiis, somno, aliisve bonis cogitationibus interrupt.

31 Certum est si interrupt contraria voluntate, & deinde renovavit; debere ejusmodi renovationes, quantum recordatur, juxta ac cetera nova numero peccata, quæ confiteri tenemur, explicari. Ratio est, quia per illam pœnitentiam evadunt illi actus & in genere physico, & in genere morali numero disjuncti, disjunctione facta per intermedium illum actum contrarium: numerum autem oportere explicari quando innotescit: & est doctrina Concilii Tridentini, & ipsa fidelium praxis probat.

Trid. sess.
14 c. 5. &
7.

32 Difficultas igitur, & quidem gravis est, abstrahendo ab interruptione per contrarium actum. Dico ergo, quamvis sit speculativè probabilior sententia asserens, per quamlibet interruptionem multiplicari numero prædictos actus, unde & debere, si memoria teneantur, aperiri; tamen contraria opinio, quæ docet minimè debere, est etiam probabilis. *b* Ratio est, quia *b Canus in relect. de pœn. p. 5. Jo. de la Crux, Petrus Pay, Homobon, Diana, & ex parte Salas quos cit. & sequitur De Lug. d. 16. sect. 14. n. 566.* in genere moris omnes illi actus censentur unum peccatum, etiam si materialiter & physicè multiplicentur. Satis est igitur si explicetur tempus, quando est notabile (si enim sit breve, de quo dicam infra § 8. n. 73.) nec tempus esset necesse declarare) & sic satis est si dicatur, Ego v. g. per unum diem odio graviter habens Petrum, illi mala gravia imprecatus sum per unum mem- fem turpiter concupivi puellam, &c. Intelligitur enim more humano,

men-
piter
ultos
ia ra-
suam
oties
aliif-
erru-
rupit
einde
i re-
orda-
ume-
tene-
quia
dunt
sico,
o dif-
a per
con-
por-
otes
Tri-
axis
Dis-

mano, id est tales actus per varias humanas actiones fuisse interruptos.

33 Quid si quis rarò interruptur turpem illam cogitationem, vel alius sæpissimè, propter urgentia sua negotia? Sanè Coninch, *c* ait hanc extraordinariam raritatem, vel frequentiam esse explicandam (intellige in confuso, dicendo se frequentissimè, vel rarissimè cogitasse, quod certè facere est optimum consilium; quia id excedit modum humanum communem; atque adeò notabiliter excrescit numerus peccatorum, ex quo notabiliter commutatur iudicium Confessarii. Alii, *d* supracitati indistinctè loquuntur; & dum indistinctè docent, omnes illos actus esse unum in genere moris; non videntur nisi eo fundamento, quasi ex illo ordinario modo agendi humano (nisi excedatur) possit plus, minusve

c Con. d. 7
de pœnit.
dub. 7. ipse
que favet
Salas p. 2.
20. 2. tr. 13.
disput. 5.
sec. 8 n. 85
De Lugo
de pœn. d.
16. sect. 14
n. 545. &
567 fine.
d Canus,
Jo. de la
Cruz, Pay
Homobon.
Diana ci-
tati n. 32.

à Confessario percipi actuum
numerus; sed fundantur in per-
sistentia, seu permanentia habi-
tuali mala cogitationis, à qua
una permanentia desumunt uni-
tatem omnes illi interni actus si-
ve multi, sive pauci; & ratione
cujus animus illius peccatoris
semper est affectus, & promptus
ad cogitationes illas malas.
Quare ne scrupulis locus detur,
puto illam Coninch obligatio-
nem non esse ex necessitate fide-
libus imponendam, cum præ-
sertim teneamus non omne,
quod judicium Confessarii im-
mutare potest, esse necessariò a-
periendum; ut ex iis, quæ de cir-
cumstantiis aggravantibus di-
cemus § 18. cognosci poterit.

34. Excipe, si quando tanta est
interruptio; ut non judicetur
adesse dicta persistentia; v. g.
vult quis occidere inimicum, ita
ut per mensem continet hanc
voluntatem modo dicto; postea

D vel

vel per annum infirmetur; vel discedat ab urbe, vel ipso lapsu temporis, rerumque mutationibus frigescat, immo evanescat veluti natura sua illa prava voluntas; si deinde post annum sanus effectus, vel rediens in urbem, &c. Voluntatem occidenti resumat; sanè hæc voluntas cum illa priori facere unum non videtur; quia morali modo non censetur illa tam distans voluntas ita habitualiter permanere; ut cum hac ad constandum unum peccatum, conjungatur. Et per hoc fortasse duæ prædictæ sententiæ conciliabuntur.

§. 6.

De actibus externis interruptis.

35 **A**ctum externum hic exhibet, qui præter internam pravam cogitationem addit

addit aliquam exteriorem demonstrationem. Id quod duplici contingere potest modo: Primo in ordine ad unum numerum actum, seu finem: ut si quis, ne mortem effugiat suus inimicus, per unum annum v. g. paret illi insidias, præparet gladium, equum conscendat, &c. Ita etiam si quis amans puellam per duos annos, v. g. semper quærat modum, quo illa potiatur: in his exemplis unum est homicidium numero, una numero fornicatio, ad quæ ordinantur respectivè illi actus externi. Secundo in ordine ad diversos actus, ut cum quis exeret habitualiter officium ex se multis numero, vel specie peccatis implicitum. Talis est meretrix, usurarius, grassator viarum. Hic de prioribus; in sequenti §. de posteriore agemus.

36 Quoad prius ergo dicendum est idem, quod in præcedenti

D 2 denti

*a DeLug.
d. 16 sect.
14. n. 567.*

denti §. dictum est, & propter pa-
ritatem rationis; omnes enim hi
actus externi sumunt unitatem
ab illo actu finali, ad quem ordi-
nantur. Adscribe tamen exce-
ptionem positam n. 34. Quare
probabile est, satis esse ad Sacra-
mentum pœnitentiæ si dicat
quis, per tot dies procuravi ho-
mucidium mei inimici, ejusdem
puellæ congressum, &c.

37 Illud nota, si mediante alia
persona finem intentum acqui-
rere curasti, vel puellam tenta-
sti renitentem; debere id expli-
cari: quia est inductio proximi
ad peccatum, atque adeò no-
vam speciem peccati scandali
commisisti. Dixi renitentem,
nam de consentiente dicitur in-
fra cap. 7. §. 6.

38 Petes, si quis finem obti-
nuit suæ pravæ cogitationis, sa-
tisne est fateri dictum finem.
dumtaxat; se v. g. puellam co-
gnovisse; se occidisse inimicum.

Respon.

Respondeo, de Lugo b ait: quia hoc est peccatum consummatum; non esse necesse ut is dicat quoties habuit decretum procurandi, cum sufficiat confiteri illud tanquam unum peccatum consummatum. Sed profectò debere explicare saltem se per tantum tempus procurasse, modo jam explicato §. præcedenti, mihi non est dubium; ut scilicet innotescat, an, & quæ persistencia peccati habitualis præcesserit.

b Idem, n. 566.

§. VII.

De peccatore habituali, ubi de Meretrice.

39 **Q**uoad secundum, quod modo promisimus in hoc §. declarandum; sic statuo: licet illa opinio a quod similes peccatores habituales debeant speciatim numerum, speciemque peccatorum explicare

a Doctores apud Fag. & Dian. mox cit.

D 3 fit

b *Navar.*
in summa
67. n. 15.

c *Fagun.*
prac. 2.
Ecccl 1. 3.
c. 4 n. 11.
sine, alii-
que apud
Dian p. 3.
tr 4 ref.
32.

d *Vasq de*
pœn q. 91.
art. 1. dub.
§. n. 3.

lit nimis severa; illa tamen, b
quæ docet sufficere si solum di-
catur tempus peccati, est nimis
laxa: media ergo via est proce-
dendum. c Quare à Meretrice
v. g. non solum debet explicari
tempus mali status; sed etiam
principales species peccatorum,
quas memoria retinet: an scili-
cet ipsa peccaverit cum Sacer-
dotibus, cum propinquis, cum
conjugatis, &c. & saltem in con-
fuso multitudo numerica: v. g.
toties plus minus per menses,
vel per hebdomadas, &c. Si enim
aliqua recordatur se in frequenti
civitate, sæpissimè etiam in die
peccasse; alia tamen in parva ru-
sticorum villa, vix semel in heb-
domada; qua ratione id expli-
candum non esse censeamus?

40 Addit rectè Vasquez d
(quod & ea quæ §. 5. & 6. dixi-
mus confirmat) circa numerum
actuum internorum non esse
hos habituales peccatores co-
gendos

gendos ad explicandam frequentiam, & numerum per hebdomadas, aut dies: sicuti dicimus cogi debere circa frequentiam ipsorum actuum externorum, v. g. fornicationum; ut scilicet dicant, si recordentur, quoties plus minus peccaverint per dies, per hebdomadas, &c. Ratio est, quia in his actibus internis videtur impossibile; eos ad aliquem numerum, sine magno erroris periculo, sive per excessum, sive per defectum reducere, quod periculum communiter non est in externis.

41 Quod dictum est, exempli gratia, haecenus de Meretrice; de fure habituali; e de usu e *Vasq.*
rario, de similibus; satis enim est *ibid. n. 46*
explicare confuso modo frequentiam furti gravis, seu injusti lucri; v. g. fui fur, vel usurarius per decem annos, quater, vel quinquies plus minus furando

do in mense, vel hebdomada materia gravem.

*f Vasq.
ibid.*

42 Idem dic de eo, qui passim concupiscit foeminas sibi obvias, *f* dicat enim, per duos annos obvias concupivi, addatque species principales, an frequenter cognatas, an sacras, an conjugatas, &c. De delectationibus morosis dicam infra cap. 2 §. 1.

*g Henriq.
l. 5 c. 5. n. 9.
& Fagun.
2 pr Eccl.
l. 3 c. 3. n.
II.*

43 Idem dico de habente domi concubinam; *g* satis est enim si dicat puellam ut uxorem habui per tres annos, addatque semel in die plus minus illam cognovi. Quid enim si cognovisset solum semel in mense? Debet igitur, saltem in confuso, frequentia declarari.

*h De Lug.
disp. 6 de
pœn sect.
l. 4. n. 575*

44 Idem denique in colloquentibus frequenter, *h* de rebus turpibus cum peccato mortali; quando enim adest difficultas explicandi numerū, ut certè saepe accidit malè moratis adolescentibus; sufficit explicare con-

suetu-

Suetudinem, tempus, & species principales, quas inter loquendum concupiere proportionaliter, sicut dictum est de Meretrice.

45 Illud denique hic aduerto cum Vasquez, & quod ille qui propter inveteratam consuetudinem non potest numerum peccatorum distinctè explicare, & ideo dicit tempus, ut de Meretrice, & prædictis dictum est, non tenetur postea iterum confiteri peccata particularia, quæ sibi in memoriam occurrunt, licet possit ea magis distinctè aperire. Ratio est, inquit, quia jam

in illa confusa narratione comprehensa, & dire-

ctè absoluta fuere:

juxta ea, quæ diximus supra

§. 4.

*i Vasq.
q. 61. de
pœnit.
ar. 1. dub. 6
n. 3. quem
sequitur
De Lugo
creatus de
pœn. d. 16.
sect. 14.
n. 682.*

§. 8. De

§. 8.

*De unitate morali unius
peccati.*

46 **U** Num in hoc, & præcedentibus paragraphis superest explicandum. Diximus quando actus tendunt in unum finem, atque adeò unus dependet ab alio, facere unum in genere moris: jam quando unus actus ab alio non dependet, sed sunt disparati: v. g. concupiscit nunc quis puellam, & hinc ad horam concupiscit aliam, puellam, ve etiam eandem, sed independenter à primo actu, ut usu solet evenire sæpissimè: quid requiritur ad hoc ut sit unus, & ut unum, non autem ut duo peccata sint aperienda?

47 Respondeo. Regula universalis est hujusmodi: Si intermediet multum temporis inter actus

actus; & ex alia parte actus posterior concupiscentiæ, verbigratia, non habeatur ex vi prioris, judicabitur distinctus actus, distinctumque numero peccatum. At si breve tempus interjiciatur; censebitur facere unum cum priore: sicuti qui percutit proximum una percussione, & deinde in eodem calore iterum percutit; unum in genere moris actum, unumque peccatum commississe reputatur.

48 At difficultas subnascitur æquodnam est hoc modicum tempus? Respondeo decernendum id esse prudentis viri iudicio: aut videatur an veluti eodem impetu concupiscentiæ, v. gr. redeat quis post interruptionem, an alio potius calore agitatatus concupiscat: si prius, unum est peccatum moraliter: si posterius, duo: numerusque nisi, oblivione, aut alia causa excusetur; explicandus omnino erit.

a De Lug.
d. de pœn.
16. sec. 16
n. 169.

49 Atque hæc eadem regula
usui erit ad illud affine dubium
enodandum. An scilicet debeas
explicare te in uno actu concu-
piscentiæ puellæ, verb. gratia,
vel desiderii graviter lædendi
inimicum, durasse per tot, vel
tot horas? Dico ergo; cum in
aliquo ex his actibus uno calore
concupiscentiæ, unoque impe-
tu in eadem cogitatione persi-
stis; semel moraliter peccas, at-
que adeo non erit tempus expli-
candum. Quoniam verò quan-
do huiusmodi actus diu, v. g. per
sex, vel per decem horas perse-
verant, impossibile moraliter
est, ut in uno eodem impetu fiat,
ideo necessarium tunc, & suffi-
ciens erit dicere, per sex horas,
vel per decem concupivi, &c.
Sic enim vel explicabuntur in-
terruptiones, quæ humano mo-
do solent intercedere, ut dictum
est superius; vel satis aperietur
pecca-

peccatum veluti habituale unum, perdurans per illas horas.

50 Ex his multa inferuntur, quæ maximè ad expediendam Confessionem conferre poterunt. Blasphemo Primò, qui uno blasphemix impetu blasphematur, si ex eodem calore, licet post aliquam interruptionem blasphemiam iteret bis, ter, pluries; satis est dicere *b* blasphemavi; quia unum moraliter peccatum commisit. An omnes blasphemix ejusdem sint speciei dicetur infra capite tertio, §. primo.

*b Molin.
tom. 4 de
justu. ix 3
disp. 43.*

Percussiones.

51 Secundò si quis aliquem uno iræ impetu ter, vel quater, vel pluries percutit, vel vulnerat; unum numero peccatum committit, & Clericus si sic qui percutitur; in unam tantum excommunicationem sic percutiens incidit? satisque erit sic fateri: hominem, vel Clericum

E gravi-

graviter percussi, vel vulne-
rati. c

c. Acor 20.

2. l. 4. c. 4

9. 5.

Juramenta, & vota.

52 Qui simili unico impetu de
eadem re pejerat, juramento as-
sertorio, atque iterum, iterum
que, eodem calore, juréjurando
confirmat: semel peccat, facit
que est *d* si dicat juravi falso. Pa-
rimo modo qui eandem rem Deo
vel homini promittit, eam con-
firmans iterato voto, vel jura-
mento promissorio, & deinde
semel non observat, semel pec-
cat e cum repetitio, illa ejusdem
voti, & juramenti non mutat
speciem, nec multiplicet pecca-
ta. An omnia juramenta sint
ejusdem rationis dicam inf. c. 1
§. 2.

d. De Lug.

mox cit. d.

16 sect. 16

ca. 561.

e. De Lug.

d. 16. de

poen. sec. 4

ca. 146.

Detractiones.

53 Qui unico veluti contextu
continuat graviter de altero de-
trahere, licet occasione data ali-
quantulum detractionem inter-
rumpat; licet alias diversas
eodem

eodem detractionis materias tangat, unum moraliter peccatum committit, satisque erit, si sic fateatur, semel graviter de quodam detraxi. An debeat explicare vel numerum circumstantium, vel numerum eorum, de quibus detrahit, dicitur infra c. 9. §. 8.

f Idem ib.
sec 16.
n. 559.

Contumeliae.

54 Qui pari modo injurias, contumeliasque addit, superadditque unico iræ fervore, licet interponat aliqua alia verba ad injurias minimè pertinentia; semel injuria proximum affecisse censebitur. Quare sufficit si dixerit, g Injuriavi proximum.

g De Lug.
ib n. 562.

Ministrare Sacramentum Pœnitentia in peccato mor-

55 Qui Sacerdos successive audit in peccato mortali plures Confessiones unam post aliam, in sententia probabili non committit plura numero distincta

E 2 pec-

peccata. Idem dic si Confessorius idem modicè deflexerit ad alios sermones, minimè facientes ad ejusmodi ministerium: unde satis erit si dicat *h* Audivi unice vice plures Confessiones, absolutionem in statu peccati mortalis ministrando.

h Idem ib.
n. 558. H.
Sec. 3. n.
135.

Fornicationes.

56 Contra qui una, eademque nocte v. g. plures copulas habet cum eadem: multo magis qui plures copulas cum pluribus eadem nocte init, sicuti etiam qui plures successivè occidit; debet numerum explicare & copularum, & occisionum. Ratio est quia hic sunt diversi omnino actus consummati, nec unus faciens moralem unitatem cum alio: in præcedentibus vero illi actus v. g. detractionum ex se faciunt unitatem moralem, si enim modo humano æstimari solet.

h Idem ib.
n. 557. &
n. 558.

57 Hæc exempli gratia rati
gill

gisse fufficit: cetera quæ huc
facere possent, suis quæque in
materiis explicabuntur. Solum
animadvertit contingere inter-
dum posse, ut (licet sine interrup-
tione) transeat tamen quis ad
aliam speciem peccati, tunc eam
explicandam omnino esse, ne
quaquam est ambigendum; ver-
bi gratia, cœpisti percutere, &
deinde voluisti occidere, ac oc-
cidisti: cœpisti clam detrahere,
& deinde inter detrahendum su-
pervenit detractus, te minimè à
detractione desistente; Dico
tum occisionem, tum etiam de-
tractionem coram detracto ex-
hibitam, hoc est contumelia,
præter verbera, & detracta-
tionem ipsam esse Confes-

sori aperiendam;
ut de se pa-
ret.

i De Lug.
ib n. 559.

*De pluralitate individuali
malitiae in eodem
actu.*

§. 9. **E**Gimus qua ratione mul-
ti physicè actus, unum
constare possint peccatum; nunc
quomodo unus actus, seu pecca-
tum multas continere possit ma-
litas erit consequenter decla-
randum. Est gravis controver-
sia; An sicuti (ut certum est) po-
test esse in eodem actu multiplex
malitia specie, ut est in actu tur-
pi; verba gratia, contra votum
Castitatis, in quo duplex sedet
specie malitia, altera contra Ca-
stitatem, altera contra Religio-
nem, utraque necessariò Con-
fessori aperienda; ita etiam in
eodem uno numero actu possit
residere multiplex malitia nu-
mero; Exempli gratia; An actus
unus,

unus, quo quis unico ictu occi-
dit decem homines, habeat de-
cem numero malitias, & confe-
quenter omnes necessariò in
Confessione declarandas? Ha-
bere decem docet Vasquez; a
non habere contendit esse pro-
babilius Suarez b sed me juvat ab
hac speculativa quæstione pror-
sus abstinere, & ex alio principio
decernere an has malitias collo-
catas in uno, eodemque actu, si-
ve numero distinctas cum Vas-
quez, sive nequaquam cum Sua-
rez, aperire Sacerdoti compella-
mur.

59 Dico nequaquam Fideles
ad id esse compellendos. c Ra-
tio abstrahens ab illa quæstione
speculativa ducenda est ex Tri-
dentino. Nam ex illo solum ha-
bemus præceptum confitendi
singulas species, & singula nu-
mero peccata: numquam verò
apparet præceptum explicandi
singulas numero malitias, quæ

E 4 fortè

a *Vasq de*
pœn q. 98
ar. 1 du 4
b *Suar de*
pœn d. 22
sect. 5. 0
340.

c *De Lug.*
de pœn. d.
16 sect 30
an. 133.

fortè sint in singulis peccatis, Afferimus ergo à pœnitentibus solum explicandas species multiplicatas in eodem actu, & item omnia individua peccatorum: & quidem meritò, ut nimirum sic omnia peccata clavibus subdantur. At omnes numero malitias fortè inclusas in uno eodemque peccato necessariò explicare; quia scrupulis id. & perplexitatibus satis erat obnoxium, cum non judicaverit benignus Dominus præcipere sub præcepto; (ut ex verbis Concilii Tridentini colligitur) nos ad id obstringere fideles nequaquam possumus.

60 Ex hac doctrina aliqua colligemus, quæ illam & clariorem reddant, & ad praxim deducant: ex quibus alia similia inferre quilibet non difficulter poterit; & nos infra, cum de singulis Decalogi præceptis agemus, alia fortasse superaddemus.

Occi.

Occisio multorum.

61 Si simul, unica verbi gratia explosione bombardæ occidis decem, viginti, plures homines, satis est si dicas; uno ictu occidi multos. Non sufficit autem dicere uno ictu occidi hominem, seu feci homicidium: quia sic Confessarius intelligeret te unum tantum occidisse, atque adeo non fatereris tuum peccatum, quo occidisti plures; at dicendo cum illa generalitate. occidi multos, intelligit, quantum satis est peccatum, quod de facto commisisti.

d De Lug. ib. n. 141.

Desiderium occisionis multorum, & copulae cum multis.

62 Qui unico actu desiderat occidere decem, viginti, plures, & quique unico item voluntatis actu concupiscit copulam, cum tribus, s cum decem, cum pluribus foeminis ejusdem rationis; satis propter eandem rationem est, si in Confessione di-

e De Lug. ib n. 135.

f Idem ib. n. 141. fin.

E s cat,

cat, semel desideravi occidere
plures, & semel plures foeminas
liberas concupivi.

Detractio multorum.

*Idem. ib.
n. 134.*

63 Qui unico actu detractio-
nis multos simul læsit, propter
eamdem rationem non est ne-
cesse gut numerum personarum
læsarum aperiat; verbi gratia, si
quis detrahat familiæ, vel do-
mum, vel Religioni, sive numero-
sa sit, sive modica; satis abunde-
que est si dicat, detraxi cuidam
familiæ, &c. An explicanda vel
materia, vel conditio personæ
infamata, vel numerus personarum
coram quibus exhibetur
detractio, infra dicetur suo loco
c. 9 § 1.

Scandalum pluribus datum.

*De Lug.
n. 135.*

64 Qui suo unico actu peccat
minoso scandalum est aliquibus,
seu occasio peccandi ne sit solici-
tus explicare numerum astan-
tium, satis enim habebit h si di-
cat, sui semel multis occasio pec-
candi

eāndi meo malo exemplo. Ratio est eadem. Cetera de scandalo afferam infra § 17.

Furtum à multis.

¶ Qui unico actu bonā multorum lædit, verbi gratia, furatur bonā communitalis, vel hereditatis plurium; satis est si dicat, Furatus sum à communitalitate, vel ab hæredibus; nec esse sollicitus debet, explicare quotnam personæ in illa communitalitate, vel hereditate numerantur. Immo hac in re praxis communis est solum dicere, Furatus sum rem alienam, nihil aliud addendo; & meritò, quia ille respectus ad personas in hac materia, videtur se magis materialiter habere, quàm in aliis materiis, potius enim hic consideratur quid injustè contredisti quàm à quo abstulisti.

Idem ib.
n. 136.

§. 10.

*De mediis, quæ assumuntur
ad peccatum.*

66 **T**Riplicis generis esse possunt media. Primò indifferentia, ut ambulare, condescendere equum, &c. ad occidendum. Secundò mala, sed diversæ speciei à peccato, quod ultimo intenditur, ut furari ad finem occidendi: Magos consuleri ad adulterandum; Tertio mala, sed ejusdem speciei; ut turpiter colloqui, osculari tangere ad fornicandum.

*a Coninch
de pœnst.
d. 7. dub. 7*

67 Quoad media primi generis non est necesse explicare, quænam media fuerint assumpta ad peccandum. Vnde in prædicto exemplo satis est dicere, Conatus sum inimicum occidere.

68 Quoad

68 Quoad illa, quæ secundi sunt generis, necesse est omnino ejusmodi media declarare; si quidem habent malitiam diversam specie, novumque specie peccatum committitur. Quæ ratione hæc media, separatimne, an conjunctim cum fine sint necessario explicanda, dicam infra §. sequenti.

b *Coninck*
ibid.

69 Huc reduco si forte quis medium adhibeat, aliquem inducendo, ut ab ipso adjuvetur ad peccandum, verbi gratia, ad occidendum: certè tunc, id esse explicandum, tanquam directam inductionem proximi ad peccatum, non est dubium, c

Idem ib.

70 Quid si multorum opera usus es? debes ne explicare horum numerum, vel conditionem? Respondeo satis est si dicatur *d* in confuso, usus sum o-

d De Lug
d 26. de
pæn sec 11
n. 476.

pera multorum ad tale peccatum,

E 7

tum,

tum, verbi gratia, ad occidendum meum inimicum, sine necessitate numerandi personas, vel explicandi personarum condiciones. Excipe unum casum in conditione, & alterum in numero.

71 In conditione, quando ratione actionis talis personæ inductæ, peccatum, ad quod inducis differret specie; verbi gratia, usus es opera filii ad occidendum Patrem tuum inimicum; duo specie peccata commisit, utraque confitenda, alterum est homicidium, alterum est parricidium, ad quod directè induxisti filium. In numero, quando ratione distantie temporis, juxta superius dicta § 5. num. 34. multiplicata numero fuerunt tua peccata: verbi gratia, si induxisti nunc Petrum initio anni, & Paulum in fine ejusdem anni ad occidendum; tunc sunt duo actus peccaminosi numero di-

1. *Actus*

distincti, distinctim aperiendi; ac si induxisti simul in eodem actu plures, vel separatim, sed unum dependenter ab alio, ita ut, juxta supra dicta §. 5. & 6. non judicentur plures numero actus in genere moris; tunc, cum sit unum moraliter peccatum satis est, ut dixi, dicere, plures induxi unico actu, &c.

72 Iam quoad media tertii generis, est distinguendum; si enim principalis actus vel non est subsequutus, vel intentio fuisse in illis; sunt speciatim explicandi; verbi gratia, aliquis turpiter colloquitur, vel osculatur sine animo fornicandi, vel si cum animo, certe non subsequuta est fornicatio; debet illa colloquia, illaque oscula cum eo animo exhibita fateri. Ratio est quia sunt ex se peccata, nec nisi ea in particulari aperiendo, explicari possunt. Si verò principalis actus intendatur, sequaturque;

turque; satis est ipsum actum fa-
teri: verbi gratia, si quis quam-
piam turpiter tangat, osculetur-
que ante ipsum actum copulæ,
immo & post copulam profequa-
tur oscula, tactus, &c. sine or-
dine ad aliam secundam copu-
lam; Dico satis esse, ex probabili
sententia, e si dicat semel forni-
catus sum. Ratio est quia in ipso
principali actu satis explicantur
ea præcedentia, vel consequen-
tia, quæ actum comitari consue-
verunt, quæque actum ipsum
non extrahunt ad aliam spe-
ciem; nam hæc ad summum ag-
gravant intra eandem, quæ non
sunt necessario explicanda, ut
paulo post dicitur, §. 18. de cir-
cumstantiis aggravantibus. Di-
xi, sine ordine ad aliam secun-
dam copulam; tunc enim certò
essent explicanda: quia jam
committis aliud numero pecca-
tum.

e Navar.
aliiq; cit.
à De Lugo
d. 16. sec. 16
à n. 555.

§. II. De

73
exer
sit e
sam
vel
tali
sole
com
prop
stud
adul
7
vus;
sit e
bet.
casu
in
Qua
Miss

*De fine peccaminoso, vel non
peccaminoso.*

73 **D**iximus de mediis, dicamus nunc de fine, exemplumque claritatis gratia sit ejusmodi. Sit qui omittat Missam die festo ad finem furandi, vel studēdi; deberne manifestari talis finis in Confessione? Idem solet quæri in quocumque actu commissionis, ut si quis furetur propter adulterium, vel propter studium; deberne studium, & adulterium explicare?

74 Dico, si finis sit ex se pravus; debet explicari; si vero non sit ex se pravus, nequaquam debet. Ratio est quia in priore casu duplex adest specie malitia, in posteriore dumtaxat una. Quare in casibus propositis, si Missam relinquant, vel fureris ut

*a Suar. de
pœn d. 22
sect. 4. n 8
aliquo
passim.*

stu-

studeas; satis est si dicas, te sacro non interfuisse, vel esse furatum; Si vero ut adulterium patrares, tum furtum, vel Missa, tum adulterium tibi est omnino explicandum.

75 At quando utrumque est aperiendum, potest ne id separatim fieri, in hunc modum: Furatus sum, & insuper habui animum adulterandi? Respondeo in duobus eventibus procedere hoc dubium posset. Primò, in casu, quo, prima vice, e. duo peccata confitearis. Secundò, in casu, quo quia prima vice unum ex his factus es, oblitus inculpabiliter alterius; velis postea, illud, quod oblitus fuisti, confiteri.

b De Lug.
de poenit.
dis 10. n
652. cont.
Suar. de
poen d. 22.
sect. 2. n. 9

76 In priore casu, Dico non posse *b* separatim aperiiri. Ratio est quia non explicares peccatum quod fecisti, sed significares te duo peccata patrasse, quod non est verum; Sacerdos enim dum

dum audit te furatum esse & deinde te voluisse adulterium; ex tuo modo loquendi duo numero peccata concipit te commisisse, cum tamen tu unum numero, cum duplici illa malitia, commiseris.

77 In casu posteriore Dico aperiri posse & separatim: & sic e Sans. l. 4 quia in prima Confessione jam in dec. 18 dixi me verbi gratia furatum esse; satis habuero si in secunda que plures Confessione dicam. Habui animum adulterandi. Ratio est apud Bom. d. 5. de Sacram q. 5. quia jam subdidi clavibus primam malitiam: satis igitur erit sect. 2. p. 2. si postea explicem secundam. Est § 3 disp. 1 autem adhibenda limitatio quæ n. 9. dam, quam mox afferam, n. 81.

78 Dices, At sic significabo me duo peccata commisisse, sicut modo significabam in prima Confessione. Respondeo non ita esse; nam quando illa separatio fit in eadem Confessione; ego ex modo loquendi significo,

me

me duo peccata commisisse: at quando id facio in secunda confessione; non significo me commisisse duo peccata; sed præscindo: possum enim secunda vice confiteri idem peccatum, quod alias sum confessus, atque adeo dum dico, me adulterium voluisse; non significo me adulterium solum voluisse, ut ex modo loquendi significabam in prima Confessione.

§. 12.

An peccatum continens multas specie malitias, dividi in Confessione possit.

79 **F**X proximè dictis solvitur celebris illa, & universalis dubitatio, an malitiæ, seu circumstantiæ, quæ necessario in Confessione sunt explicandæ, aperiri queant separatim; v. g. qui habet votum castitatis,

ratis, peccatque contra ipsum, utrum possit, dividendo peccatum, sic se accusare; Peccavi contra castitatem, & insuper peccavi contra votum à me emissum; an verò obligetur sic unitim loqui, Voti Castitatis à me emissi reus, contra ipsum deliqui.

80 Dico simili ratione, quæ præcedenti diximus, posse nos hic dubitare; Primò in casu primæ Confessionis; Secundò in casu secundæ Confessionis, quando fortè in prima, alterius necessariæ circumstantiæ fueris inculpabiliter oblitus. Et simili quidem responsione. Dico in priore casu non posse, posse verò in posteriore. Rationes sunt eadem, eodemque superiore à nobis allatæ.

81 Supponimus tamen tum tibi, tum hic malitiam non explicatam in prima, posse solam explicari sufficienter in secunda; verbi gratia, in casu voti prædicto,

cto,

Et, potest: quia dicendo in secunda Confessione peccavi contra votum; tota malitia in prima Confessione omissa declaratur. At in peccato, verbi gratia, violentiæ, non potest. Si enim quis, exempli causa, violenter puellam cognovit, & prima Confessione dixit, se cognovisse puellam; si in secunda dicat, se violentum in quamdam personam fuisse; non sufficienter explicat peccatum in ultima specie à se commissum; violentum enim esse contra aliquem est quid genericum ad violentum in re, in persona, in honore,

§. 13.

*An peccatum completens Plures
numero malitias dividatur in
Confessione possit.*

28 **S**ed jam suboritur alia dubitatio. Diximus de se parat

paratione malitiarum specie distinctarum: quid de divisione numerica? Aliquis v. g. unico ictu duos homines interemit; potest ne se accusare in hunc modum? Occidi unum hominem, & deinde occidi alium hominem. Sic etiam si fortè eripuerit quis centum aureos, licet ne sic fateri? Furatus sum quinquaginta, & mox furatus sum alia quinquaginta.

83 Dico in prima eademque Confessione non licere, a quia *a Vafq. q. 81. de pœn. arb. 1. dub. 3.* juxta supra dicta non explicatur peccatum commissum, sed duo peccata, quæ commissa non sunt. Superest ergo solum decernere de secunda Confessione, quando fortè quis in prima inculpatè, & sine dolo factus est suum peccatum sub una malitia, sed deinde recordatus, vult a- *b De Lug. d. 16. de pœn. sect. 16. n. 669.* liam confiteri; potestne hanc solam manifestare? Dico itidem, juxta superius dicta, posse, *b* sed sub

sub limitatione allata n. 81. id est quando in secunda Confessione explicari potest malitia omissa, sine mentione, seu sine consortio alterius jam manifestatæ. Ratio est eadem ac ibidem dicta.

84 Hinc collige, quia in homicidio duorum uno ictu perpetrato, violatum est duplex jus duorum hominum: licebit tibi in secunda Confessione dicere tantum, Occidi hominem; quia satis explicabis malitiam nondum clavibus subditam. Ita etiam in unico furto, quod graviter læsit duos; propter eandem rationem. At in furto centum aureorum v. g. quo læsisti jus fortunarum unius tantum hominis, si in prima Confessione dixisti, te furatum esse quinquaginta; & deinde in secunda te alia quinquaginta esse furatum: non satis explicares peccatum tuum: quia explicares à te vio-

latum

latum
quinque
fuit: no
rire ite
est fur
reos.

in prin
te fur
vem:
obliga
tur inf

D

85

C
culpab
specie
que is
quia fi
casu ex
Exem
mus.
homic

id latum esse jus fortunarum in
confef. quinquaginta, quod numquam
ia o- fuit: necesse igitur tunc erit ape-
sine rre iterum peccatum tuum, id
hife- est furatum te esse centum au-
ibi- reos. Expeditius te gefsisfes, fi
in prima Confessione dixiffes,
a ho- te furatum esse materiam gras
rpe- vem: nam ad aliud deinde non
x jus obligareris. Sed de hac re dice-
tibi tur infra cap. 8. §. 1.

§. 14.

De peccatis ex ignorantia.

85 **Q**ui ex ignorantia vin-
cibili, & mortaliter
culpabili delinquit, ejusdem
speciei peccatum committit, at-
que is, qui scienter. a Ratio est
quia finaliter malitia in utroque
casu ex eodem objecto sumitur.
Exemplis rem clarius propona-
mus. Dicimus ejusdem speciei
homicidium fecisse eum, qui oc-
cidit

a Sanc. l. i
in dec. c. 17
n. 23.
Suar. de
pœn. d. 22.
sec. 4. n. 14
Vasq. l. 2.
d. 11. qui
limitat in
infidelit.

cidit quem sciebat esse hominem, & cum qui occidit, quem ex negligentia moraliter culpabili non cognovit esse hominem, sed putavit v. g. esse feram. Eodem modo qui sacro interesse die festivo negligit: sive id ex consilio faciat, sive faciat ignoranter, cum tamen advertat grave debitum inquirendi, nec velit cum possit inquirere in idem specie peccatum incidit. Quare in utroque & simili quocumque casu sufficit hoc modo se reum in Confessione facere: Homicidium commisi: Missam non interfui die festo, &c.

86 Adverte tamen in duobus casibus esse ignorantiam explicandam. Primo, quando ignorantia excusat ab incurrenda censura, & quæ subinde imponitur violanti scienter, & temere aliquod præceptum. Secundo, quando ob ignorantiam aliquis exponitur periculo in alia spe

7. Sin.
plura.

cie delinquendi, c. 7. g. si ignoret *c. Sanc. 32.*
statum foeminae, quam quis co-
gnoscit; tunc enim se exponit
periculo adulterii, vel sacrile-
gii, si nupta, vel Deo sacra sit.

87 Petes; ignorantia affecta-
ta, qua quis consulto vult labor-
rare, ut liberius peccet, v. g. vult
ignorare hunc esse diem festum,
ut sine remorsu negligat sacrum,
vel opera servilia exercent; est-
ne ejusmodi affectus in Confes-
sione aperiendus? Respondeo
non ita; quia id nec mutat spe-
ciem, immo nec notabiliter ag-
gravat.

*d. De Lug.
de poen. d.
16 sect. 4
§. 6 n. 183
cont. Sanc.*

§. 15.

*De peccatis ex Conscientia
erronea.*

88 **Q**ui item peccat ex con- *d. Sanch.*
scientia erronea, regu- *lib. 1. in*
lariter non obligatur id explica- *Dec. c. 11.*
re; v. g. putat quis hodie esse *n. 5.*
F 2 diem

diem festum, & tamen non interest sacro; satis est si Sacerdoti dicat, se non interfuisse sacro die festivo. Si projecit in flumen plumbum, credens esse aurum alienum; satis est si fateatur se projecisse alienum aurum, intelligens corde aurum putativum, &c. si sibi persuadens hodie esse jejunium ex præcepto, cum tamen non jejunet, sufficit dicere; Violavi jejunii præceptum, & sic de similibus. Ratio horum est, quia hæc, in objecto, habent eandem specie malitiam.

*b De Lug.
d. 16. de
pæn sec. 4
12 n. 504.*

89 Dixi (regulariter) quia interdum illa conscientia erronea est explicanda *b* propter censuram, vel propter reservationem peccato fortè connexam. Nam nec censura, nec consequenter reservatio peccati incurritur ex peccato contra conscientiam erroneam perpetrato: v. g. percutit quis Petrum credens esse Clericum, cum tamen Clericus non

non
con
quis
quis
perj
rese
non
pecc
set
obol
& re
dic
sus
idem
cont
liter
curr
tum
und
furt
tale
salte
tum
rese
nisi
van

non sit; verè non incurrit ex-
communicationem Canonis, Si
quis suadente, &c. Item peccat
quis peccato y. g. perjurii putans
perjurium in sua Diœcesi esse
reservatum, cum tamen de facto
non sit; verè non committit
peccatum reservatum. Idem es-
set si quis putans furari unum
obolum esse peccatum mortale,
& reservatum (quia fortè in illa
diœcesi furtum mortale est ca-
sus reservatus) obolum furetur;
idem inquam ellet; nam licet ex
conscientia erronea hic morta-
liter peccaret; tamen non in-
curreret in peccatum reserva-
tum; quia reservatio est odiosa,
unde cadere solum debet supra
furtum ex se, & ex objecto mor-
tale. Adde ex hac ratione fieri
saltem dubium, an tale pecca-
tum sit reservatum; ergo jure
reservatum non erit, quia non
nisi peccata certa de facto refer-
vantur. c

e Suar. de
cens. d. 40
sect. 6. n. 5.
& eod. 2. de
Relig. l. 4
c. 5. n. 15.
Hurt. de
pœn. d. 11.
dub. 6. Sâ
V. casus
reserv. n. 5
Sanch. l. 1.
in dec. c. 10
n. 74. a-
pud De
Lug. de
pœn. d. 20.
sec. 2. n. 1

d De Lug.
d. 16. de
pœn sec. 21
n. 104.

90 Rursus conscientia erronea est interdum explicanda ad cognoscendum ipsum peccatum. *d* Si enim puer v. gr. fatetur se non jejunasse die vigiliæ, & nihil aliud addat: Confessor iudicabit hunc non peccasse: dicat ergo puer se credidisse fuisse obligatum

91 Denique expedit hanc circumstantiam sæpissimè explicari à pœnitente, ut nimirum instruat de veritate à Confessione.

92 Petes, si quis ea labore conscientia erronea, ut nesciat, an id quod committit sit peccatum mortale, an veniale: obligaturne huiusmodi conscientia palam facere Sacerdoti? Respondeo, id dependere ex ea quæstione, qua universaliter quæritur, an quando quis aliquid facit contra conscientiam dictantem aliquid esse peccatum confusè, non determinando an sit mortale

le,

le, vel veniale, peccet mortali-
ter, an solum venialiter. Quo-
niam ergo aliqui e probabiliter
docent tunc solum peccari ve-
nialiter, quia tunc solum pecca-
tur secundum communem mali-
tiae rationem peccato veniali, &
mortali; quæ cum abstrahat ab
utroque, imperfecta erit in ge-
nere moris, & consequenter non
mortalis, ideo non erit obligatio
ad confitendi.

93 Scio aliquos, si tenere tunc
peccari mortaliter. Primò quia
cum sine alio examine tunc pec-
cet, exponit se periculo peccan-
di mortaliter. Secundò quia
virtualiter vult illud agere, qua-
lecumque fuerit, etiam mortale.
Sed licet hoc sit probabiliter di-
ctum; tamen his rationibus res-
ponderi posset. Ad primam, di-
cendo, eum peccaturum quidem
mortaliter, si tamen tale pericu-
lum adverteret, vel adverteret
se posse, ac sub pœna mortalis

*Valent. 2 d 29. 14
p 4. Na-
varr. in
Manual.
præ lud. 9.
n. 9.*

*f Vasq. in
1. 2. d. 9.
c. 3. n. 10.
Sanch. in
dec. lib. 1.
c. 11. n. 7.
aliquæ.*

peccati se debere melius exam-
men adhibere. Verum ita non
essemus in casu, in quo solum
quærimus id, quod in praxi com-
muniter solet contingere, quan-
do scilicet conscientia operan-
tis, non offertur nisi ratio illa
communis peccati, sine accessu
alterius obligationis. Ad se-
cundam, nego virtualiter eum
velle qualecunque etiam mor-
tale: Sed ajo potius velle à mor-
tali abstrahere: nam solum vult
id, quod abstrahit ab utroque, at-
que adeo culpam imperfectam
in genere culpa, quæ non potest
esse nisi imperfectè gravis; atque
adeo non gravis.

§. 16.

*De peccante contra præceptum
Superioris.*

94 **N**on est specie diver-
sum, atque adeo ne
spe

cialit
quo
nius S
quo q
rius:
Episc
divin
est qu
tutis p
habet
ex div
diver
cam,
versit
versit
mater
diver
95

perior
ex di
aliqui
tum f
eoque
das. 6
perior
dii ob

cialiter explicandum peccatum, quo quis violat præceptum unius Superioris & ab eo peccato, quo quis violat præceptum alterius: v. g. si Rex, Pontifex, vel Episcopus, seu si lex humana vel divina idem præcipiant. Ratio est quia si ex eodem motivo virtutis præcipiunt, materialiter se habet diversitas Superiorum; Si ex diverso motivo; jam aderit diversitas specifica, ut modo dicam, non quidem sumpta à diversitate Superiorum, quæ diversitas etiam hic habebit se materialiter, sed à motivorum diversitate.

95 Quid igitur si diversi Superiores, vel etiam unus & idem, ex diversis virtutum motivis, aliquid præcipiant? Respondeo tum fore diversas species, adeoque Confessori patefaciendas. v. g. idem vel diversi Superiores præcipiant Missam aut Iob virtutem religionis, at

a Sanc. l. 6
de matr.
d. 16. n. 6.
Salas 2
to. in 1. 2.
tr 13 d. 3.
sec 2. Vas.
1. 10. in 1.
2. d. 98. c. 8

b Idem.

jele-

jejunium præcipiant ob virtutem temperantiæ; sanè violatio præcepti de Missa, & violatio præcepti de jejunio, specie moralis different.

96 Verùm unde colligam Superiores sub diverso virtutum, vel sub eodem motivo præcipere? Respondeo ex duobus capitibus, quæ si rectè perpendantur, ad idem reducuntur. Primum ex ipso actu qui præcipitur. Superiores enim quando præcipiunt aliquem actum virtutis, semper intendunt honestatem talis virtutis e. v. g. Pontifex Summus jubet audiri Missam tali die: quia audire Missam est actus virtutis Religionis, censendus est intendere honestatem ejusdem virtutis Religionis, & ex motivo ipsius talem actum præcipere. Pari modo si præcipiat jejunium in Quadragesima vel vigilia; quia actus jejunandi est actus virtutis temperantiæ: c

*c De Lug.
d 16. de
pœn. sec. 5.
§. 2. n. 57*

tiæ: c
tivo
præci
ne m
grat.
sione
rever
tem
tur.
princ
egim
in co
dided
tribu
97
in qu
versat
plis,
mater
nem,
nente
ex mo
ex mo
pitur.
98
do id

tiæ: censendus est ex eodem motivo temperantiæ principaliter præcipere: esto etiam ex alio fine minus principaliter, verbi grat. ad colendam Christi Passionem, vel ad Sancti alicujus reverentiam, id quod ad virtutem religionis spectat, moveatur. Quia tamen finis minus principalis, quoad illud, de quo egimus, nisi expresse jubeatur, in considerationem non venit:

ideo speciem peccati non attribuit. *Idem ib.*

97 Secundò ex ipsa materia, in qua Superioris præceptum versatur: e Ut in iisdem exemplis, quia auditio Missæ est in materia, pertinente ad Religionem, jejunium in materia pertinente ad Temperantiam, Missa ex motivo Religionis, jejunium ex motivo Temperantiæ præcipitur.

e Idem de Lugo ibid. §. n. 255.

98 Ex dictis collige, cur, quando idem Superior eandem rem plurics,

pluries, seu per plura numero
 præcepta præcipit; si non pareatur,
 unum peccatum committitur, non plura: *f* ratio enim
 est, quia ex uno eodemque motivo procedit. Hinc si quis non
 audiat sacrum die Dominico, in quem fortè incidit Festum S. Apostoli, unum peccatum committit. Si quis non jejUNET die vigiliæ, in qua concurrunt dies quatuor temporum, semel item delinquit. Ratio est supra dicta, quia tunc superior ex uno tantum motivo Missam, & ex uno jejunium præcepisse censendus est.

99 Illud hic diligenter nota, maximum esse discrimen inter violationem præceptorum prædictam, & violationem voti: *g* Nam materia præcepta in transgrediente præceptum, debet in Confessione explicari, quia ex materia cognoscitur, ut modo dictum est, in qua specie sit actus
 præ

f Sanc. cit.
l. 9. de ma-
trim. d. 15.
n. 6.

g De Lug.
ci. de pœn.
d. 39. sec. 5.
n. 255.

præc
 cere:
 præc
 Non
 cipie
 nam
 Relig
 niam
 omni
 & o
 colen
 ligio
 serva
 neces
 di, ni
 voti f
 ille, q
 Dom
 enim
 Eccle
 comm
 specio
 tra ob
 ligati
 nes fa
 fra e.

præceptus: v. g. non satis est dicere: Non obtemperavi Ecclesie præcepto, dicendum enim est: Non obtemperavi Ecclesie præcipienti Missam, vel jejunium nam prius est peccatum contra Religionem, contra Temperantiam posterius. At verò cum omnia vota solum concipiantur, & obligent propter motivum colendi Deum, atque adeò Religionis, satis est dicere: Non servavi votum in re gravi, sine necessitate materiam explicandi, nisi aliud fortè peccatum in voti fractione includatur, ut si ille, qui vovit audire Missam die Dominico, non audisset: tunc enim & votum, & præceptum Ecclesie violans, duo peccata committit, contra duas ultimas species Religionis, nempe contra obligationem ex voto, & obligationem ex præcepto, ut omnes farentur, & nos dicemus infra §. 3 §. 2. n. 20.

G

§. 1. De

§. 17.

De Scandalo.

100 **Q**uando quis directè intendit proximi, sive ex desiderio ruinæ spiritualis ipsius proximi, quod rarum est in hominibus, in diabolis commune: sive ob suam commoditatem, aliamve finem, quod frequentissimum est apud homines; dicitur scandalum directum. Et sine dubio per omnes Doctores ad peccatum est specie diversum ab aliis, & debet specialiter in Confessione palàm fieri, debetque species peccati, ad quod inducitur proximus, explicari. *b* Si quis ergo loquatur v. g. turpia, ut socius incidat in eas turpitudines; oportet explicare ad quæ turpia inducere tentabat, an ad adulterium, an ad stuprum, &c. Ratio

f
l.
11
n.

De Lug.
de pœn.
16. sect. 4
§. 2. à n.
57.
Idem ib.
l. 157.

tio e
catu
Char
fed e
fitam
virtu
ad C
custo
Etè,
proxi
deji
101
inten
tuale
fine a
mali
præv
alii d
indir
tum
mali
non r
se hab
sam p
tame
sum i

tiō est, quia tunc non solum peccatum talis scandali, est contra Charitatem debitam proximo, sed etiam contra virtutem oppositam: eadem enim Castitatis virtus, quæ obligat me directè ad Castitatem in mea persona custodiendam; obligat indirectè, ne ex industria procurem proximum à Castitatis virtute dejicere.

101 Quando autem quis nec intendit ruinam proximi spirituales, nec ejus lapsum, nec eo sine aliquod malum, seu speciem mali habens, patrat, quamvis prævideat fore, ut ex suo facto alii decidant; dicitur scandalum indirectum, & non directè volitum Dixi (malum seu speciem mali habens) nam si bonum, seu non malum, nec speciem mali ex se habens facias, ex quo alii causam peccandi sumant; quamvis tamen id prævideas; non peccas; cum ipsis tunc, ipsorumque ma-

litizæ imputetur, si peccent. Iam
ergo de hoc indirecto scandalo
in controversiam cadunt duo.
Primò an sit peccatum specie di-
stinctum ab aliis, aperiendum-
que in Confessione. Secundò
quomodo, & quibus circumstan-
tiis sit aperiendum.

e De Lug.
ib. n. 159. 102 Quoad primum, fatemur
omnes esse peccatum specie di-
stinctum. Ratio est, quia per
hoc scandalum, quamvis indi-
rectum, jam es causa injusta da-
mni, seu peccati proximi, à qua,
ex obligatione virtutis Carita-
tis, ne scilicet labatur proximus,
debes abstinere.

d Sales 2.
10. in p. 2.
11. 13 d. 5.
sec. 15 n.
132. & 134 103 Solum duo adverte Pri-
mò quòd meritò nonnulli do-
cent, tunc solum contrahi à no-
bis malitiam talis scandali, quò-
do nostro facto, aut verbo proxi-
mum conjicimus in gravem dif-
ficultatem, & tentationem, cui
difficillimè possit is resistere: id
quod, præfectò, frequenter usu-
venire,

venire, difficile est. Secundò, quod jure aliqui e item docent, multos excusari à prædicto peccato scandali, atque adeo à tali circumstantia fatenda: quia vel ipsi tam pravi sunt, ut eorum malum exemplum parum noceat, vel qui inducuntur tam faciles sunt, proclivesque ad peccandum; ut qui suo exemplo occasionem illis obtulit, non censetur eos moraliter inducere.

104 Quoad Secundum, id est posito quod quis verè talem malitiam indirecti scandali contraxerit, qua ratione se gerere in Confessione debeat; tria sunt decernenda. Primò an sint tunc explicandæ species peccatorum, ad quas proximus inducitur. Secundò an numerus personarum inductarum ex eodem facto. Tertiò an conditio personarum; ut si inductio sit ad turpia, an explicandum sit inductum fuisse

e Sane. l. r.
in dec. c. 6.
n. 7.

Sacerdotem, conjugatum, solutum, &c.

*§ De Lug.
d. 16. de
pæn. sec. 4
§. 2. à n.
139 cont.
Sanc. Vas.
& Coninc.*

105 Primò igitur quærimus, an in scandalo, quando non intenditur, licet prævideatur peccatum proximi, sit necessariò patefacienda species peccati, ad quam proximus inducitur? Respondent aliqui non esse. *f* Si igitur loqueretur quis sive de adulterio, sive de stupro, sive de homicidio, ex qua locutione moveatur socius, per hoc scandalum indirectum, ad peccandum: satis erit (quantum est ex hoc capite) dicere se fuisse per scandalum, causam peccati alterius. Ratio est, quia tunc ejusmodi scandalum solum est contra Charitatem debitam proximo, qua non debet quis illi esse occasio peccati: non autem contra alias virtutes particulares, quæ nos non obligant, saltem graviter, ut vitia contraria in aliis impediamus, sed solum; ut illis

possi.

positivè ejusmodi vitia nos non
suadeamus, vel non mandemus.

106 Dixi (quantum est ex hoc
capite, id est ex scandalo) quia
certum est explicandam esse spe-
ciem sui peccati, quando quis
dum de suo adulterio, vel stupro,
vel homicidio, vel similibus ser-
monem miscet, illa, vel illorum
aliqua concupiscit, ut infra suo
loco c. 7. §. 2. dicemus.

107 Secundò quærimus, an
quando eodem facto, vel iisdem
verbis es causa ruinæ multorum
per prædictum scandalum, de-
beas numerum ipsorum explica-
re? Respondeo non debere si-
quidem satis erit sic te accusare;
Fui causa, mea turpi locutione
v. g. ut multi ruerent in pecca-
tum. Hanc doctrinam, ejusdem-
que rationem dedimus supra ^h
cum de pluralitate individuali
malitiæ in eodem actu disputa-
vimus. Non autem rectè diceres
te fuisse causam ut quidam rue-
ret,

g Idem ib.

sec. 3 n.

135.

h Sup. §. 9

rer, si multos induxisti; non re-
ctè, inquam, quia tunc non fate-
reris peccatum, quod commisi-
sti, ut ibidem *in simili explicui-*
mus.

Ibi sup.
n. 87.

108 Tertio denique quæri-
mus, an in eodem indirecto scan-
dalo oporteat explicari condi-
tio personæ, v. gr. inductum ad
turpia fuisse solum, conjuga-
tum, Deo sacrum, &c. Respon-
dent etiam ad hoc aliqui non o-
portere: *l* satis enim superque
erit dicere scandalo fui multis,
&c. Ratio est, quia peccatum,
quod tunc committitur à tali in-
ducente, solum est contra Cari-
tatem, ut modo numero 105.
diximus: quare conditio per-
sonæ inductæ nihil addit respec-
tu inducentis.

1 De Lug
d. 16 sec 4
n. 167. cõt.
Sanc. Bon.
Filluc.
aliosque.

De inducente, seu sollicitante
fœminam v. g. cum qua quis
peccavit, an debeat explicare si
fuit primus ad inducendum,
quod huc spectare videtur, dice-

mus

mus infra de simplici fornicatione c. 7. §. 4. n. 25.

§. 18.

De Circumstantiis aggravantibus.

109 **A**dduntur interdū humanis actionibus aliqua circumstantiæ, quæ dictas actiones in alia morali specie ab ea, quam ex se habent constituunt. Aliquando tamen ita adduntur, ut illas aggravent quidem, secundum hominum prudentum existimationem, vel diminuunt, sed non extrahant ad aliam speciem. *a Castrop. Coninch, De Lugo mox cit. alique passim.* Exempla prioris sunt. Habet rem quis cum puella; est simplex fornicatio contra Castitatem: at verò si addatur talem non esse liberam, sed conjugatam; præter speciem simplicis fornicationis, habebit talis congressus alteram speciem

G 5 ciam

eiem, id est Adulterii contra iustitiam. Quod si addatur esse consanguineam, vel virginem invitam, vel professam: erit insuper incestus, vel stuprum, vel sacrilegium; simili modo furari rem alienam est peccatum iniustitiæ: quod si res sit sacra: erit insuper & peccatum sacrilegii.

110 Exempla posterioris sunt. Furetur quis decem aureos; committit peccatum contra iustitiam; at si addatur major quantitas, quæ auferatur, v. g. si furetur viginti; aggravabitur quidem prædictum furtum, sed à specie furti non extrahetur. Sicuti etiam si quis furetur quinque aureos: diminuetur peccatum, sed intra eandem furti speciem. Eodem pariter modo occidere cum intenso, vel minus intenso odio, pluribus vel paucioribus vulneribus, in die festo vel feriato; continent quidem circumstantias aggravantes, vel minuentes,

nue
dem
II
cer
stan
verò
ve:
Spec
re: v
loso
vis,
pro
quar
Brev
poni
tant
quod
sem,
verò
tran
liam
parti
gend
est e
rum

nuentes, sed intra unam, eamdemque speciem.

III Regulam autem ad discernendum, quænam circumstantiæ mutant speciem, quæ verò solum aggravent, minuantve: difficile est *b* (cum simus in speciebus moralibus) exacte dare: variique Doctores variè philosophantur. Illa videtur brevis, & expedita, quantum nunc pro nostro instituto sufficit, quam P. Ioseph Augustinus *c* in Brevi Notitia Confessariorum ponit, qui circumstantiam mutantem speciem ex eo cognoscit quod pertineat ad aliam virtutem, vel vitium: non mutantem verò speciem ex eo, quòd non transferat illam materiam ad aliam virtutem. Quæ verò in particulari transferant; colligendum est ex ipsis materiis, id est ex tractationibus materiarum virtutum, & vicioꝝ. Ad

b *Coninels*
d. 7. dub. 5

c *Jos. August. in bre*
vi not. n.
33. de Sac.
pœnit.

de item praxim, & usum, ex quo plura sensim doceberis.

Iam verò his tactis, quæstio celebris est, an tales circumstantiæ non solum mutant species, quod certum est, sed etiam non mutant, saltem notabiliter aggravantes, diminuentesve aperiari Sacerdoti, ex præcepti necessitate, debeant.

*d Th San-
Suar. Fag.
aliqu; a-
pud De
Lugo mox
cit quibus
adde Con.
dicta d. 7.
dub 3.
e D. Th.
Val. Vas.
aliqu; quos
cit. & seq.
De Lug d.
pœn d. 16.
sect. 3.
f Ex Conc.
Trid. ses.
4. c. 5.*

112 Dico, quamvis probabilissimum sit de circumstantiis notabiliter aggravantes, quia mutant notabiliter iudicium Confessarii contra poenitentem, esse in Confessione aperiendas; tamen probabile etiam esse e fidelibus hanc necessitatem minime imponendam: Ratio est; quia non est imponendum onus tam grave, nisi constet de lege illud imponente: at non constat esse aperiendas nisi f species, & numerum peccatorum, non verò omnia, quæ quocunque modo Confessarii iudicium commuta-

re queant. Alias rationes vide
apud Doctores in margine modò
citas

123 Ex hac doctrina, ut item
ex hactenus dictis plura, & val-
de utilia inferuntur ad Confes-
siones expediendas. Quare &
ea in sequentibus sigillatim sunt
proponenda, & ut facilior me-
thodus evadat, per singula De-
calogi præcepta, pro iis, quæ ad
nostrum institutum faciunt dis-
currendum.

C A P. II.

De Confessione peccato-
rum circa primum De-
calogi præce-
ptum.

§. I.

De Peccatis contra Fidem.

I **S**uppono, tanquam indi-
gnum controversia, debe-

re in Confessione explicari: An peccatum contra fidem fuerit solum externum, an etiam internum cum errore intellectus: v.g. qui adorat Idolum absque errore, quo credat ibi adesse divinitatem, est Idololatra externus; at cum ejusmodi errore: est item hæreticus. Cum igitur per illum errorem addatur peccatum specie diversum; sine dubio poenitentiae tribunali erit subjiendum.

*a Sanc. in
Dec. l. 2.
c. 37. à n.
21.*

2 Iam verò loquendo de ipso hæresis crimine: Triplici modo posset quis in errores contra fidem incidere. Primò negando, vel deliberatè dubitando de articulis fidei. Atque hic sufficienter confitetur si dicat, se prolapsum in hæresim; nec opus habet explicare qualitates errorum, seu articulos, in quibus contra fidem sensit. Ratio est, quia quoad hanc præcisam negationem omnia peccata contra fidem

*b Regin.
to. 1. l. 6.
c. 4, n. 114*

fidem sunt ejusdem speciei; eum omnia opponantur obligationi credendi objecta, per fidem sufficienter proposita.

3 Secundò posset quis errare contra fidem non solum negando, sed etiam addendo aliquid, quod aliam speciem peccati adjungat supra hæresim, hoc est Blasphemiam contra Dei honorem. Ut si quis neget à Pilato condemnatum fuisse Christum Dominum, est solum hæreticus; at si neget Deum esse bonum, vel circa illud ipsum de Pilato dicat justè ab eo Christum Dominum fuisse condemnatum: non solum est hæreticus, sed Blasphemus. Id igitur expressè Confessori aperiendum non est ambigendum. c

c *Castrop.*

4 Tertiò posset quis errare eandem fidem non solum negando, & blasphemando, sed insuper volendo acceptare aliquam sectam fidei oppositam,

to 1. tr. 4.

d. 2. p. 2.

n. 6.

v.g.

dIdem. ib.

v: g. Iudaismum, Paganismum,
&c. & tunc id debere explicari,
saltem pro ipsa praxi, certum ju-
dico. *d* Ratio est, quia singulæ
hæsectæ communiter superad-
dunt hæresi, seu negationi fidei
aliqua alia peccata specie diver-
sa ab ipsa hæresi. Qui v. g. am-
plecti vult Iudaismum; eligit
circumcidi, quæ est species su-
perstitionis. Qui Paganismum;
vult Idola colere, quæ est spe-
cies, seu peccatum Idololatriæ,
&c.

§ Porro unum superest de-
cernendum. An teneatur Ape-
stata à fide Apostasiam in Con-
fessione declarare. Explico.
Qui suscepit Baptismum, si for-
tè cadat in hæresim, debetne di-
cere se in hæresim esse prola-
psum post susceptum Baptismū
an satis erit dicere dumtaxat se
in hæresim incidisse: quod est
quærere, An infidelitas ante
Baptis-

Baptismum, & post Baptismum
concepta, specie differat.

6 Dico probabile esse non
differre, e quare satis esse fateri,
se in hæresim fuisse prolapsum.
Ratio est, quia non apparet un-
de specifica differentia sumi ra-
tionabiliter possit. Vel enim
sumitur ex eo, quod se quis sub-
trahit ab obedientia fidei : vel
quoad committat specialem ir-
reverentiam, contra eandem fi-
dem, semel in Baptismo susce-
ptam. Prius non affert novam
speciem, quia probabilius est
in Baptismo nullum fieri votum,
aut promissionem de obedientia
fidei: & ex altera parte illa ne-
gatio universalis subjectionis
ad Deum, quam continet infide-
litas, satis explicatur, cum quis
fateretur se noluisse fidem Nec
posterius: quia illa irreverentia
eodem modo explicatur, dum di-
citur ipse lapsus in hæresim.

e De Lug.
de pœn. d.
16. sect. 5.
n. 294.
cōt Suar.
Sanch. a-
lioque ab
ead. cit.

f Sanc. l. 4
in Dec. c. 1
n. ult.

De Ignorantia rerum Fidei.

7 **N**on sunt plura, specie,
peccata, sed unicum,
a *Sua d. 15* ignorare, & culpabiliter articu-
de *st. d. sec. 1* los fidei diversos, quos non igno-
n. 7. rare quis debet, v. g. Trinita-
tem, Incarnationem, &c. Ratio
est, quia, licet objecta materiali-
ter specie differant: semper ta-
men eadem est obligatio omnes
eas veritates cognoscendi.

8 Quid si quis neget articu-
lum fidei, quia illum ex culpa
mortaliter gravi scire noluit;
peccatne eodem, specie, pecca-
to, quo peccat quis cum delibe-
ratè negat articulum, quem pro-
b *Sanc l. 2* bènè scit? Respondeo, puto pecca-
in *dec c. 7* re, eodem, specie, peccato, b
n. 24. cõt. Quare abundè is confitebitur, si
V *asq. 1 2* ab eodem
ab eodem asserat se negasse fidei articu-
sit. lum. Ratio est, quia talis mali-
cia

ria demum resolvitur in illud;
quod parvipendatur auctoritas
divina; hanc enim æque in ordi-
ne ad Confessionem (quidquid
sit in ordine ad aliud) parvipen-
dit, qui scienter negat, & atque
qui, cum debeat scire, scire ne-
gligit; unde & negat.

*c Vide De
Lugo. d. de
pæn. 16.
sect 4. à
n. 193.*

Quid nosse debeat de fidei ar-
ticulis ille, qui absolvendus est,
dicam infra l. 3. c. 5. n. 6.

§. 3.

*De Peccante cum spe veniæ, &
resistendo Inspiratio-
nibus.*

9 **S**I quis dum delinquit, spem
concipit, quod à Deo o-
ptimo tale peccatum ipsi rite
confitendum remitteretur, vel
(quod in idem recidit) proponit
illud peccatum, quod actu com-
mittit, se Sacerdoti rite manife-
staturum, cum non committat
pecc

peccatum specie diversum ab eo, qui idem patrat, sine tali animo, non obligabitur talem spem, seu talem animum confiteri. Immo ejusmodi animum potius addere circumstantiam diminuentem peccati gravitatem, quam aggravantem, docent Doctores. *a*

a *Lege Paulum Comitoli in r. sp. mor l. 4. q. 52. b De Lug. d. 16 sect. 12. n. 5 14*

10 Idem dic de peccante contra vehementissimam inspirationem, ne peccet: id enim esto aggravet; nihilominus cum non mutet speciem, *b* satis erit in Confessione explicare se peccasse, sine necessitate addendi id peccatum fuisse patratum, interna inspiratione vehementer contradicente.

11, Idem dic, propter paritatem rationis, de peccante contra propositum vehementissimum non peccandi, sed citra votum, vel juramentum, quia tunc adderetur nova species, ut ex se patet.

§. IV.

De Omittente horas Cano-
nias.

12. **Q**ui, cum sit obligatus,
de facto omittit offi-
cium divinum totum unius diei,
probabiliter, unum peccatum
committit; unde sufficit, si pœ
nitens dicat, se omisisse officium
divinum semel, seu graviter de-
liquisse in non recitando officio
divino. At qui de facto omittit
toto anno v. g. plura peccata
committit, quot nimirum sunt
dies anni, & omnia confiteri de-
bet. Ratio est, quia sicuti una
unius diei recitatio non ordina-
tur ad aliam; ita una omisio re-
citationis, quoad unum diem,
ordinatur ad aliam; atque adeo
omissiones multorum dierum
non faciunt unum moraliter
peccatum: At in officio unius
diei

a Navar.
& alii a.
pud De
Lug. de
pœn. 16.
sect. 14. n.
546. &
547.
bIdem ib.

diei una hora ordinatur ad aliã,
constantque omnes unum divi-
num officium.

13 Sed quid de volente omit-
tere? Respondeo, qui vult per
unicum actum omittere offi-
cium unius diei; unum numero
peccatum committit: & item
qui vult per unicum similem a-
ctum omittere officium v. g. u-
nius anni; unum item numero
peccatum facit, satisque fatebi-
tur si dicat, volui omittere offi-
cium unius anni; non autem
satis est dicere, Volui omittere
officium; quia sic Sacerdos in-
telligeret officium unius diei, ut
supra in simili dictum est cap. 1.
§. 9.

§. 5.

De Superstitione, & similibus.

14 **S**uperstitio, quantum
facit ad nos, duplex
est.

est, & alia, in qua est pactum expressum cum dæmone, alia; in qua tacitum; Atque utriusque varix sunt species; quas hic trãscribere esset profecto superfluum. Illud enim nobis non ignorare sufficit, omnes eas species, quamvis materia, in qua exercentur specie differant; tamen non eo ipso differre in ratione morali, & in ordine ad Confessionem. b

15 Puto igitur solum esse aperiendum in Confessione, an fuerit pactum explicitum, an implicitum dumtaxat, & quale implicitum solet esse in Astrologia judiciaria de eventibus liberis, in Chiromantia, & in Auguriis, quando juxta suas regulas & ad mortale pertingunt. Ratio est, quia cætera materia liter se habent; adesse vero pactum expressum, tacitumve, licet tantum afferat discrimen expliciti ab implicito, incompleti

a Sane. l. 2
in dec. c. 38
n. 12.

b Sanc. ib.
num. 14.
c Ib. Vid.
& Suar.

to. 1. de rel.
l. 2. de sus
perstit. c. 9
§. 10.
d Vide
Martin.
Delriol. 4
d. Mag. c.
3. q. 1.
Valent.
to. 3. d. 6.
q. 2 p. §.
Iol. l. 4.
c. 150

l aliã,
divi.
omit.
lt per
offi.
imero
item
em a.
. g. u.
umero
atebi.
e offi.
autem
mittere
los in-
dici, ut
cap. 1.
ibus.
antum
duplex
est,

*eUt tenet
Suar. ib.*

pleti à completo, unde ex hoc non videatur primo aspectu propriè differentiam specificam inferri? e tamen quia pactum explicitum addit promissionem factam dæmoni, & commercium actuale cum illo, id quod non invenitur in implicito; ideo verè insertur differentia essentialis, atque adeo, quæ sit in Confessione patefacienda. Cæterum an superstitio, vel divinatio, vel quid simile sit per somnia, per carmina, per imagines, per aves, per aquam, per stellas: non est necessariò Sacerdoti declarandum: quia, ut dictum est, hæc se habent materialiter.

16 Eodem modo, si eadem superstitio, vel veneficium, vel simile, addat aliud peccatum, quod, non nisi vel declaratione materiæ; vel ex alia circumstantia explicari possit: erit utique necessariò talis materia, vel circumstantia exprimenda. Vel

miscuit

miscuisti Sacra profanis: erit etiam peccatum contra cultum debitum rebus sacris, si per maleficium, intendisti mortem vel rem alicujus, erit homicidium, vel furtum; si præter commercium adorasti dæmonem, erit Idololatria; & sic de similibus, ut ex se patet f

f Lege in simili Sanchez l. 2. in dec. c. 38 n. 66.

C A P V T. III.

Circa secundum Decalogi præceptum.

§. 1.

De Blasphemia.

17 **Q**uamvis probabilius, sic Blasphemias contra Deum, contra beatissimam Virginem, & contra Sanctos differre specie; tamen cum probabile sit non differre, satis erit

a Sua. t. 1. de rel. tr. 3 l. 1. c. 6. n. 18. & 19. Sanc. in dec. l. 2. c. 31. n. 39.

H. li

si in Confessione aperiatur numerus Blasphemiarum, nec explicare opus erit, fuisse contra Deum, vel Beatissimam Virginem, vel contra Sanctos. *b* Ratio autem, quod non differant est, quia cum omnes communiter honorent Sanctos, non ob præcisam, propriamque ipsorum excellentiam, sed quia ad Deum ipsi Sancti referuntur; ideo nec injuria eos per blasphemiam afficiunt, nisi quatenus ad Deum referuntur; ab uno ergo, eodemque Deo omnes blasphemias specificantur.

18 At si quando fortè Blasphemia sit hæreticalis; tunc propter superadditam speciem hæresis, id esse explicandum e ex supradictis constat.

Quaratione qui uno impetu plures blasphemias profert semel peccet, dixi supra c. 1. §. 1. n. 50.

b Azor
apud Diã.
p. 1. tr. de
circum-
stantiis
aggrav.
r. sp. 50.

c De Lug
p. 16 sec. 5
n. 79.

§. 2 D

§. 2.

De voto, & juramento.

19 **I**dem, & multo probabilius, dic in voto, & juramento; in quacumque enim materia *a* sive voveas Sanctis, sive Beatissimæ Virgini, sive immediate Deo; vel, sive jures *b* per aliquem ex his, sive per quodcumque aliud, in quo veri juramenti ratio apparet: eodem specie voto voves, eodemque specie, juramento juras. Ratio est ista, quia communiter intentio jurantis est ipsum Deum, qui in Sanctis, rebusque illis, relucet, adducere in testem, & in votis, ipsum eundem Deum colere. Quare satis est in Confessione sic proferre: Votum minimè observavi, falsò juravi, &c. sine sollicitudine explicandi cui voveris, vel per quid juraveris.

*a Sanc. l. 4
in dec. c. 11
n. 23.*

*b Sumr. t. 2
de Rel. l. 1.
de juram.
t. 25. n. 10.
Loff. l. 2.
c. 40. du. 1
n. 6. Fag.
prac. Eccl.
2. l. 3. c. 5.
n. 2.*

20 Sed quid, si quis votum confirmavit juramento? Respondeo utrumque, id est, votum, & juramentum fore explicandum.

*c. Sanc. l. 7
de matr.*

d. 27. n. 26

Ratio est clara, quia tunc emergit duplex species malitia si contra illa delinquas: altera contra Religionem, seu fidem datam per votum: altera contra obligationem non adducendi Deum in testem in re falsa. Eodem modo si res, supra quam cadit votum, ac juramentum esset ex præcepto, etiam hoc explicari deberet: ut si quis vovisset, jurassetque Missam audire in die festo. Nec mirum: quia nova species malitia adesset, quia scilicet quis Ecclesiæ præcepto non satisfacit. Quæ ratione, & quando vota, vel juramenta repetita unum, vel plura peccata constituant, diximus supra cap. 1. §. 8. præsertim n. 52.

§. 3. De

§. 3.

*De consuetudine in iurando,
& in aliis peccatis.*

21 **Q**ui ex inveterata consuetudine advertenter jurat falsò, satisne est dicere, semel juravi falsum; an potius necesse erit etiam addere id fuisse ex mala consuetudine? Respondeo non esse necesse. *a* Ratio est, quia peccata præterita non addunt præsentì peccato circumstantiam novam, multo minus specie diversam.

22 Idem dic, ut semel hac occasione dicam, de inveterata consuetudine fornicandi, blasphemandi, & ceterorum similium, par enim est ratio.

13 Quid verò ex inveterata consuetudine inadvertenter jurat falsum, licet videatur obligari ad consuetudinem confitendam

H 3

tendam

*a Suarez.
Vasq. Re-
gin. Bon.
apud Diã.
1 p. tr. de*

*circum-
stant. res.
15. & 55.*

*b Sanch.**l. 3. in**dec. c. 5.**n. 13. & 14**c Facit in
simili De**Lugo d. 16**de pœnit.**sect. 4. §. 7**n. 203.*

tendam, tamen communiter excusatur. Quod videatur obligari, ratio est, *b* quia tunc inadvertenter jurare falsum, licet non sit in se peccatum formaliter, est tamen peccatum materialiter, quia est adhuc perjurium, quamvis inadvertenter commissum; ergo illa consuetudo, quæ est causa talis mali materialis, si non curatur amoveri, est formaliter peccatum, utpote causa mali: quare debet ipsa in Confessione aperiri, si ut dictum est, illam extirpare procuratum non sit. Idem dicendum videtur in ceteris peccatis blasphemandi, occidendi, vulnerandi, &c. si fortè quis ex inveterata consuetudine hæc inadvertenter committeret.

24 Iam quod communiter excusetur ratio est, quia communiter nemo advertit ad obligationem, quam habet *c* illam consuetudinem propter eam rationem

nem

nem extirpandi, ne scilicet sua consuetudo sit causa proxima prædicti materialis mali, & consequenter cum excusetur à peccato, excusabitur à Confessione.

25 Vnum nota aliquando actus ejusmodi inadvertenter factos non retinere, ne malitiam eandem materiale, seu quam vocant objectivam: & tunc nec ipse actus, nec consuetudo est peccatum, adeoque nec Confessione subdendum. Talis communiter reputatur contumelia in ebrietate alicui facta ab *Idem* ebrio: Cum enim contumelia *ibid. n.* ab ebrio, hoc est ab experte rationis facta non sit, ne materia- 207. *Co.* 218.
liter quidem, contumelia, (debet enim contumelia essentialiter esse per verba utentis ratione, non autem sicut à Psittaco) in se non erit peccatum: & neque in causa: quia numquam talis causa, id est ebrietas, cau-

*e Jo. Sanc.
in selectis
f. 20.
a n. 5.*

scabit verba utentis ratione: unde
ne materialiter quidem contu-
meliam causabit. Eodem modo
dicendum esse docente aliqui de
blasphemia, hæresi, & supradi-
cto juramento, quod scilicet es-
sentialiter requirant esse ab u-
tente ratione, & consequenter
ea inadvertenter facta neque in
se, neque in causa esse peccata,
adeoque nec necessario confi-
tenda. Sed hoc fusius prosequi,
ad nos nequaquam spectat, cum
satis nobis sit à peccato, & Con-
fessione, regulariter ea excu-
sare propter illud caput
modo dictum nu-
mero præce-
dente.

CA

CAPVT IV.

Circa Tertium Decalogi
præceptum.

§. 1.

De auditione Missæ.

¶ **Q**uando causa omis-
sionis Missæ die festivo
non est ex se mala: non necessa-
riò esse in Confessione expli-
candam, diximus capite primo,
§. primo.

2 Rursus quando quis Missæ
ex duplici præcepto interesse te-
netur, nec tamen parer, qua ra-
tione unum peccatum admittat,
diximus eodem cap. 1. §. 16. nu-
mero 98.

CA 3 Superest igitur hic solum
quærere, an quando quis in
Missæ de præcepto ita colloqui-
tur,

tur, & confabulatur cum aliis, ut eos præveniat, ac provocet, duo peccata committat, alterum Missam ritè non audiendo, alterum alios ad idem peccatum inducendo. Respondeo, committere solum unum peccatum: quare satis est Confessario dicere, se in Missa prolixas confabulationes habuisse. Ratio est, quia illa malitia, licet non tam gravis, adest etiam, quando alios non prævenit, sed solum ad eorum præventionem colloquitur: adhuc enim participat cum aliis in peccato, causaque est cooperans ad illorum spiritua-lem ruinam: quare, quando alius quis alium jam paratum invitat (non tamen compellit) solum videtur gravius, sed contra eamdem speciem peccare. Idem dicendum esse in aliis materiis similibus, docebimus infra suo loco c. 7. §. 4. n. 25.

§. 2. D

§. 2.

De jejuniis.

4 **Q**uando jejunandum est
 ex duplici præcepto,
 qua ratione unum peccatum
 committimus, diximus c. 2. §. 6.
 5 Præterea quando est jeju-
 nandum ex voto, & ex præce-
 pto, si non jejunetur, duplex
 committi specie peccatum, im-
 mo si ex juramento, triplex col-
 li potest ex dictis c. 3. §. 2. nu. 29.
 & cap. 1. n. 99.

6 Nunc ergo suo jam loco
 quærimus, An si quis carnes die
 jejunii comedat, explicare in
 Confessione, quoties comedit,
 debeat. Respondeo bene esse di-
 stinguendum. Vel enim primo,
 loquimur de jejuniis ex præce-
 pto Ecclesiæ, vel secundò de je-
 juniis ex voto, seu ex pœnitentia
 Sacramentali. Si de primo,
 est

est explicandum toties quoties.
 Si de secundo, regulariter non
 est explicandum, sed solum pri-
 ma vice. Ratio doctrinæ, &
 disparitatis est, quia in prio-
 re casu, toties peccatur, quoties
 comeditur caro; in posteriore,
 solum prima vice peccatur. Et
 hujus ratio ulterior est, quia in
 præcepto Ecclesiæ de jejuniis
 includuntur duo distincta præ-
 cepta, alterum ne comedantur
 carnes, alterum ut semel come-
 datur; quorum præceptorum di-
 stinctio patet; nam adolescens,
 infra vigesimum primum an-
 num, comedendo carnes in die
 jejunii; contra primum præce-
 ptum facit, non contra secun-
 dum, &c. Cum igitur qui plu-
 ries comedit carnes in die jeju-
 nii de præcepto, pluries illud
 prius præceptum non observet
 pluries, & consequenter, toties
 quoties peccabit; at in postero-
 re casu regulariter, qui voverit

a Sanc 1.
 in dec. c. 11
 §. 42.

vel cui imponitur jejunium: solum directè uni præcepto subiacet, quia illi solum imponitur obligatio jejunandi, accessoriè imponitur abstinentia à carnibus; sine qua jejunii Ecclesiastici essentia constare non potest: quare semel fracto jejunio; non remanet obligatio ad talem abstinentiam.

7 Undè obiter vides posse contingere, ut in die jejunii ex voto, comedas etiam prima vicè carnes sine peccato: quando scilicet pluries in prædicto die comedisti legalia, atque adeo fregisti cum peccato essentiam jejunii: nam si postea carnes manducaveris, non peccabis, ut ex dictis patet.

8 Præterea, qui in unica comestione comedit in vigilia v. g. carnes, non committit *b* aliud *b* *Colligatur ex eodem sensu. ib. d.* peccatum, si iterum, & iterum comedat cibos legales: & consequenter, nec clavibus subjicienda.

dum. Ratio est, quia contra nul-
lum præceptum operatur: Non
contra essentiam ieiunii: Hæc
enim iam fracta est ex vi prioris
peccati, quo carnes comedit: non
contra præceptum illud de non
comedendo carnes, jam enim
loquimur de comestione legalis
ergo, &c.

9 Contra si quis in meridie
comederet lacticia (etiam
supponendo, quod sit mortale
his vesci in quocumque die ieiun-
nii) sed iterum in die, legalia
comederet, præter serotinum
panaculum, speccaret come-
dendo prædicta legalia: idque
in Confessione deberet patefa-
cere. Ratio est, quia in prima
illa comestione lacticiniorum
peccavit, ut supponimus, con-
tra præceptum abstinendi à pro-
hibitis, sed non fregit essentiam
ieiunii Ecclesiastici, hoc enim
cum lactiniis consistere potest
quare cum secunda vice come-
dit

dit licita: tunc fregit ieiunium
peccavitque cum onere illud
peccatum confitendi: non verò
tertia vice, vel quarta simili,
quia hæc ieiunium iam fractum,
& quasi demortuum invenit.

C A P V T V.

Circa Quartum Decalogi
præceptum.

§. 1.

*De Injuria inflicta parentibus,
filiis, uxora.*

Regula hujusmodi esse
poterit. Omnis iniuria
gravis facta Parentibus (quo
nomine venit etiam Avus, &
Proavus) quæ adversatur amo-
ri, & pietati illis debitæ, est dis-
versæ speciei ab injuriis, cui-
cumque alteri proximo allatis;
I 2 quare

quare erit apud Sacerdotem afferenda *a*

a Vide

Azor to. 2

l. 2. c. 2. q. 2

Bonac.

de pœn. d. 5

q. 5. sect. 2

p. 2. §. 3

dis. 3. n. 15.

2 Hinc percussio, occisio, contumeliæ, detractio gravis, gravis infamatio factæ Parentibus, sunt in Confessione specialiter explicandæ. Contra verò, furtum factum eisdem, non semper est explicandum, nisi quando tantum filius furaretur, ut Pater depauperaretur. Ratio est, quia quodlibet furtum est quidem contra iusticiam, sed non contra pietatem, nisi casu dicto, vel simili.

3 Quod dictum est de Occisione, Percussione, &c. dic in peccatis odii, quo scilicet eiusmodi, vel similia mala parenti contra pietatem optas, *b* quia adhuc tale desiderium debito amori erga parentes opponitur.

b Molin. 1

to. de ju-

stit. d. 7.

circ. fin.

c De Lug.

de pœn. d.

16. sect. 6.

n. 303.

4 Eadem regula servanda in filiis erga parentes, servari etiam debet in Parentibus, Avifque erga Filios, Nepotisque, ac

que

que in Coniuge erga alium Coniugem; nam & ii debent sibi invicem peculiarem, specieque morali diversum amorem. Illud tamen observandum, facilius filium peccare contra Patrem, quàm hunc contra filium. Si quidem percussio v. g. vel contumelia, quæ facta à Patre in Filium, propter auctoritatem paternam est levis, gravis erit illata à filio contra patrem.

5 His dictis confurgit difficultas. An hæc omnia peccata contra pietatem eiusdem sint speciei, atque adeo an satis sit dicere. Ego graviter percussi eum, cui reverentiam ex pietate debebam: an potius dicendum, Percussi patrem, vel filium, vel uxorem: nam videtur prius satis esse: omnia enim sunt contra debitam sanguinis coniunctionem.

6 Nihilominus ego puto, ea moraliter, in specie ultima differre:

ferre : apprehendo enim multum interesse inter percussio-
nem, qua pater, quamvis iniu-
stè, sed tamen pollens auctorita-
te paterna, filium percutit: tunc
enim solum delinquit contra
sanguinis coniunctionem, quam,
qua filius Patrem: nam tunc fi-
lius non solum peccat contra
prædictam coniunctionem: sed
etiam maximè contra reveren-
tiam patri debitam. Patris er-
go, aviq; proavique iniuriæ con-
tra filiū, nepotemve constituunt
unam speciem: at iniuria horum
contra illos, aliam. Rursus in-
iuria prædictorum est diversa,
specie ab iniuria uxoris contra
virum: quia in diversa, ut ex se
constat, radice fundatur debitus
inter hos amor. At iniuriam
inflictam viro ab uxore, vel uxori
à viro: non puto specie differre,
esto iniuria uxoris contra vi-
rum, utpote contra maiorem, sit
aliquanto gravior, quam iniuria
viri

viri contra uxorem. Ratio est, quia non adest illa differentia modo tradita numero præcedente, nec alia, specificationem inducens. Ex quibus collige v. g. uxoricidium, & viricidium non differre specie; quare nec necessario in Confessione declaranda; sicuti contra, parricidium, filicidium, & uxoricidium differre specie, atque adeo specialiter explicanda.

§. 2.

De Injuria illata fratri, sorori, & aliis.

a In l. unica c. de his, qui

INjuriam illatam fratri, vel sorori, judicio specie moraliter differre ab injuria facta parentibus, vel filiis. Ratio est, quia satis diversa deformitas apparet in illa, quam in hac. Unde Leges, & quæ parricidii poena mulctant filium, qui occidit

parentes, vel liberos occiderunt, & in §.

Alia de iure de lex, inst. de public. iudiciis.

vum, vel proavum, vel quemlibet ascendentem: eandem poenam parricidii extenderunt contra patrem, qui occidit filium, vel nepotem, vel quemlibet descendentem: & rursus extenderunt eandem *b* parricidii poenam contra occidentem propriam uxorem, vel proprium virum: non tamen extendisse ad occidentem fratrem, vel sororem unquam invenio.

b In l. 1. ff ad leg. Pomp. de parricid. Leg. Mol. tr. de just. 10. 4. d. 26. n. 5.

c De Lug. d. 16. de pen. sec 6 n. 307.

9 Sed dubitant doctores an injuria inflicta fratri, vel sorori sicuti differt ab injuria inflicta parentibus, ita differat ab injuria contorta externis. Dico differre, atque adeo necessarium explicandum in Confessione esse, injuriam fuisse factam fratri, vel sorori. Ratio est, quia longe diversa obligatio residet in fratre respectu fratris, quam respectu aliorum, ut ex se patet. Unde vides fratricidium discriminari specie (semper intellige, specie

specie morali) tum ab homicidio, tum à parricidio, tum ab uxoricidio; ab fororicidio verò non puto differre, sicuti nec injuria, seu percussio facta à fratre contra sororem, differt à percussione sororis contra fratrem, propter æqualem inter eos obligationem.

20 In injuriis contra alios propinquitatis gradus, præter dictos non habetur nova species, & quare nec tales remotiores gradus in Confessione aperiendi. Idemque dic in peccatis, (abstrahendo à percussione, &c.) factis contra Sacerdotem. ratio utriusque est quia, licet aliquando graviores sint ejusmodi injuriæ; non tamen videntur in communi prudentum æstimatione ad diversitatem specificam pertinere. Dixi (abstrahendo, &c.) nam quando Clericus, vel Religiosus percuteretur, vel necaretur; esset id exprimendum,

d Bonac.

dicta d. 5.

q. 5. sect. 2.

e Ra. p. 2. § 2.

diff. 3 n. 15

e De Lug.

dicta d. 10

sect 6. n.

310. cont.

Bonac.

propter Canonem. *Si quis sus-
dente*, annexamque excommuni-
cationem, &c.

11 Injuriam factam Principi, seu
Superiori non semper conferunt
novam speciem, sed solum
quando est talis injuria, ut gra-
viter contra observantiam virtu-
tem fiat: ad quod certè requiri-
tur, non quæcunque gravis cul-
pa, sed illa, quæ fit contra Supe-
riorem, ut Superior est, vel quæ
redundat in detrimentum eo-
rum, quæ Superiori competunt;
ut si ille occideretur, vel ut Su-
perior contemneretur, &c.

12 Denique injuriam contra in-
signem tuum benefactorem, vel
non differunt specie à ceteris,
vel si differunt, cum solum sint
contra Gratitude[m], quæ vir-
tus ex se sola non affert commu-
niter obligationem nisi liberam;
non apparet *f* unde hæc sola af-
ferre debeat diversitatem speci-
ficam,

f Sic puto
cont. De
Lug. ibid.
§. 311.

ficam, quæ sit ex obligatione
gravi subdenda Confessariis.

C A P V T VI.

Circâ Quintum Decalogi
præceptum.

§. I.

*De quibusdam speciebus
Homicidii.*

DE unica actione, seu
ictu, quo quis simul plu-
res occidit; diximus supra cap. 1.
§ 9 ubi etiam actum est de uni-
ca voluntate, qua quis vult occi-
dere simul plures. Egimus etiam
capite præcedente de differen-
tia Parricidii, & similium à sim-
plici homicidio, &c.

2 Solum hic, antequam ad
ulteriora progrediamur, adver-
to: si quis aliquem occidat, &
postea

postea discerpatur cadaveris membra, extrahaturve jecur, cor, vel similia: committere malitiam specie diversam à malitia communis homicidii: neque enim solum tunc separat animam à corpore, sed membrum à membro: quæ in hominum æstimatione videtur specialis turpitudine, proprio appellata nomine, Feritas; Multo magis si id in vivo attentetur.

Iam de Homicidio illud nunc superest explicandum; An locus sacer, ubi fortè sit homicidium, debeat explicari, tamquam inducens distinctam specie malitiam.

3 Dico esse explicandum tum in homicidio, tum in percussione gravi cum effusione sanguinis. *b Ratio est, quia tunc violatur Ecclesia, unde contrahitur malitia specialis.*

4 Dubitatur de percussione gravi, sine effusione sanguinis:

Vs

*a De Lug.
d 16 de
pæn. sect.
21. n. 149.*

*b Rag. l. 4.
pæc. Ecc.
2. c. 4 n. 14
aliq; pas-
sim.*

Ut si quis acriter verberaret suum inimicum in Ecclesia, nec vulnus faceret, contraheretne prædicti sacrilegii malitiam in Confessione explicandam? Et non contrahere probabilius *c. De Lug. de pæn. d. 16. sec. 10 n. 408. cont. prædictū Hag. loc. cit.* existimo; quia Ecclesiæ prohibito solum meminit de homicidio, & de percussione cum effusione sanguinis: ergo ad percussionem, sine sanguinis effusione, extendenda non est.

Quid autem hic intelligatur nomine loci sacri, §. dicam c. 7. §. n. 40.

§. II.

De Occisione in causa.

§. **V**ulneravit quis v. g. vel venenum, consiliumve dedit, tendens ad mortem alicujus; satisne est in Confessione causam mortis dumtaxat proponere, hoc est vulnus, venenum, I 7 confi-

consilium; an insuper erit necessesse addere ipsum effectum sequutum, id est mortem ex illis causis derivatam?

6 Profectò certatur utrimque probabiliter: sed vero probabilissimum est, non esse in rigore obligationem effectum secutum confitendi. Ratio est, quia ille effectus, qui consequitur, non est peccatum: unde evenire subinde potest, ut quando ponitur mors, ex veneno v. gr. propinato, inveniatur justus per contritionem ille, qui venenum dedit. Cum igitur teneamur confiteri sola peccata, (quæ tantum sunt illa, quæ S. Augustinus comprehendit sub iis verbis, Factum, Dictum, Concupitum contra legem æternam) non autem teneamur fateri effectum illum mortis fateri minime tenebimur. Satis erit igitur dicere, Vulneravi lethaliter,

Propi-

*a Vasq.
Granad.
Aliique
quos cit.
& sequit.
Bonac. de
peccat. d. 2
q. 4. p. 4.
n. 8. Et
Jo Sanch.
in selectis
d. 20. n. 5.*

Prop
Con
te, &

7

ter
sexto
gr.
noct
bus,
ut a
niat

8

adve
ter
mod
cum
præ
que
tus.
trax
di, v
liqu

Propinavi lechale venenum,
Consilium dedi efficax de mor-
te, &c.

7 Idem dic (ut semel hic obi-
ter id non prætermittam) in
sexto præcepto de comedente v.
gr. calida ut sequatur pollutio
nocturna, & in similibus *b* casi-
bus, in quibus apponitur causa,
ut aliquis effectus tandem eve-
niat, &c.

8 Dixi (in rigore) nam rectè
advertunt nonnulli, & regulari-
ter expedire explicare ejus-
modi effectus consequutos, *c*
cum ita melius malicia actus
præcedentis explicetur, melius-
que intelligatur peccatoris sta-
tus, & insuper an aliquam con-
traxerit obligationem restituen-
di, vel in censuram, casumve a-
liquem reservatum inciderit.

b Ibidem.

*c Vasp. 2.
10. 1. d. 24.
c. 4.*

De Malis alicui volitis.

9 **C**ertum est quando vis, seu desideras inferre malum, proximo, debere te palam Sacerdoti facere, quodnam genus (non vero individuationem) mali inferre concupiveris, an scilicet mortem, an infamiam, an rei familiaris detrimentum? Ratio est quia sicuti ipsa obiecta volita sunt specie diversa, diversumque jus in proximo pariunt: ita ipsi actus voluntatis desiderantis illa inferre, cum diversa lura violent, diversam, specie ultima, malitiam contrahant necesse est.

Dixi (non verò individuationem) quia non est necesse dicere v. g. Volui furari pecuniam, equum, vestem, &c. Ratio est, quia hæc individualitas non af-
fert

fert novum ordinem ad rectam
rationem, &c.

10 Difficultas igitur solum
remanet quando odium sistit in
mero desiderio, sine voluntate
inferendi tale malum; v. g. quan-
do ex odio desiderat quis, ut suus
proximus occidatur, vel pauper-
tate afflicteretur, vel infamia, an
sufficiat sic proponere? Deside-
rari proximo malum grave. Re-
pondeo sufficere. Ratio est, quia
illa omnia, quando sistitur in ea
voluntate inefficaci, sunt contra
Caritatem, veluti in genere,
quã non debemus velle malum
proximo, non vero læditur, nec
lædi desideratur jus particulare.

11 Idem propter eandem ra-
tionem sentiendum de gaudio: si
quis enim v. g. gauderet de mor-
te, de inopia, de dedecore sui ad-
versarii, satis esset si diceret, esse
se toties de gravi proximi malo
delectatum

Petes, si quis delectetur de
malo

malo proximi, v. g. de ejus gravi infamia, & deinde eidem displiceat bonum grave ejusdem, v. g. honor, fama bona, &c. duone peccata specie diversa committit, utraque specialiter palam facienda Confessario: an satis erit dicere, bis per malam voluntatem circa bona vel mala ejusdem proximi Caritatem læsi?

Respondeo, credo satis esse, quia illa duo non afferunt speciem moraliter diversam, cum æquè peccatur contra eandem Caritatis virtutem, & quia unum ex his imbibitur in alio; dum enim gaudeo de malo; nolo illi bonum, seu displicet mihi illius bonum, & dum displicet mihi de illius bono, utique placet contrarium, &c.

CA.

C A P V T VII.

Circa Sextum, & Nonum
Decalogi præce-
ptum.

§. I.

*De Delectatione turpi solum
interna, seu, ut dici-
tur, morosa.*

IN hoc differt desiderium,
& consensus in copulam
illicitam (idem dicendum in
aliis materiis) à delectatione
ipsa, quam quis habet de eadem
copula; quod desiderium est a-
ctus ex se efficax, & consumma-
tur, seu consummari intenditur
in ipso opere externo fornicationis;
delectatio vero est actus
ex se inefficax, & consummatur
interius: non enim transit ad vo-
lendum

lendum exequi id, de quo quis delectatur, nam propterea dicitur etiam delectatio morosa: quia peccans, dum moratur in ipsa delectatione, nec ad opus consummandum procedere intendit, in eadem veluti conquiescit. Cum autem certum sit in desiderio, & consensu, immo, & in gaudio de re illicita jam habitata debere coram Confessario aperiri conditionem personæ desideratæ, in hoc modo; Desideravi monialem, nuptam, &c. & in homicidio, desideravi occidere Patrem, vel fratrem, &c. seu gavisus sum commisisse peccatum cum moniali, vel nupta, &c. gavisus sum occidisse Patrem, fratrem, &c. quia tales voluntatis actus sunt contra diversas virtutes, unde & sine dubio sumunt suam specificationem à talibus objectis specie morali diversis: cum inquam certum id omnino sit; celebris

con-

controversatur quæstio de delectatione morosa: An scilicet si quis solum delectetur (sed non desideret) de copula, quam cogitat, cum nupta v. g. vel cum moniali, debeat id explicare: an potius sufficiat dicere, Toties venere de copula illicita delectatus sum illam cogitando.

2 Et ut, pro nostra consuetudine, scholasticas quæstiones prætermittamus: Dico probabilem esse a sententiam docentem, sufficere sine obligatione declarandi personas, circa quas eiusmodi morosa delectatio verificata est. Ratio est, quia delectationes eiusmodi non variantur specie ex varietate conditionum illarum personarum. Non variantur autem, quia satis superque, & adæquatè sumunt, contrahuntque suam omnes turpitudinem ex oppositione cum virtute temperantiæ, quæ nunc sola violatur, neque enim ille animus

a Vasp. 2
d. 11. &
112. Castr.
3. 10. 2. p.
40. §. 4.
aliqui
non pauci.

animus sic sistens in sola ea voluptate; procedit ad violandum, seu ad desiderium violandi ius speciale conjugatæ, solutæ, sacræ, &c. ergo satis explicatur per solam oppositionem ad virtutem Castitatis.

3 Non sic si quis delectaretur de concubitu conjugatæ formaliter, ut conjugata est, seu ut nupta est, seu ut sacra est (id quod certè rarissimum erit) tunc enim esset necesse id explicare, ut esse patet: nam propterea si quis se morosè delectaret de concubitu sodomitico, non satis esset si diceret: Delectatus sum de copula illicita, sed debet hanc specialitatem explicare, quia tunc formaliter delectatio versatur in talem copulam, ut diversam à naturali congressu.

4 Quod diximus de delectatione morosa, videtur etiam, secundum hanc sententiam, dicendum de aspectibus, quando

quis

quis
venc
conc
detu
ctati
easde
tang
conf
cond
in fo
dicam
De
santis
e. 1. §

T
turpia
locutu
teriam
seferm

quis respicit mulieres affectu
venereo, sine progressu ad eas
concupiscendas: quia tunc vi-
detur similiter, interius, dele-
ctatio tota consummari. At si
easdem venereo mortali affectu
tangeres: quia, exterius, actio
consummatur, esset personæ
conditio declaranda.

De locutione turpi sistente
in sola locutionis delectatione,
dicam mox §. sequenti.

De unico actu desiderii ver-
santis circa multa objecta dixi
c. 1. §. 8. & 9.

§. II.

De Locutione turpium.

TRia hic incidunt expen-
denda. Primo, an qui
turpia cum peccato mortali col-
locutus est, debeat explicare ma-
teriam confabulationis; nempe
se sermonem miscuisse de adul-
terio,

terio, stupro, sodomia, &c. Secundo an numerum personarum, coram quibus habita sunt colloquia. Tertio an conditiones earundem personarum, utrum scilicet sint Sacerdotes, nupti, soluti? De his duobus postremis satis disputavimus supra cap. 1. §. 17. de scandalo. Superest ergo hic agere dumtaxat de primo.

6 Circa quod, si dum de turpibus confabularis, eadem concupiscas: certum est materiam seu objectum omnino declarandum, ut ex præcedente §. constare potest. At hic propria difficultas est. An si loquaris de prædictis, solum delectando te in his locutionibus, sed sine desiderio, idem dicendum sit?

7 Respondeo, si solum de ipsa narratione turpi delecteris: probabile est satis tibi esse dicere. Turpiter loquutus sum, delectando me de ipsa turpium narratione. Sed quid si delecteris

de ip
præf
desid
Resp
non
obje
teria,
fortè
sunt,
Etis §
eadem
Qu
lum fo
cam in

D

8 F
quenti
cata in
sunt n
rias ex
go prin

de ipsis rebus, seu objectis re-
praesentatis per locutionem, sine
desiderio tamen, ut dictum est?
Respondeo esse item probabile
non necessario explicanda ipsa
objecta: an scilicet fuerint adul-
teria, supra, sacrilegia, &c. nisi
fortè delecteris de his, ut tales
sunt. Ratio est eruenda ex di-
ctis §. praecedente, est enim ferè
eadem.

Quatenus locutio est scanda-
lum sociis colloquentibus, di-
cam infra §. 4. n. 25.

§. III.

De Jactantia, & Consilio.

Hic de his differendum
putavimus, quia fre-
quentissima sunt ejusmodi pecca-
cata in materia sexti praeccepti
sunt nihilominus ad alias mate-
rias extendenda. Quærimus er-
go primò, an qui se jactat, seu
K laudat

laudat mortaliter de peccato:
 (nam si se jactet, gloriatur de
 dexteritate, fortitudine, vel si-
 mili, quæ fuit in actione pecca-
 minosa sine periculo peccaminosa
 sæ complacentiæ, vel scandalis:
 non est mortale: 8) qui inquam
 se de peccato v. g. contra Casti-
 tatem jactat: debetne in medium
 Confessionis, afferre speciem
 peccati luxuriæ; adulterium vi-
 delicet, stuprum, sacrilegium
 quo se jactavit? ita etiam, si
 jactavit de homicidio, furto,
 blasphemia, obligaturne, an ho-
 micidium fuerit Sacerdotis, an
 furtum fuerit rei sacræ, &c. de-
 clarare?

a *Sanc. l. 1*
in dec. c. 3.
§. 12.

9 Suppono autem semper so-
 lum adesse peccatum jactantia
 non vero intermisceri deside-
 rium, vel gaudium, vel delecta-
 tionem si enim hæc accedant
 servanda erit doctrina allata
 præ §. 1.

10 Dico non solum prædicto

Spec

Species non necessariò esse de-
clarandas, sed probabile *b* esse, *b* *Castrop.*
sufficere, si dicas, Toties jacta- *to. 1. 21. 2.*
vi me de peccato mortali, seu de *d. 2. p. 11.*
objecto mortaliter peccamino- *n. 6.*
so. Ratio est, quia tota malitia,
quanta est, jactantiæ consistit
in eo, quod offensa Dei eligatur
ut medium ad captandam glo-
riam apud homines, quæ magna
est Dei irreverentia, id quod æ-
què in omnibus mortalibus in-
venitur, vel si quid aggravat pec-
catum, non videtur ejusmodi
malitiam in aliam speciem
transferre.

11 Adverte hic tria. Primò si
te iactes coram multis, tuum
Patrem v. g. à te fuisse verbera-
tum, vel te copulam habuisse
cum fœmina bonæ famæ, quod
Patri eidem tuo, & illi fœminæ
estet notabile dedecus: debes id
explicare, non ratione meræ ia-
ctantiæ, sed quia in tali iactan-
tia intermiscetur tui Patris, vel
K 2 illius

illius foeminae infamatio. Ad eundem modum in similibus.

12. Secundò sive peccata de quibus perperam gloriaris, commiseris, sive non commiseris, non est explicandum: & quia & què assumis utrobique offensam Dei pro medio gloriae.

*c. Sanc. 11.
in Dec. c. 3
n. 5.*

13. Terriò quid dicendum, si non te ipsum, sed alium de peccato laudes? Respondeo si id fiat in ejus absentia, nec est intermixtum aliquod peccatum, ut modo num. 11. dixi, nec adest complacentia, nec adstantium scandalum, qui fortè illa laude ad peccandum excitentur, &c. probabile est non esse novam speciem peccatorum in Confessione declarandam; idque propter paritatem rationis dictæ numero 10. At si id in præsentia ejus, qui peccavit, eveniat, declarari in Confessione oportet speciem peccati, de quo laus præcessit; Ratio est, quia tunc

illum

Ad illum excitas ad complacendum, & gaudendum de patrato facinore, immo etiam fortasse ad iterum ejusmodi peccatum committendum.

14 Sed jam quærimus de Consilio. Dico, idem de ipso sentiendum esse; si enim alicui consilium des de aliquo peccato; debes explicare ejusdem speciem. Ratio est, quia tunc non solum peccas contra Caritatem proximi, cui consilium de ruina spiritali præbes: sed etiam contra virtutem, cui tale peccatum opponitur: singulæ enim virtutes nos obligant, tum ne contra illas agamus, tum ne directè procuremus quòd alii illas violent, ut diximus cap. 1. §. 17. de scandalo. Nam propterea si Petro consilium dedisti de furto. Petro non restituente; tu restituere teneris. *d*

*d Idem
Sanchez*

K 3

§. 4. De *ib. n. 9.*

*De prima Luxuriæ specie, id est
de simplici Fornica-
tione.*

15. **P**ercurramus universas luxuriæ species, ut, quid in singulis explicandum necessarium sit, cognoscamus, initium sumentes à simplici fornicatione, quæ est prima luxuriæ species. Huc tamen multa aggerimus, quia hic frequentiora, nam ceterum non rarò in aliis luxuriæ speciebus, quas mox subjiciemus, eadem eveniunt.

16. Qui committit per illicitam copulam fornicationem, non satis explicat dicendo, se peccasse contra Castitatem; sed addere oportet, se copulam habuisse: quia secus non explicatur malitia propriæ copulæ fornicariæ, quæ est diversa à ma-

*a De Lug.
d. 16. de
pæn. sec. 5.
n. 238.*

litia

litia quacunque contra Castita-
tem.

17 Qui committit tria v.g. pec-
cata cum tribus foeminis ejus-
dem rationis, non tenetur de-
clarare fuisse tres foeminas, cum
satis *b* sit dicere ter fornicatus *b Bon. de*
sum. Ratio est quia eadem est *Sacram.*
malitia sive cum tribus, sive ter *d. 5. q. 5.*
cum eadem nisi fortè aliquando *p. 5. sec. 2.*
id interroget Confessarius, ut *§. 3. diff. 3.*
ocasio proxima tollatur, quæ ex *prop. 3.*
illa frequentia cum eadem ti- *n. 143*
meri potest: de qua re dixi supra
cap. 1. §. 1. num. 4.

18 Peccatum cum filia Con-
fessoris nec ex se est sacrilegium,
nec incestus, sed simplex forni-
catio. *c* Quare qui id commisit *b Filliuc.*
satis est fateri, se fornicatum es, *10. 2. tr. 30*
se. Præscindimus autem à soli- *c. 5. n. 105*
citatione Confessionis; Nam *aliquæ.*
solicitato eiusmodi est speciali-
ter confitenda, cum sit contra
reverentiam Sacramento debi-
tam, Præscindimus item quan-

do, esse Confessarium, assume-
retur ut medium ad peccandum,
vel quid simile: tunc enim ad-
set nova malitia, vel contra re-
verentiam Sacramenti, vel con-
tra similem virtutem.

d' Falluc.

20. 1. tr. 30

e 3 n. 71.

*e Sanc de
matr. l.*

7. d. 4. n 5

Coninc de

Sacr. d. 7.

qu. 4. n. 19

19 Virgo, sive vir, *d* sive
puella *e* qui, prima vice, volun-
tariè frangit virginitatem, non
peccat peccato diverso à simpli-
ci fornicatione, secundum opi-
nionem antiquorum, quare suffi-
ciet fateri fornicationem, nec
obligatur virginitatem manife-
stare. Idem dic si se polluat,
modo se delectetur: si vir deside-
ret virginem sine voluntate vir-
ginis inferendi: in his enim non ad-
ditur ex qualitate adiecta virgi-
nitatis, nova species malitiæ.

20 Fidelis peccans cum infi-
deli, quantum est ex hoc capite
non peccat, nisi simplici forni-
catione, ex opinione probabili.
Licet etiam esse contra Religio-
nem, id est contra reverentiam

f Azor.

p. 3. l. 3.

e. 9. q. 3.

Sacr

Sacramenti Baptismi, non negem esse probabile. g

21 Confirmo priorem probabilitatem: quia principalis ratio cur dicendum foret hoc esse peccatum speciale, est, quia Ecclesia dum prohibet conjugium fidelis cum infideli, prohibet etiam quamcunque conjunctionem: cum sit idem motivum, id est ut pro reverentia nostræ Religionis, vitetur illa conjunctio, quæ est damnosa tum ipsi fideli, tum proli educandæ. Quæ est ratio Sanchez hallata, & approbata à De Lugo, i Sed hæc ratio non multum urgere videtur: ergo, &c. Minor probatur; nam primò ubi unum prohibetur: non intelligitur prohibitum & aliud: quantumvis simile, ut est notum in jure. Multò plus quia secundò intervenit non parva disparitas: nam in Matrimonio est longè major conjunctio, quàm in copula furtiva. Tertiò quia

g Sanc. l. 7
de matr.
d. 5 n. 12.
De Lugo
d. 16. de
pæn. sec. 6.
n. 336.

h Sanc. ib.
i De Lug.
ibi.

quia etiam sic intelligerentur
 specialiter prohibita civile com-
 mercium, collocutio, familiaritas,
 immo & servitium infidelium,
 ex quibus oriri majus periculum
 sanè potest: Fateor esse peccatum
 quando quis cum infidelibus
 (existente everfionis periculo,
 vel scandalo) familiariter degit:
 sed hoc non est illud de quo agimus,
 sed quid communitate ad omnes
 actiones periculi peccandi expositas.
 Quartò cum totam hanc
 malitiam specialem deducant
 adversarii à prohibitione Ecclesie
 prohibentis Matrimonium fide-
 lis cum infideli; sequitur, saltem
 regulariter non esse novum
 formaliter peccatum quia
 communitate talis prohibitio
 inculpabiliter nescitur, im-
 mo probabiliter, ut patet ex
 scriptis, judicatur non adesse.
 Denique poenæ gravissimæ legibus
 contra hoc peccatum constitutis,
 ostendunt quidem graviter

entur tem, sed non diversitatem speci-
com- ficam: sicuti poenæ constitutæ in
iliari- homicidium qualificatum, v. g.
nfide- proditorium, non ostendunt dif-
us pe- ferre specie à non qualificato.
or esse Sed hæc satis contra nostram
m in- brevitatis sectandæ consuetudi-
rsionis nem.

milia 22 Quid de Sodomia cum
t illud Infideli? Respondeo idem vide-
ommu- ri dicendum, nempe abundè es-
ericulo se, si fateatur quis commissam à
tò cur se fuisse sodomiam: siquidem, ut
cialen ex dictis constat, non apparet,
bition unde necessariò derivetur spe-
trimo- cifica diversitas.

sequi 23 Quando quis, cum sit fri-
non est gidus, vel Eunuchus, cum aliqua
ecatur peccat, debet fateri se esse talem.
rohibi. Ratio est, quia tunc, non so-
ur, im- lum adest malitia fornicationis,
t ex di- sed etiam malitia contra natu-
e. De- ram, cum adsit frustratio finis
legib- naturalis, id est finis generatio-
onstitu- nis, atque inutiliter cum suum,

cum

1 Sanc l. 9.
de matr.

d. 19. n. 3

tum foemineum semen à tali frigido provocetur.

24 Quando positivè invitatus alios, sollicitusque v. gr. puellam cum qua deinde peccas : aliqui

m Jo Sào. sentiunt non debere te esse sollicitum explicare te fuisse primum ad alliciendum : eadem enim malitia, licet non tam gravis, est quando non invitatus cum illa peccas, adhuc enim particeps es ejus peccati. Idem dicitur ximus supra cap. 4. §. 1. num. de confabulantibus in Missa. Idemque dicitur de turpi colloca-
in sel d. 1 tione, & similibus, neque enim propter eandem rationem obligo ad explicandum an primus fueris. Quod si quis sollicitus fuerit, sed vel deinde non processum ad opus, vel cerrè multò post debet sanè Sacerdoti id subijcere, utpote peccatum sollicitationis distinctum ab ipso opere pravo.

25 Quando quis in copula non servat

servat debitum modum, sed vel à latere, vel sedendo, vel præpositè, vel viro succumbente, modo servetur vas naturale, nec sit periculum effundendi semen extra vas (id quod tamen rarò esse solet, quia matrix saltem partem majorem seminis attrahit) non est circumstantia necessariò confiranda: quia id accidentale est copulæ; & in conjugatis vel est veniale, si ob voluptatem, vel peccatum nullum, si in necessitate.

*nunc de
marr. l. 1.
d. 6. n. 3.*

26 Qui incipit, nec absolvit copulam, debet explicare: quia licet tunc sit fornicatio ex affectu, non tamen est re ipsa fornicatio, sed tactus impudicus. Qui item eandem copulam incipit, & deinde rellit, semenque dispergit; debet id explicare; quia adest tunc duplex malitia, id est fornicationis ex affectu, & mollitiæ, qua, re ipsa, semen dispergitur, ut ex se constat.

*o Sum. l. 1.
d. 19. n. 3.*

L 27 Quan-

27 Quando quis carnaliter,
 vel alio quocumque peccato pec-
 cat; non est necesse *p* explicare,
 se exposuisse periculo peccandi,
 ingrediendo domum v. g. puel-
 lae, & deinde peccasse; quando
 enim hæc duo, id est se exponere
 periculo peccandi, & peccare si-
 mul concurrunt, nec inter ipsa
 tanta mora intercedit, quanta
 necessaria est ad distinguendum
 unum numero peccatum ab alio.
 unum peccatum moraliter sunt.
 Non potest objici esse quidem
 unum numero, sed includere
 duas specie malitias, nec, in-
 quam, hoc potest objici, quia
 exponere tali periculo peccandi
 & eodem peccato peccare, eju-
 dem sunt speciei; quod si inter-
 cedit prædicta mora, non est mi-
 rum debere explicari, quia tunc
 sunt duo numero distincta pec-
 cata. Qui media ex se licita, vel
 illicita adhibet, ut fornicetur,

qua
 mu
 D
 inv
 iten
 dice
 mag
 mag
 cont
 addi
 rem
 tias
 mus
 tiis a
 28 P
 ria est
 furto
 rum
 sona
 que
 ero.

qua ratione fateri debeat, diximus sup. c. 1 §. 10.

De eo, qui ex consuetudine inveterata fornicatur; diximus item supra c. 3. §. 3. De recidivo dicemus l. 3. §. 4. Eum, qui cum magna contentione peccat, cum magna voluptate, cum tanta continua duratione, quia solum addit circumstantiam aggravantem; explicare eas circumstantias non necessario debere, diximus cap. 1. §. 18. de circumstantiis aggravantibus.

§. 5.

De Sacrilegio.

28 **P**ergimus ad Sacrilegium, quod duplex in hac materia est (nam de homicidio, & furto sacrilegis, suo loco) alterum quod contrahitur ex persona sacra, alterum ex loco sacro.

L 2

29 Quo.

29 Quoad primum, quod est quando aliquis, qui Deo per votum Castitatis se consecravit, adhuc turpia quæcunque v. g. molitiam, fornicationem, &c. non veretur admittere; certum est ut ex supradictis cap. 1. §. 8. presertim num. 32. constat, non oportere explicare an semel, an pluries Castitatem voverit, quia id non addit differentiam specialem.

30 Quæstio igitur superest, an qui violat votum solemnæ Castitatis id explicare teneatur, an satis, sic fateri. Violavi votum Castitatis: quod est quærere, an votum simplex, & solemnæ, quæ quidem solemnæ habent tum professi, tum Sacerdotes, differant specie.

*a Sanc. l. 7
de matr.
d. 27. n. 27
& l. 5. in
Dec. c. 6.
n. 14.*

31 Dico esse probabilissimum tutumque in praxi, non differant specie, atque adeo solemnitate illam voti non esse necessariam declarandam. Ratio est quia

u: ub

utrumque votum eandem Religionis virtutem æquè respicit.

Hinc Sacerdos non obligatur in peccatis contra Castitatem explicare Sacerdotium, sed satis est *b* si dicat se voti reum Castitatem violasse. Hinc Episcopus, & Generalis Ordinis Religiosi ex hoc capite (nam si adesset aliorum scandalum, aperiendum esset) in fornicatione v.g. non obligatur *c* manifestare se esse Episcopum, se esse Generalem, &c. Satis erit si votum tantummodo manifestet. Hinc Religiosus non est obligatus explicare, se vel Religiosum esse professum, vel Sacerdotem, sed satis est si explicet votum. Hinc fœmina soluta v. g. peccans cum Sacerdote, Diacono, Subdiacono, vel professo, vel habente vota biennii Societatis Jesu, &c. sufficit si dicat se cum eo, qui voto obnoxius erat peccasse. Ratio horum

b Sanch. dicta d 27 n.30. Fag. l.4. præc. Eccl.2.c.3 n.5.

c Sanch. dicta d.27 n.33. quid quid dicat Fag. l. d. cto 4. c.3. n.3.

est eadem, quæ præcedenti numero dicta est.

32 Sed jam exoritur alia difficultas. An, qui habens votum Castitatis, & est causa inducens alios ad turpiter peccandum, debeat suum tale votum explicare; v. g. Petrus Sacerdos, vel Religiosus consilium dat, vel inducit Paulum; & Antonium nullo voto obstrictos ad illicitum congressum; debetne Sacerdos ille, cum eam inductionem fateatur, explicare se esse Sacerdotem?

*Ad Sanc l. 5
in Dec. c. 6
n. 10 in
simili.*

Respondeo non debere, & Ratio est, quia votum non videtur se extendere nisi ad obligandum voventem, ne ipse in sua persona delectationes venereas admittat: non verò ne alios ad easdem inducat, propriam enim, suamque Castitatem promisit, & non alienam.

33 Hic denique nota Novitium, qui nondum ulla vota emisit.

fit, non obligari patefacere se esse Novitium, si fortè peccet contra Castitatem: quia donec voverit, novam speciem peccati non committit.

De peccato cum filia Confessoris; an sit sacrilegium explicandum Confessario, dixi supra §. præcedente, de simplici fornicatione.

34 Iam verò quoad alterum genus in hac materia, quod est; quando, in loco sacro, ejusmodi turpia perpetrantur; sciendum est, per voluntariam pollutionem, seu seminis effusionem, quando notoria est, pollui Ecclesiam, & reconciliatione indigere. Certum autem est copulam illicitam; & quamcumque illicitam seminis effusionem in loco sacro habitam, si sit notoria, superaddere peccato rationem sacrilegii in Confessione patefaciendam.

35 Sed quid Primò, quando
L 4 copula

*e. Sua. to. 1**de relig. l. 3**c. 7. n. 4.**Sanc. l. 9.**de matr.**d. 15. n. 11.**Bon. de**matr. q. 5.**c. 10. n. 7.**de. to. 1**de. 10.**de. 10.*

copula est occulta? Respondeo. Licet cōmunior, e & probabilior sententia sit etiam tunc esse sacrilegium: tamen probabile etiam est, f non esse, atque adeo in Confessione minimè explicandum. Ratio est, quia in tantum est sacrilegium, in quantum polluitur Ecclesia; at non polluitur, &c per occultam copulam: ergo, &c. Quando autem fuit occulta copula, sed deinde post aliquot dies v g. facta est notoria, polluitur quidem Ecclesia in foro externo, indigetque reconciliatione: at copula præcedens non fuit in foro interno sacrilega, nec ab illa quia occulta fuit, Ecclesia violata.

36 Quid Secundò, si copula sit licita, id est conjugalis? Respondeo: si adsit necessitas: non esse sacrilegam: de qua vid. Sanchez. 8

37 Quid Tertiò de oculis, tactibus, & locutionibus turpibus

*g Sanc. l. 9**de matr.**d. 15. n. 21.*

bus sine effusione seminis in Ecclesia publicè factis ? Respondeo non esse & ex hoc capite sacrilega, unde nec specialiter in eorum Confessione, sacer locus aperiendus. Ratio est, quia hoc sacrilegium committitur ex eo, quod violatur Ecclesia, (quæ quidem violatio per sacros Canones induta fuit) ac per solos tactus quomodocunque impudicos, quamvis cum pollutionis periculo (modo pollutio non sequatur) non violatur Ecclesia; ergo, &c.

h Ibid.

38 Notanter dixi (ex hoc capite) non enim est negandum si quis hæc vel similia exerceat in loco sacro, cum magna Ecclesiæ irreverentia; ut si meretricem publicè ante Altare impudicè quis tangeret, si in sacro templo lascivas comædias præsentet, &c non est, inquam, negandum ab hoc, sacrilegii scelus in sua propria specie / com-

i De Lug. d. 16 sec. 10. n. 467
l Bon. cit. c. 1. Dec. præc. q. 6. n. 14. & alii pass.

L s mitti,

ndeo.
abilior
esse sa.
ile ee.
e adeo
expli.
n ran-
ntum
pol.
copu-
utem
einde
ta est
n Ec.
tiger.
opula
o in-
quia
ta.
opula
Ref.
e non
San-
ulis,
irpi-
bus

mitti, etiam seclusa omni humana prohibitione. Ratio est quia esset gravis irreverentia divini cultus, atque adeo ipsius summi Dei notabilis injuria.

39 Petes, quid intelligitur ad hunc effectum nomine loci sacri? Respondeo, quamvis ad effectum refugii latius loci sacri nomen intelligatur, includat-

m Sanch. l. 9. de mat. d. 15. n. 23. §. 42. que *m* non solum Ecclesiam ipsam, capellasque suas, sed etiam Sacristiam, Monasterium, &c. At ad effectum constituen-

n Sanc. ib. d. d. n. 23. dicitur *n* sola Ecclesia, & solum Coemeterium, hoc est Ecclesia cum suis Capellis consecrata, aut saltem ab Episcopo benedicta, sacris officiis, aut sepulturae fidelium deputata.

o De Lug. d. 16. de pœn. sect. 12. n. 523. 40. Denique, adverte duo. Primò non addere novam sacrilegii *o* speciem circumstantiam temporis sacri; sive igitur die festivo

stivo, sive die Veneris sancti commissum fuerit peccatum; non est necesse ejusmodi temporis in confessione meminisse. Nisi fortè ex alio capite Deo ejusque cultui, irreverentia aliqua notabilis irrogaretur p ut si quis v. g. ludos publicos, vel comedias, & ludrica spectacula exhibere in die Veneris Sancti, v. g. vellet, id enim esse contra Dei reverentiam, nemo dubitare debet.

p Ib. n. 520

41 Secundo nec q ex se superadditur similis sacrilegii malitia ex eo, quod quis peccet gestando sacras Reliquias. Ratio est quia non videtur tam gravis irreverentia.

q Fill. 10 2
n 30. ca 7.
n 1. 9 a.
pud Dian.
p 1. tr. 7.
ref. 18.

42 Quid si Sacerdos v g. portans sacram Eucharistiam, vel primò copulam carnalem haberet, vel secundo infamaret, vel furaretur, vel quod simile peccatum patraret? Respondeo in primo casu magnam irreverentiam

tiam agnosco, unde & grave speciale sacrilegium, contra Religionem commissum, atque ideo Sacerdoti subjiciendum. In secundo, tam gravem irreverentiam non video. Nec novum est, non omnia peccata æqualem turpitudinem continere: nam propter eandem rationem eum, qui valde impudica ante altare exerceret, modò numero 25. à sacrilegio non liberavimus: liberamus tamen & alia peccata non ita turpia committentem.

§ Azor
20.3 c. 25.
q 15.

§. 6.

De Adulterio.

43 **C**ertum est conjugatum turpiter peccantē cum soluta, vel contra, debere explicare se esse conjugatum: quia tunc adest nova species, nempe Adulterium. Sed quæstio est, An quando conjugatus cum conju-

conjugata (& idem quæritur quando professus cum professa) peccat, explicandus sit status utriusque, An satis sit dicere commissi adulterium, sacrilegium, &c.

44 Dico non esse satis, sed adulterium, vel sacrilegium ex parte utriusque esse perpetratum, fore necessariò explicandum. Ratio est, quia tunc duo sunt commissa peccata, alterum quo quis peccat in sua persona, alterum quo cooperatur cum alia, ut illa, in propria persona peccet.

a De Lug. d. 6. sec. 5 n. 158.

45 Sodomia cum conjugate etiam sua, est adulterium: & denique bestialitas, sodomiã, & similia delicta uxorati, etiam cum solutis, sunt adulteria, atque adeo explicanda. Ratio, quia in his semper injuria fit conjugati.

b Sanc l. 9 de matr.

46 Superest hic, tanquam in suo loco, quærerere, an qui sponsam habet de futuro, id explica-

d 18. n. 4. Azor 10. 3. l. 3. c. 23.

*c. Basilus
Pont. de
matr. l. II.
n. 8. aliq;*

re debeat, si contra Castitatem peccet? Respondeo probabilissimum esse non debere. Ratio est, quia per sponsalia nondum traditur Ius in corpus, quare non peccatur contra iustitiam. Et sicut qui vovit Religionem, si fornicetur, non obligatur explicare tale votum, quando fornicationem fatetur, quia per promissionem Religionis nondum contraxit obligationem voti Castitatis, ita ille, per promissionem Matrimonii, nondum contraxit obligationem iustitiae.

§. 7.

De Incestu.

47 **N**on est dubium Incestum esse speciem luxuriae explicandam in Confessione, qua cum consanguineis, vel affinibus, contra Castitatem

sive

sive per copulam, sive etiam per oscula; tactusve impudicos, &c. peccatur: nam propterea ita communiter definitur; Est peccatum luxuriæ, quod committitur cum persona conjuncta. Sed quæstio est, an incestus cum sanguineis differat ab incestu cum affinibus, & rursus, an incestus cum alterutris ex prædictis in uno gradu usque ad quartum (nam in aliis à quarto est simplex fornicatio) differat ab incestu in alio v. g. peccato cum matre, cum filia, cum sorore, cum nepote, cum consobrina siue consanguineis, siue affinibus, differuntne inter se specie, ita ut in Confessione talis gradus sit ex necessitate declarandus & an vero si quis cum aliqua ex dictis peccavit, etiamsi fuisset mater, satis se explicet dicendo, incestum commisi? Quid de peccante cum conjunctis spiritua-liter, id est ex Baptismo, vel

Confir-

Confirmatione, & de conjunctis legaliter, id est ex Adoptione?

a S. Th. 2. 2. q. 15 ar. 9. & Ca. jet. ibid. b Fill. 10. 2. tr. 30 c. 5. n. 67. di. cens esse opinionem S. Th. Ca. jet. Soti & fere Thomist. Gripius in. tra de ca. sibus re. serv. c. 8. n. 5. Me. galain 1. p. 1. 5. c. 12 n. 9. uterq; apud Diā. p. 1. tr. 7. res. 35. Tribus dictis hæc, quæ satis confusa propter opinionum varietatem apud Auctores sunt, breviter, distincteque, ex meo instituto, expedientur.

48 Dico probabile esse nec consanguinitatem *a* ab affinitate, nec unum gradum *b* ex his, differre specie ab aliis. Unde licet sine dubio gravius sit contra unum gradum delinquere, v. g. contra primum cum matre, quàm contra alium, v. g. cum consobrino: tamen quia non mutatur species, puto non esse ea specia-
ciatim ex necessitate patefa-
cienda. Ratio est, quia in omni-
bus his una specie deformitas est
(licet modo levior, modo gra-
vior) nempe contra reverentiam
debitam conjunctis. Quod au-
tem id oriatur interdum ex ipsa
natura, ut in primo consanguini-
tatis gradu, & per alios etiam

in secundo, interdum verò ex
præcepto Ecclesiæ; ut in ceteris,
& maximè in gradibus affinita-
tis; nihil specie diversum, ex
hoc necessariò infertur; nam
præceptum Superioris, cum ali-
quid præcipit, ponit materiam
præceptam in ea specie virtutis,
ratione cujus illud præcipit:
nunc autem Ecclesia abstinere ab
illis congressibus præcipit, pro-
pter eandem reverentiam con-
junctis debitam. Quod deinde
gradus ipsi non mutant speciem,
inde probabitur, quia hi nihil
aliud inferunt, nisi majorem, vel
minorem conjunctionem; magis
autem & minus non variant, spe-
ciem, etiam in hac re nostra mo-
rali, nisi aliunde probetur esse
contra particularem virtutem,
vel particulariter contra diver-
sum rectæ rationis dictamen. Id
quod hic, quamvis multi proba-
biliter invenire satagunt; nihi-
lomi-

lominus alii, probabiliter item,
non inveniri posse contendunt.

49 Dico secundò incestum
cum conjunctis conjunctione le-
gali, id est conjunctione orta ex
adoptione alicujus in filium
(quæ est inter adoptantem, &
adoptatum; inter adoptatum, &
filios legitimos adoptantis, qui
in ejus sunt potestate; inter uxore
rem adoptati, & ipsum adopta-
tum; & denique inter uxorem
adoptantis & adoptatum) Dico,
inquam, hunc incestum non esse
se explicandum, ut distinctum
ab aliis incestibus dictis in nu-
mero præcedenti, & nec neces-
sario explicandas diversitates il-
las dictas in proxima parenthesis.
Ratio prioris partis hujus dicti
est ea, quam numero præceden-
te diximus, quia nimirum Ec-
clesia, propter e idem motivum
reverentiæ conjunctis debite
prohibet ejusmodi congressus
Ratio posterioris est similiter
eadem

a De Lug.
d 16. de
pæn sect. 6
n. 328.

eadem, quam ibidem diximus; quia diversitas gradus solum indicat magis & minus in eadem specie.

50 Dico Tertio incestum cum conjunctis conjunctione spirituali, id est orta ex Baptismo, & Confirmatione (quæ est inter baptizantem & baptizatum, inter patrinam vel matrinam cum ipso baptizato, inter parentes baptizati cum baptizante, & denique inter eosdem parentes baptizati: & patrinum vel matrinam: quod idem est respectivè, in Confirmatione.) Dico inquam, incestum hunc esse explicandum ut distinctum ab utroque incestu carnali & legali prædicto in numero 48. & 49. sed non esse necessarium explicare an ex baptismo, an ex Confirmatione fuerit orta conjunctio: item nec esse necesse explicare, an v. g. baptizans, vel confirmandus peccaverit cum baptizata,

an

d Sane. l. 7. de ma- trim. dis § n 9.

an cum matrina ejusdem bapti-
zate, an cum matre ejusdem,
&c. Ratio primæ partis hujus
dicti est, quia incestus spiritua-
lis, addit circumstantiam Sacra-
menti, ratione cujus reducitur
ad genus quoddam sacrilegii.
Ratio secundæ, & tertiæ partis
est, quia semper in prædictis
committitur peccatum cum ea-
dem specie deformitate, esto
graviore vel leviori, quia sem-
per est contra eandem reveren-
tiam debitam personis, ex intui-
tu Sacramenti, connexis.

si Huc commodè reducere
possemus duo, quæ supersunt ex-
plicanda. Primum circa impe-
dimentum publicæ honestatis.
Secundum circa incestum sodo-
miticum. Quoad primum, scien-
dum est impedimentum publicæ
honestatis esse illud, quod ori-
tur ex sponsalibus de futuro, va-
lidè tamen initis: nam, his in-
initis, oritur e impedimentum

a Sanch.

*l. 7. de ma-
trim. d. 68
& seq.*

dir

dirimens Matrimonium inter
sponsum, & consanguineos
sponsæ in primo gradu, & con-
tra: id est non potest validè con-
trahi Matrimonium à sponso vel
sponsa cum dictis consanguini-
eis. Idem etiam impedimen-
tum oritur ex Matrimonio rato
non consummato, cum hoc ad-
dito, ut sit dirimens *f* etiam us- *f Sanc. ib.*
que ad quartum gradum, & et-
iam si Matrimonium fuerit irri-
tum, ex quocunque capite, præ-
terquam ex defectu consensus.

sz lam si quis cognosceret so-
rorem v. g. vel matrem, filiam-
ve suæ sponsæ de futuro: rursus
si cognosceret sororem, aliamve
consanguineam suæ conjugis
per verba de præsentis, sed non-
dum consummato Matrimonio,
deberetne in Confessione expli-
care non solum ipsum pecca-
tum, sed etiam ejus qualitatem,
nempe fuisse incestum cum ma-
tre, cum sorore, cum consangui-
nea

nea

g De Lug.
d 16. de
pœn. sect.
6. n. 331.

nea sponsæ, &c.? Respondeo
certum g esse tale peccatum ha-
bere malitiam incestus carnalis,
quia est prohibita talis copula
per Ecclesiam, ponentem in ea
impedimentum dirimens, pro-
pter reverentiam conjunctis de-
bitam; quare erit ut talis expli-
candus. Quoniam vero supra
diximus non esse, ex probabili
opinionem, in ceteris incestis ne-
cessariò explicandos gradus: ita
hic, ubi incestus oritur ex in-
choato Matrimonio, consequen-
ter, propter eandem inibi alla-
tam rationem; dicendum erit.

53 Quoad secundum, id est
quoad sodomiam, quærimus, an
si quis sodomiticè cognoscere-
t consanguineum, vel consanguine-
am, vel affinem, vel conjun-
ctam conjunctione legali, vel
spirituali, debeat explicare con-
junctionem, ita ut non satis sit
dicere, se sodomiam commi-
sisse.

sed necessario addendum, se sodomiticum incestum commisisse?

Respondeo necessario sic addendum. *h* Ratio est, quia ob reverentiam naturalem propinquis debitam ejusmodi peccatum, ultra malitiam sodomix, habet & malitiam incestus. Quamvis enim per hunc incestum sodomiticum non impediatur Matrimonium, quia ut impediatur, debet esse seminatio in vase naturali; neque per eundem incurrantur poenae contra incestum latæ, quia poenae fulminantur contra incestum propriè dictum, id est natum ex copula naturali; tamen quia fit contra prædictam reverentiam, non potest propriam incestus malitiam non participare.

h Falluc. t. 2. tr. 30 c. 5. n. 106

§ 4 Major difficultas est utrum explicandi gradus, v. g. sic: Commisit incestum sodomiticum cum fratre, cum patre, cum consobri-
brino.

brino. An satis sit dicere, commisi incestum sodomiticum? Respondeo, in nostra sententia probabili, non esse necessario explicandos. Ratio est, quia omnes sunt ejusdem speciei, & solum secundum magis, & minus in eadem specie differunt: id quod, ut diximus n. 48. notat quidem majorem; minorem vero gravitatem, sed nequaquam specie distinctam.

§. 8.

De Stupro.

55 **S**tuprum est concubitus viri cum virgine foemina, eadem repugnante. Quae si ea consentiente, ex probabilissima sententia, est simplex fornicatio. Unde sequitur statum virginis non esse necesse Confessione explicare, virginitate

consentiente: quem, illa repugnante, explicare oportebit.

56 Pari ratione, sodomitica copula cum eadem consentiente est mera sodomia; unde nec ibi status virginittatis est declarandus.

57 Cum se virgo polluit, vel delectatur, &c. non facit nisi peccatum mollitiei, de quo diximus supra §. 4 nu. 19. nam propterea suam virginittatem explicare non obligabitur.

58 Ad expediendam Confessionem facit scire obligationem, quam contrahit stuprator. Dico ergo, cum virgo defloratur, ipsa consentiente, nihil nec ei, nec parentibus debet, deflorator. *a Less. l. 2. c. 10. du. 1.*
At si vi, vel fraude, vel promissione virginem, quis defloravit: *saue* tenetur vel dotare, vel ducere, ac solvere quod promissit.

§. 9.

De Raptu.

59 **I**N duobus differt Raptus a
 stupro. Primò, quia stuprum
 semper est cum virgine; at
 Raptus est de quacunque muliere,
 immo etiam puero: qui sane
 Raptus est omnium turpissimus

60 Secundò stuprum solum
 dicit violentiam, vel ad summam
 fraudem; at Raptus, præter vio-
 lentiam, addit abductionem:
 est enim Raptus peccatum luxu-
 riæ, quo persona aliqua abduc-
 tur cum violentia, ad turpem
 actum cum ea exercendum. Ad-
 dit igitur malitiam contra iusti-
 tiam, atque adeo specialiter con-
 sultendam.

61 Abductio sponsæ de futu-
 ro, ut item sponsæ de præse-
 nte ad est conjugis per duos men-
 ses ante consummationem. Ma-

c. *Nullus*
 i. 2. r. 30.
 c. 6.

monii, ad quod consummandum
prædictum tempus conceditur:
abductio inquam ejusmodi des-
ponsatorum, si est ad finem ritè
complendi Matrimonium, non
est Raptus: quia, etiam repu-
gnantibus Parentibus, non est
abductio ad id, quod est prohi-
bitum: sed si est ad illicitum fi-
nem, explendæ scilicet libidi-
nis: erit Raptus speciatim in
Confessione manifestandus.

b *Fill. ib.*

§. 10.

De Peccato contra naturam.

62 **Q**Uatuor sunt species,
& quidem distinctæ,
aperiendæ, quia habent turpi- a *Fill. tr.*
tudinem, si non physicè diver- 30. c. 8.
sam, quia omnes prodigunt se- n. 241.
men sine spe generationis, certè
moraliter, ex recta hominum æ-
stimatione, diversum. Mollities,
Sodomia perfecta, Sodomia im-
M 2 perfe-

perfecta, Bestialitas, ad quam
reducitur Congressus cum Dæ-
mone. De singulis aliquid bre-
viter delibabimus.

Mollities.

2 Est pollutio voluntaria, sine
conjunctione corporum, seu, ut
definit S. Thomas, est *b* pecca-
tum contra naturam, per quod
voluntaria pollutio procuratur,
extra concubitum, causa explen-
dæ delectationis veneræ. Si
quis tamen, dum se polluit, con-
sentiat, vel cogitet morosè in
aliquam aliam speciem, v. g. in
adulterium, incestum; contrahit
eamdem malitiam, quam cogi-
tat, adeoque confitendam.

3 Inanimatum instrumentum,
quo quis se polluat, non facit
mutationem speciei, ut supra
cap. 1. §. 10. de mediis, quæ assu-
muntur ad peccandum univer-
saliter diximus. Dixi (inanimato)
nam si animato, ut si manibus

alter

*b. S. Th. 2.
2. q. 52. ar.
11. sb. Ca.
1. ce.*

*c. F. 11. ar.
30. c. 8.
n. 154.*

alterius, &c. fiat, jam nunc sub-
do,

64 Si quis se pollueret inter
brachia, coxendices, os, &c. fœ-
minæ, vel viri, cum id regulari-
ter procedat ex affectu personæ,
seu concubitus cum illa; est sine
dubio specialiter explicandum:
quia non est mera pollutio, sed
copula inchoata. Non tamen
credo necessariò esse explican-
das peculiare partes corporis
(nisi sit affectus aliquis particu-
laris, v. g. ad partes præposteras
ob sodomiam, unde & explican-
dum) materialiter enim se ha-
bent, & illa major delectatio,
quæ in una ex partibus quæri-
tur, non transcendit speciem ma-
licitiæ, quæ est in alia.

d *Fillius*
ib. n. 155.

65 Petes; quando quis habet
inchoatam prædictam copulam,
necesse ne habet exprimere in
Confessione se seminasse extra,
vel intra vas? Resp. Ita; quia
extra dispergitur semen; ac in-

M 3

tra

tra vas naturale foeminae, non
item. Quid in masculis, dicam
mox à num 8. & addam utilissi-
mam praxim pro hac re.

66 Si quis se polluat manibus
alterius viri, vel foeminae, vel
suis alium quis polluat: debet id
explicare propter cooperatio-
nem cum alterius peccato. Im-
mo si tu tuis manibus polluas
uxoratum, vel Sacerdotem, &c.
debes id explicare, quia coope-
raris ad Adulterium, vel Sacri-
legium, juxta ea, quae dixi c. 1.
§. 14. de scandalo n. 128. At si
te suis manibus alius polluat; pa-
rum refert, e pro tuo peccato
contra Castitatem, quod ille fue-
rit vir, vel femina, vel Sacerdos:
tunc enim (si aliud non additur)
se habent, illae manus ut merum
instrumentum: & solum ad-
est cooperatio cum alterius re
polluentis peccato, ut dictum
ibidem est.

*e Ex eod.
Hill. ib.*

De incipiente copulam, & re-
filiente, semenque dispergente
dixi §. 4. n. 27.

De mollitie virginis dixi §. 8.
n. 57.

De Mollitie uxorati § 6. n. 46.

De Mollitie sacrilega §. 5.
n. 40. & à n. 35.

De comedente calida, ut pol-
luatur in somno dixi cap. 6. §. 2.
num. 7.

Sodomia.

67 Sodomia, & quidem per- fS. Th. 2.
fecta, est concubitus, f ad sexum 2 q. 52. ar.
non debitum, ut viri cum viro, II. *ibid.*
foeminae cum foemina: nam con- *Cajetan.*
cubitus viri cum foemina in va-
se praepostero, est sodomia im-
perfecta, de qua mox, Concubi-
tus autem, est copula carnalis
consummata; naturalis si sit in
vase debito; innaturalis, si sit in
loco, seu vase non debito.

68 Sed hic est quaestio quando-
nam mutua procuratio pollutio-
nis inter mares, vel inter foemi-

nas debeat dici mollities, quando sodomia.

gCajet. ib.

Respondeo g quando ex affectu ad personam adest concubitus; si fit inter indubitum sexum, hoc est inter virum & virum: foeminam & foeminam, tunc est sodomia. Quando verò est mutua pollutio, absque concubitu, sed solum ad explendam libidinem, est mollities.

70 Hinc si duo Mares commisceant corpora, & moveantur ad procurandam pollutionem, vel quomodocumque se tangant impudice, ex affectu indebiti se-

h Ita Pater Anton.

Marsil.

Lector ca-

juum in

Coll. Rom.

in manu

scriptis in

Lu. 11. 11.

6. 4. 212.

xus, ita ut effusio seminis vel intra vas præposterum, vel etiam extra; puto h esse sodomiam. Si fit intra vas est certum; si vero fit extra, probatur, quia quamvis tunc non sit copula; tamen per illum concubitum est affectus veneris ad indebitum sexum, qui propriè constituit sodomiam; nam ceterum sive se-

men effundatur intra, sive extra; semper æquè in loco non suo dispergitur: locus enim præposterus videtur materialiter se habere in sodomia, sed formaliter ejus essentia sumitur ex motivo, scilicet ex concubitu cum affectu ad indebitum sexum. Confirmo, quia fœmina cum fœmina non alio modo commiscetur, nisi per dictum concubitum cum effusione seminis, & non intra vas præposterum: inter illas enim non potest esse copula propriè, sed si ipsæ fœminæ commisceant corpora ex affectu solum se polluendi, id est explendæ libidinis, est mollities; si ex affectu ad indebitum sexum, est sodomia.

70 Scio Graphium i septire ad copulam sodomiticam requiri effusionem seminis intra vas innaturale. Sed mihi hæc sententia non placet. Primò quia ut dicebam, sic inter fœminam,

&

i *Grap. e.*
90. n. 11. ex
Navar. c.
23 n. 249.

& foeminam non esset sodomia. Secundò quia talis concubitus ex affectu indebiti sexus, cum effusione seminis extra vas non est mollities quia hæc est pollutio ex affectu explendæ libidinis, ut supra diximus, ergo est Sodomia.

71 Solum igitur sententia Graphii est vera, quoad poenas & reservationem, si quando sodomia est peccatum reservatum. Poenæ enim, & reservatio, cum sint odiosa, restringuntur ad Sodomiam principalem, & maximè notam, & undequaque certam.

72 Ex his ergo collige, dum vir cum viro, vel foemina cum foemina peccant per dictum concubitum, satis esse in Confessione dicere, se exercuisse Sodomiam: sine necessitate dicendi an semen intra, an extra vas miserint. Quid dicendum quando vir præpostere foemina

nam cognoscit, & semen extra
vas dispergit, dicam mox cum
de Sodomia imperfecta.

73 Vnum denique hic adver-
te, in Sodomia non satis esse di-
cere, Sodomiam commisi, sed
explicandum / in super, an quis
fuerit agens, an patiens. Ratio
est; quia agens committit pollu-
tionem: quam patiens, eo ipso,
quod patiens est non committit.

De sodomia cum affine, vide
§. 7. n. 54.

De sodomia uxorati, vide §. 6.
n. 46.

De sodomia cum Infideli, vide
§. 4. n. 23.

De sodomia cum Virgine, vid.
§ 8. n. 57

Sodomia imperfecta.

74 Sodomiam imperfectam,
quam alii vocant innaturalem
concumbendi modum, est pec-
catum contra naturam, per quod
vir cum foemina concumbit ex-
tra vas naturale. Est species di-

stincta

l De Lug.
d. 16. sect.
§. n. 243.

stincta à sodomia perfecta, adeoque speciatim in Confessione exprimenda; perfecta enim procedit ex affectu ad indebitum sexum; hæc verò procedit; non ex affectu ad indebitum sexum, sed licet ad debitum, tamen ad partem innaturalem.

75 Sed quid dicendum, si quis se polluat inter ceteras partes foeminae, coxendices, brachia &c. Respondeo de hac re dictum supra num. 64. Illud hic sive recole, sive adde; si primum fit concubitus ex affectu ad personam ipsam, sexumque foemininum est copula fornicaria, sive adulterina, sive incestuosa, juxta conditionem personae, atque adeo est aperiendus. Si secundum fit concubitus ex affectu ad partes posteriores; est Sodomia imperfecta, de qua agimus, ac similiter aperiendus. Si tertium denique fit sine concubitu, se-

ligenter pernotes: Hæc à nobis dicta esse ad dandam veram harum rerum essentiam. Ceterum in præci Confessario expediet tot minutias nequaquam inter-

*m. Fill. in
Instruct.
brevis pro
Confess. v.
I. circa
initium.*

rogare. Audi Filliucium, prudens, inquit, esse Confessarius debet in exquirendis circumstantiis sexti præcepti præparatoriis ad actum consummatum, modis minutè non necessariis, ne se, vel pœnitentem excitet ad aliquam tentationem.

*n. Coninch
disp. 7. de
sacr. dub.
7. n. 56.*

Audi Coninchium, n. præstat aliquando Sacerdotem minutè peccatum perfectè pœnitenti intelligere, quam vel illi, vel sibi aliquod scandalum creare & esse nimium. Audi Angelum

*o Angelus
V. Inter-
rogationes
21.*

Confiteretur, inquit, mulier quod fuit cognita extra vas debitum: non quærat postea Confessarius in quo loco, vel quomodo, & huiusmodi, sicuti faciunt quidam, qui potius sunt

contra

contaminatores, quam Confes-
sores. Vide alios. p

Bestialitas.

78 Bestialitas est Concubitus
q cum re animata, non ejusdem
speciei cum homine. Huc redu-
citur concubitus cum Dæmone,
quia adhuc ille non est ejusdem
cum homine speciei, etiamsi af-
sumat formam hominis. In hoc
crimine, non est necessariò ex-
plicandum r genus animalis, sive
sit equus, sive sit equa; sive ovis,
sive gallina; semper est enim ea-
dem in specie moralis deformatas.
At si sit in concubitu cum
Dæmone, debet s id explicari;
quia superadditur peccatū con-
tra Religionem, id est commer-
cium cum Dei, nostrumque om-
nium, nequissimo inimico.
Nota insuper, exprimi in
Confessione oportere t an Dæ-
mon fuerit sub forma fceminæ,
vel viri, vel sub forma talis con-
jugati; vel talis monialis, pro-
fessæ,

N 3

p Fagund.

prac Ecc.

2. l. 2. c. 2.

n. 8. Ho

mobonum

in exam.

Eccel. p. 1.

tr 4. c. 12.

q. 11. De

Lugo d. 16

de pœn.

sect. 14.

n. 595.

q S. Th. 2.

2. q 52.

ar. 11.

r F. lius.

tr. 30. c. 9.

n. 161.

f Idem ib.

num. 161.

c Ibid.

220 *Lib. 2. Cap. 8. §. 1.*
fessæ, &c. Ratio est, quia tunc
præter bestialitatem, additur af-
fectus ad talem.

C A P V T VIII.

Circa Septimum, & Deci-
mum Decalogi præ-
ceptum.

§. 1.

*De Furto communi, Rapina,
& Damno dato.*

I S ECTando probabilem opi-
nionem docentem cir-
cumstantias in eadem specie ag-
gravantes, non necessariò ex-
primendas. Dico satis esse a li-
a *De Lug. d. 16. de* furtum fateri debeas, sic diceres
pen. sec. 3 Furtum in materia gravi com-
n. 121. missi; ac non potes dicere te fu-
ratum v. g. decem, cum fueris
furatus, vel octo, vel quindecim
quia

quia sic non explicares furtum, quod commisisti, sed aliud, quod non commisisti. Quod si te de præcisa quantitate interroget Confessarius, ad videndum fortè ad quid tenearis, quo ad restitutionem, vel quo ad aliam obligationem; illa teneris exprimere quia is habet jus ad interrogandum pœnitentem de omnibus, quæ ad suæ salutem animæ conducere possunt, ut diximus cap. 1. §. 1.

b *Ibidem.*
n. 123.

2 Si quis publicum Magistratum gerens furetur; v. g. Iudex, Gubernator, &c. debetne explicare se esse talem, quando furtum illud affert Confessario? Respondeo probabiliter non debere; quia munus, quo fungitur ratione cujus impedire tenetur furta in Civitate; non videtur in re hac novam speciem superaddere. Nam sic etiam, si Sacerdos v. g. aliquem percutiat, non obligatur explicare se cum esset sacerdos,

c *De Lug.*
d. 16 de
pœn. sec 4.
n. 180.

cerdos, hominem percussisse: licet enim indecens magis sit à te, cum sis Sacerdos, aliquem percuti, tamen nova species non additur.

d Idem. ib. sect. 12. n. 495. 3 Rapina specie à Furto differt. *d* Quare & in Confessione promenda; specie. inquam, moralis. Rapina enim est quidem rei alienæ contrectatio, sicuti furtum; sed addit violentiam, atque adeò additur vis, & contumelia contra dominum.

4 Damnum datum sive hoc, vel illo modo, sive hoc, sive illo instrumento semper est ejusdem speciei; nisi aliud debeat in Confessione explicari, vel propter censuram fortè annexam, vel propter reservationem, vel simile quid. Idem cum eadem limitatione dic in furto; sive fiat per dolosum contractum, sive per usuram, sive alio modo.

De furto facto pluribus, vide cap. 1. §. 9. n. 91.

§. 2. De

De Furto Sacrilego.

§ **F**urtum commune à sacri-
 legio, specie, differt; ad-
 eoque speciatim apud Confessa-
 rium deponendum; quoties ni-
 mirum aliquis per furtum violat
 res sacras. Id quod tribus tan-
 tum modis evenire a potest Pri- *a Hagund.*
 mò si quis à loco sacro, id est ab *Ecc. præc.*
 Ecclesia furetur rem Ecclesiæ, *n. 4. o. 4.*
 sive sacratam, ut Calicem; sive *à n. 8. Vi-*
 Ecclesiæ propriam, ut ejus pe- *de etiam*
 cuniam. Secundò si quis furetur *Bonac.*
 rem, profanam quidem, sed quæ *circ. 1. præc.*
 ita custodiæ tradita sit Ecclesiæ, *cept. d. 3.*
 vel eidem Ecclesiæ accommoda- *q. 6. n. 33.*
 ta, ut ipsa Ecclesia de illa re te- *& De Lu-*
 neatur. Tertiò si quis rem sa- *go de pæn.*
 cram, v. g. prædictum calicem *d. 16. scilicet.*
 consecratum, à quocunque loco, *10. à n.*
 etiam non sacro; furetur. Ratio *469.*
 horum est, quia in his tantum

casibus, loco sacro, reique sacrae
injuria particularis irrogatur.

Præter hos igitur casus non
invenitur ratio furti sacrilegii
quare si quis furetur crumenam
divitis in Ecclesia, vel sellam
ejusdem in Ecclesia positam, ad
ejusdem divitis commoditatem,
vel tapetia profana, existentia
sive extra, sive intra Ecclesiam,
vel gladium v. g. Parochi, &
quem Parochus nomine suo, non
verò nomine Ecclesiæ possidet
non committit sacrilegium,
& consequenter non debet
illud nisi ut vulgare
furtum con-
fiteri.

*b Bonae,
ibid.*

C A P V T IX.

Circa Octavum Decalogi
Præceptum.

§. 1.

*De Contumelia, Detractione,
Judicio temerario.*

Falsò testari contra alium quem non solum quis solet in judicio, sed etiam extra; ac propterea huc reducimus peccata conviciandi, infamandi, detrahendi, &c.

Sed jam per occasionem nonnulla tetigimus de contumeliis, deque detractionibus cap. 1. §. 8. num. 53. Qua ratione scilicet qui unico contestu contumelias varias, variasque detractiones contra eundem committit, unico peccato peccet; & §. 9. num. 63. qua ratione qui unica

N 5 detra-

detractione multos simul læsit, unico item peccet peccato, & cap. 7. §. 5. & 6. qua ratione injuriæ, contumeliæque jactæ contra parentes, consanguineos, aliosque inter se differant. Cetera igitur, quæ pro nostro instituto supersunt, in præsentia tuo in loco sic habe.

2. Quamvis detractio in una materia graviore inferat majus nocuum, quam in alia minus gravi, qui excessus explicari in Confessione non possent, nisi explicando materiam detractiois, & conditionem personæ, cui detrahitur, an v. g. Proximus infamatus fuit, ut hæreticus, an ut fur, an ut sodomita, & rursus an infamatus fuit Rex, an Episcopus, an Sacerdos; Immo nisi explicetur etiam, & numerus eorum, coram quibus detrahitur, acrius enim offenditur proximus si coram decem, quam si coram duobus de illo detra-

habet

has; tamen cum hæc & similia
 culpam aggravent quidem, sed
 intra eandem speciem; non sunt
 necessariò in Confessione & de-
 claranda, nec à Confessario in-
 terroganda, satisque erit si dica-
 tur in hunc modum; graviter
 infamavi, detraxi, convicia con-
 tuli, ter, vel quater, & cetera, si-
 ne necessitate explicandi; an
 in iniuria, in convitio, in detra-
 ctione dixerim proximum esse
 hæreticum; seu homicidam, seu
 furem, vel explicandi affuisse
 præsentibus duos, vel decem; vel
 denique significandi eum, con-
 tra quem egi, fuisse Regem, vel
 Sacerdotem excipe nisi fuisset
 Parens, vel alius ex dictis dicto
 cap. 5. §. 5. & 6.

3 De iudicio temerario, idem,
 propter eandem rationem sen-
 tiendum erit; nam quia bona
 existimatio, quæ per iudicium
 temerarium maculatur, semper
 est eadem in genere moris satis,

N 6 eris

a De Luga
 de pœn. d.
 26. sec. 3. n.
 112. Mol.
 2. 5. de ju-
 stit. tr. 4.
 d. 19. n. 3.
 Azar 20. 5
 l. 3. c. 5.
 sub 1. 20
 l. i. q. 6.

erit dicere, toties in re grave te-
mere iudicavi.

4 Diximus supra cap. 1. §. 8.
n. 53. eum, qui unica continua-
tione locutionis, multas detra-
ctiones de eodem exhibet, unice
peccare. Iam quid, si unica si-
mili continuatione locutionis,
detrahat quis multis, v. gr. tri-
bus personis Petro, Paulo, An-
tonio.

Respondeo, si unica locutio-
ne, hoc est unicum recensendo
factum, tres illos offendat, satis
est dicere; *6 De pluribus semel*
ib. n. 135. detraxi; siue illi plures fuerint
tres, siue quatuor, siue decem.
At si in eadem confabulatione,
nunc Petro detrahis, mox ad in-
famandum Paulum sermonem
convertas, &c. diversa mala de
singulis proferens, credo debere
exprimi tres detractiones sigil-
latim, licet enim continuatio
fiat confabulationis, nihilomi-
nus numero differuat, ejusmodi
detra-

detractioes, sicuti differre numero diximus, tres copulas cum eadem, vel diversa foemina, continuatim eadem nocte habitas.

¶ Petes, differtne specie falsum defectum proximo imponere; & verum, sed occultum pro palare? Respondeo, probabile est esse non differre, atque adeo non necessario in Confessione declarandum: quia utrumque unam, eandemque bonam laedis existimationem.

c. Molin. d. 26. n. 8

6 Adverte hic denique duo. Primò posse detractioem per accidens esse contra alias virtutes praeter justitiam, & tunc sine dubio id esse Confessoribus aperiendum, v. g. si praevides ex tua detractioe proximum incursum damnium in vita, honore, bonis, tunc detractio, cum non solum sic proximi famam commaculans, sed tale detrimentum insuper afferens; illam novam

N 7 malitiae

malitiæ speciem inducat necesse est.

Quid si prævideas quod dum detrahis de Petro coram Paulo, Paulus gaudebit de illius gravi malo? Respondeo tunc etiam te peccare contra caritatem, cui scandalum speciale præbes, eoque modo explicandum; quo diximus dum de scandalo egimus c. 1. §. 57.

7 Secundò adverte differre Detractorem à Sufurrone; susurro enim est, qui detrahendo, pacem & concordiam interturbat; cum detractor ab hoc abstrahat; susurro ergo cum accumulet supra læsionem famæ, discordiarum seminationem; addit etiam aliam speciem culpæ contra caritatem, quæ subjici omninò clavibus debeat.

*d De Lug.
de just. &
jure to. 1.
d. 15. sect.
3. n. 4.*

Quoad restitutionem famæ læsæ, non est nostrum hic disputare; sicuti nec disputavimus de restitutione bonorum in furro;

nec de aliis, quæ nequaquam proximè faciunt ad expediendam Confessionem, quæque ab auctoribus sunt suis in locis exposcenda.

§. 2.

An in Confessione manifestari socius peccati possit.

8 **H**Oc quidem nostrum est munus, breviter excutere, ex quo tum Pœnitentes, tum Confessarii aliquam trahunt facilitatem expeditæ Confessionis.

Primò ergo dubitatur. An debeat quis aperire Confessario complicem sui peccati cum infamia ejusdem complicitis? v. g. peccavit cum matre, an debeat explicare incestum, arque consanguinitatem Confessario, qui novit pœnitentem, aliam consanguineam, vel affinem non habere,

a Suar. de
pœn. d. 34.
sec. 2. Vas.
de pœn. q.
91. Conim.
de pœn. d.
7. dub. 9.
pluresque
alii ab
ipsis cit.

habere, nisi matrem? Respon-
deo, si commodè quis potest ad-
ire, vel expectare Confessarium,
qui matrem prædictam non ag-
noscat, ad id obligatur; si ni fa-
xit, peccabit cum onere restitu-
tionis famæ apud Confessarium,
quia nemo licitè potest infamari
sine ulla necessitate. At si com-
modè non potest puto obligari
ad declarandum complicem;
quamvis sequatur eiusdem com-
plicitis infamia apud Confessa-
rium. Ratio est ducenda ex in-
stitutione à Christo Domino fa-
cta hujus sacramenti, quam ego
sic explico.

9 Majus ego jus habeo ad
meam famam tuendam, quàm
alter habet ad hoc, ut ego con-
servem ejus famam; sed jus,
quod ego habeo ad famam
meam, non me excusat, ne ape-
riam Confessori scelera mea, li-
cet cum meæ famæ diminutio-
ne; ergo neque alterius jus me
excus-

confabulabit, ne aperiatur ejusdem scelera, licet cum diminutione ejus famæ. Minor est certa: Major, præterquam quod admittitur communiter ab omnibus: Probatur, nam propterea possum ad meam famam tuendam, alium infamare, vera ejus occulta crimina manifestando. Vnde Reus licitè infirmat testimonia aliorum contra se, revelando eorum occulta scelera, ut Lessius docet, *b* & alii; Fatendum ergo ita *b* Less. 31. *dub. 1.*
Christum Dominum voluisse instituire hoc pœnitentiæ sacramentum, ut non haberetur ratio nec fame propriæ, nec (quando id necesse fuerit) famæ alienæ.

10 At de jure naturæ est, non infamare proximum. Respondeo ita sanè, sed quando infamare non est necessarium; nam quando est necessarium, & ex alia parte adest veritas delicti, quod est exprimendum, nego esse

se

se de jure naturæ non infamare. Cum igitur occultum peccatum proximi aperire sit aliquando necessarium, ut omni meliori modo, quo potest, Reo illi, ejusque vitæ corporali, consulatur, & in nostro casu, de quo agimus, sit necessarium, ut pœnitenti ejusque spirituali commodo prospiciatur; mirum non erit si in talibus casibus proximi fama posthaberi possit.

11 Petes quantum temporis obligabitur quis expectare Confessarium, qui complicem non cognoscat in casu dicto num. 8. Respondeo communiter non plus quam unum vel duos dies: quia magnum esset incommodum eum, quia animam peccato infectam habet, diutius expectare debere remedium divinæ reconciliationis, quod alias per contritionem obtinere difficile est.

12 Petes secundò; si quis, pro

*c De Lug.
de pœn. d.
16. sect 7.
n. 416.*

pter solam consolationem, quam
sentit ab amico, vel docto Con-
fessario, nollet alium expectare,
vel quærere, possitne, citra
aliam causam, complicem ei-
dem Confessario declarare.

*dReginal.
referens
Cajet &
Nav. l 4.*

13 Respondeo probabile esse
posse. Ratio est Primò quia non
desunt Auctores, qui defectum
proximi uni, vel duobus viris
prudenter manifestare, docent

*n. 75. in-
clina Less.
l. 2. c. 11. n.
70. Nec
reprobat*

non esse saltem mortale, multo
magis ergo si manifestes propter
consolationem spiritualem uni
Confessario. Secundò, quòd vi-

*Azor. 10 3
l. 5. c. 9. q. 1.
ait enim
contrariã
sent. sibi*

deo passim fideles, etiam timo-
ratos, non esse sollicitos de com-
plicibus tacendis Confessario.
Vnde putandum est omnes fide-

*magis pla-
cere, ergo
& hæc pla-
cet & pro-
babilem*

les in id consentire, suæque fa-
mæ (quando vel est necessa-
rium, vel pœnitenti aliqua tan-
dem ratione commodum) cede-
re voluisse. Ego profectò eum,
qui bona fide, etiam cum com-
modè potest alium Confessa-

*docet esse
Tanner. 2.
2. d 4. q.
78. dub. 7.
n. 138.*

rium

rium adire, tamen non adit, si
 aliud damnum non consequitur,
 nisi denigratio famæ proximi;
 condemnare de peccato non pos-
 sem, nec eundem ad restituen-
 dam famam apud Confessarium
e Fagun. 2 obligarem. *e* Tertiò, quia si
Ecc præc. aliquis *f* maritum ^{cum} uxore pru-
l. 5 c. 1. n. 5 denti, quæ prudenter creditur
docens so- non oblocutura, de alterius oc-
lū esse cons culto gravi defectu confabulan-
fil. hac in tem à mortali excusat; cur non
requerere filiam cum Patre spirituali, ob-
aliū Conf. suam consolationem confitem-
ignotum. tem? Quartò, quia complex,
f Regin. quando peccat, videtur cedere
modo cit. juri suo: scit enim dum cum so-
 cio peccat, tale peccatum à socio
 in Confessione fore aperien-
 dum. Quintò, quia, qui Sacer-
 doti confitetur; non homini, sed
 Deo cuncta cognoscenti, defe-
 ctus proximi enarrat. Video ali-
 qua ex his argumentis vel non
 esse valida, vel nimis probare;
 probant enim id fieri etiam sine
 ulli

necessitate, vel commoditate, posse: hoc, inquam, video, sed tamen ex illis omnibus doctrinam nostram probabilem fieri, etiam video. Non inficior tamen contrariam sententiam à multis DD. in praxi tutiorem judicari.

14 Dubitatur secundò de objecto peccati pœnitentis; v. g. filius dat venenum matri gravidæ ex adulterio; An filius possit fateri ejusmodi peccatum cum suis circumstantiis Confessori, qui matrem novit, quique ex tali Confessione de ejusdem adulterio cognitionem habebit: quo casu, ut vides, mater non est complex peccati filii, sed solum materia, seu objectum. Respondeo sub g iisdem limitationibus posse, quibus dictum est modo de Complice. Ratio est eadem, quæ ibidem dicta.

g Con. inc.
d 7. du. 9.
n 92.

15 Dubitatur Tertio de peccato veniali, (& propter eandem

dem

dem rationem) de mortali alias ritè confesso; An scilicet si quis confiteri velit peccatum suum veniale, vel mortale alias ritè absolutum, unde graviter sit infamandus complex, possit id facere apud Confessarium complicem cognoscentem v. g. soror, quam solam notam Confessario quis habet, fratrem sollicitat, an frater, qui venialem negligentiam in resistendo adhibuit, possit sororem prodere, ut suum tale veniale fateatur. Respondeo, cum non sit præceptum venialia confitendi, ideo si non apparet aliqua peculiaris ratio consolationis spiritualis, vel consilii, &c. caritas dicitur non esse eligendum h Confessarium cognoscentem complicem: si autem apparet: eligi poterit, ut ex supra dictis constat.

*h De Lug.
de pæn. d.
16. sec. 7.
n. 411.*

C A P V T X.

De Veritate, qua cum
Confessario agen-
dum est.

Absolutis prædictis, su-
persunt quædam, quæ
ad facilem reddendam oris Con-
fessionem sunt in præsentia per-
currenda. Quoniam verò ali-
qua sunt, quæ taceri possunt; ali-
qua, quæ omnino secundum ve-
ritatem deponi debent; ideo
nonnulla ad nos pertinentia de
singulis excerpemus.

§. 1.

*Quare taceri licitè aliquod pec-
catum in Confessione
possit.*

Propter tria capita ali-
quem excusari posse, si
pecca-

peccatum aliquod mortale (nam veniale taceri posse, nullus ignorat) taceat, fatentur omnes propter impotentiam physicam, propter impotentiam moralem, propter invincibilem errorem, De quibus jam sigillatim.

3 Prænotandum est tamen tum hic, tum in consequentibus, ab omnibus semper tamquam certum supponi, transacta excusatione, debere a peccata mortalia nondum manifestata, manifestari Confessario, & ab eodem absolvi: Confessario, inquam, sed certè, non ex necessitate, eodem, qui prius te, quando adfuit excusatio, absolvit; potes enim & alterum eligere, dummodo live alter, live idem, sic rite approbatus. Ratio hujus est, quia est præceptum subdendi clavium, atque adeo Confessori contempus que legitimo, omnia mortalia ut ab ipso directè absolvantur

a Suar. S. a
aliqua a-
pud Lay-
man l. 5.
tr. 6. c. 8.
n. 9.

Impotentia Physica; ubi de Confessione, & absolutione moribunde.

¶ **I**am primum caput excusationis, est physica impotentia. Primò ergo quando quis ob vicinam mortem physicè loqui non valet, dato signo, quo moriens perita Confessione, vel aliquo, si potest, dicto peccato, saltem in genere, potest absolvi brevi absolutione infra ponenda libro 3. capit. primo §. 2. idque etiam sine injunctioe pœnitentiæ: quia hæc in necessitate omitteri potest, cum sit solum pars integralis.

¶ **S**ecundò idem dic si ob vicinum naufragium, seu præcipitium, vel quid simile, non est tempus omnia peccata deponendi. Immo quando imminens periculum, aliud non permitteret, possent multi simul dolo-

*b Conine.
de Sacr d.
7. n. 76.
De Lugo
de pœn. d.
27. à sec 1*

O rem

rem ostendere, & aliqua peccata
confiteri, & sic simul absolvi.

6 Tertiò si quis sit surdus, vel
mutus; dicat enim quantum mo-
raliter potest, &c. e

c. Layman

lib. 5. tr. 6.

o. 8. n. 9.

7 Sed circa primum casum
de moribundo, sunt aliqua non
parum necessaria nobis adden-
da. In hoc enim certum sit; Pri-
mo, dato signo à poenitente, ipso
Sacerdote præsentem, posse illum
ab eodem absolvi.

8 Rursus certum sit, dato
signo, non præsentem Sacerdote
sed præsentem alio, quia alius co-
ram infirmo testificetur ipsi Sa-
cerdoti jam facto præsentem, de
voluntate moribundi, posse, im-
mo, & debere absolvi: ut doct.

d. Coninch. d. Id, quod

de Sacr. intelligo etiam nulla in absol-

d. 7. du. 10. v. 10. vendo adhibita conditione. Ra-

e. De Lugo. tio e est, quia licet quando, qui

de pœn. d. operatur ex assensu dubio, ut

1. s. 5. Sacerdos dubitet, an signa

§. 4. n. 9. infirmo exhibita, fuerint ex ver-

dolor
fir
sui
sit
con
rect
te ab
qua
prob
quin
lurè
assen
est, q
9
veni
cont
tis V
prop
ras, a
fario
talite
abfen
Et re
longè
dicta
si; &

dolore, vel an quando dixit infirmus se velle confiteri, fuerit sui compos; licet inquam tunc sit apponenda, saltem mente concepta, conditio (id est, si es rectè dispositus, seu si es capax, te absolvo, & cetera.) tamen, quando operamur ex assensu probabili, ut in casu de quo loquimur; operari possumus absolute, & sine conditione; quia assensus præcedens absolutus est, quamvis sit probabilis.

9 Apud eundem Coninch invenies hanc doctrinam non esse contra illud decretum Clementis VIII. quo damnavit hanc propositionem. Licet per literas, aut internuntium Confessario absenti peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Et rectè; nam noster casus est longè diversus, ut patebit prædicta Decreti verba consideranti; & extat ex eodem Coninch

testimonium ejusdem Clementis datum Bellarmino, se non intelligere damnare doctrinam modò traditam.

10 Restant igitur duo quærenda. Primò quando nullum prorsus signum dat moribundus. Secundò quando dat signum, sed absente sacerdote; at procul ab infirmo: an Confessarius possit nihilominus, absente teste, quasi absente interprete, absolvere.

Quoad primum, dico in rigore Theologico talem moribundum, qui ne nutum quidem dedit petitionis Confessionis, nequaquam absolvi posse. Ratio est, quia nulla tunc adest materia proxima, nempe Confessio pœnitentis exterior, & sensibilis, ne generaliter, ne confuse quidem. Lege Coninch, *f* & De Lugo. Quod si citentur alii qui Canones statuentes absolvi moribundum posse, qui nullum dedit

f Coninch.
d. 5. de Sacram. n. 28

dedic signum; sunt ii intelligens
di si nullum dedic signum præ-
senti Sacerdoti, dedic tamen
astantibus. g

ii Dixi (in rigore Theologi-
co) nam quia nonnulli Docto-
res h putant ejusmodi moribun-
dum satis superque petere Con-
fessionem per mores Christia-
nos tota vita sensibiliter pera-
ctos: atque adeo putant absol-
vi posse, saltem sub conditione,
si est capax absolutionis, idcirco
in praxi censeo posse, saltem sub
conditione dicta: immo propter
tam urgentem instantis mortis
necessitatem, etiam debere.
Ratio est, quia per conditionem
cavetur injuria Sacramenti: &
ex alia parte consulitur, quan-
tum fieri potest, saluti moribun-
di, qui in tali articulo præsumi
saltem attritus potest.

12 Quid, si fortè ita actuali-
ter peccando, subitò destituatur
sensibus, ut non possit, humani-

U 3 tus

g De Luga
de pæn d.
17. sect. 3.

h Homob.
Molfes.
Lotterius,
De litte-
ra is aliq;
apud Diā.
p 3. tr. 3.
ref. 8.

tus loquendo atteri? Respondeo tunc non esse præsumendum attritum, atque adeo nec absolvendum docent communiter; sed ego sub prædicta conditione vix illum regulariter sine absolutione dimitterem: non quia velim absolvere non dispositum, sed quia rarissimè evenit, ut tam cito sensibus quis, dum actu peccat, destituatur: ita ut vicinus morti non velit suæ salutis consulere per aliquam attritionem.

i Vid. Coni. in simili d. 19. de extrem. unct. dub. 5 cit. Suar d. 42. de sacr. sec. 1 n. 10.

13 Quoad secundum; An scilicet, dato signo absente Sacerdote, & absente eo, qui de signo in sua præsentia dato testificatus est, absolvi moribundus possit; dicunt aliqui non posse. Ratio potissima eorum est, quia putant id prohiberi à prædicto Decreto Clementis VIII. At dico etiam in rigore posse, & debere, etiam si testis sit unus, qui de signo coram se dato testificatus est, & non sit præsens: id quod

1 Coni. de sacr. d. 7. dub. 10. Præp in 3 p. de qual. lit. Conf. du 3. n. 76 Vide etiã De Lug. de pœn d. 17. tota sect. 4. & 5.

que non solum sub conditione
(licet capax est) sed etiam absolutè.
Ratio est, quia moribundi ne-
cessitas urget nos, ut quantum
possumus, ei consulamus, & ex
alia parte nihil est, quod impe-
diat. Confirmo; quia ita doce-
tur à Concil. Arauxicano, à Car-
thaginensi, à S. Leone, à Rituali
Romano Pauli V. qui fuit post
Clementem VIII. fusè citatis
à Coninchio, & Præposito ejus
collega; cum enim hi non di-
stinguant, an astantes debeant
ferre testimonium præsentem, vel
non præsentem infirmo; nec nos
distinguere debemus. Quod au-
tem huic doctrinæ nec illud De-
cretum, nec aliæ rationes ob-
stant; fusè apud eosdem lege, si
libet.

14 Sed hic est scrupulus ali-
quibus Confessariis amovendus.
Dictum est prædictum infirmum,
dato signo, esse absolvendum.
Iam quodnam esse hoc signum

O 4 debet;

*m De Lug.
ib. sec. 4. 1.
sa.*

debet ? Dico ergo ejusmodi signum triplieis generis esse posse. Primò potest esse signum ordinatum ex natura sua ad Confessionem; ut si Confessario ipsi, vel astantibus infirmus dicat, se dolere de peccatis, se petere veniam peccatorum, se vel econfiteri : & tunc non est dubium si sufficiens esse signum, ut is absolvatur.

*in Suarez,
Vas. Bon.
aliqu; apud
De Lug. d.
de pœn. 17
Jec. 22. n.
26.*

o Ibid.

15 Possent secundò exhiberi hujusmodi signa sine ulla mentione, vel clara ordinatione ad Confessionem ; ut si infirmus tundat pectus, dicat Misere mei Deus, & similia; & tunc etiam sufficiens esse signum putandum est ; o quia in tali casu extremae necessitatis, sufficiens tacita petitio Confessionis, qualis hæc præsumenda à Christo non est.

16 Possunt tertiò haberi hujusmodi signa sub dubio, an orientur ad poenitentiam, & dolore de peccatis,

tis, a
gust
petere
ri re
suspi
vel m
potest
manu
ex ali
aliqui
sed su
mo re
tus,) c
nocer
non ab
17
aliquo
gnis,
Confes
dit in p
solvi?
edidit
modo p
mitur p
nis deb
dit, qua

tis, an ex mœrore, metu, vel angustia morbi, vel mortis; ut si petenti signum an velit confiteri respondeat infirmus solum suspirando, vel lachrymando, vel manum Confessario stringat: potest enim id esse à vi morbi manus nervos contrahentis, vel ex alio capite: & tunc dicunt aliqui etiam absolvendum, *p p Ibid.* sed sub conditione, saltem animo retenta (si est rectè dispositus,) quia in illo periculo, nihil nocet sic absolvere, & multum non absolvere, noceret.

17 Petes adhuc, qui prius per aliquod ex tribus prædictis signis, vel etiam expressè petiit Confessionem, & deinde incidit in phrænesim, potestne absolvi? Respondeo, si talia signa edidit morti proximus: potest modo prædicto: q quia præsumitur perseverantia dispositio nis debitæ. At si hæc signa edidit, quando erat sanus, longè à peri-

*q Layman
apud De
Lug. ibid.
q. 3. 30.*

periculo mortis; non poterit ex hoc capite: quia non præsumitur actu dispositus; seu in illa dispositione, ut oportet, perseverasse. Dico ex hoc capite: nam ex alio capite, quod nimirum posset præsumi in ea vicinitate mortis moribundum habere lucis intervallum, & se atterere, posset sub conditione, absolvi.

Impotentia Moralis, ubi de absolute reservatione reservatorum diminuta.

18 **S**ecundum excusationis scaput ut taceri aliquod peccatum mortale possit: est moralis impotentia: quæ est quorundam pœnitens ex Confessione alicujus peccati, prudenter, aut sibi aut proximo aliquod notabile damnum timet. Multos autem pœnitens certos, nonnullos vero dubios complectitur hoc caput

Primò

Primò igitur certum est r excu-
sari, quando pœnitens rationa- r *Coniuge*
biliter: timet suum, quem alium d *1. cit.*
non habet, Confessarium reve-
laturum aliquid Confessionis.

19 Secundò, quando confite-
ri non potest, nisi alius à Con-
fessore, v. g. interpret, auditu-
rus sit. Excipio casum articuli
mortis. Nam tunc ex præcepto
Caritatis sibi quilibet de reme-
dio salutis providere debet: / in
alieno articulo tenetur, sal- f *Con d.*
tem fateri aliqua venialia, & ge- cit. 5. n. 75
ratim omnia mortalia, dicendo
se fateri omnia mortalia, quæ
fortè commisit; sic enim tutio-
rem suam salutem reddit, & ex
alia parte nullum jam sequitur
absurdum.

20 Terriò quando puella v.
g. rationabiliter timeret, ne tur-
pia confitens, à Confessario,
quem alium non habet, solici-
tetur.

21 Quartò quando pœnitens

pre

propter fragilitatem sibi notam, timet, ne diu immorando in similitudinem peccatorum examine, in eadem prolatur: poterit enim non se examinare, nisi leviter: quamvis sint ex defectu examinationis nonnulla tacenda. Immo simile quid debere observare Confessarium in interrogationibus de ejusmodi rebus turpibus, diximus supra cap. 7. §. 10. n. 17.

*2. Castr. 10. 1.
tr. 2. d. 4.
puncto 2.
n. 4.*

22 Quintò, quando pœnitens est nimis scrupulosus; tunc enim cum adsit tum periculum faciendi odiosam Confessionem, tum periculum damni ipsius pœnitentis, tum summa difficultas, quæ est moralis impossibilitas præstat aliqua potius omitti, quàm notabilia hæc detrimenta subire.

23 Sextò quando Confessarius ipse non habens alium Confessarium, peccatum suum Sacerdoti confiteri non posset, nisi frangat sigillum Confessionis

tunc enim fateri poterit peccatum in genere, idque cum magna cautela, ne sigillum frangat.

24 Septimò, quando Confessario imminet periculum notabile. Ut si pœnitens sit cum morbo contagioso, nec Confessarius possit à longè audire: tunc enim paucis peccatis auditis absolvat.

25 Hæc sunt certa: modò advertas duo. Primum ut prædicta incommoda sint gravia, extrinsecaque Confessioni: non enim satis est timor, quod Confessarius te teneat pro peccatore, vel quid simile: hoc enim est intrinsicum Confessioni, quo non obstante, illam Christus Dominus instituit. Secundum quod semper intelligimus, nisi alterius Confessarii copia suppetat, etiam si hic esset aliquo parvo tempore expectandus, ad longum enim nequaquam obligeris.

P

Super

Superfunt jam duo, vel tria,
quæ vertuntur in dubium.

26 Dubitatur enim primò, an
qui habet casus reservatos possit
hos solos fateri Superiori, pote-
statem habenti illos absolvendi,
& ab ipso absolvi, ac pro ceteris
remitti ad inferiorem; vel con-
tra, fateri solos non reservatos
inferiori, qui absolvat, remitte-
mittatque pro ceteris reservatis
ad superiorem: in his enim ca-
sibus jam aliqua in Confessione
priori conticerentur.

27 Dico absolutè id fieri non
posse. Ratio est quia esset dimi-
diare Confessionem, sine neces-
sitate. Quare in hisce eventibus
vel superior audiat omnino
& absolvat: vel audiens reserva-
ta extra Confessionem, tollat
reservationem, seu mittat ad in-
feriorem, cui conferat potesta-
tem absolvendi à reservatis.
verò sit inferior, ne absolvat
sed mittat pœnitentem ad superi-
orem.

riore
trecto
mum
res u
in fur
qui ai
næ cr
qua c
oport
quid
suetu
tollen
tioner
vendu

28 D
si aliq
set; ut
test ad
superi
propre
mentu
tis, r
audire

29
possi
illi s

riorem, vel ipse adeat; impetretque potestatem, & tum demum ritè absolvat. Ita Doctores *u* quidquid dicat Cajetanus in summa v. Confessio, cod. 10, qui ait, contrariam esse Romanæ curiæ consuetudinem; in qua discutienda (inquit) non oportet nimium sapere; quidquid inquam dicat; nam consuetudo illa solum est, quoad tollendas censuras, & reservationem, non verò quoad absolvendum sacramentaliter.

28 Dixi autem (absolutè) nam si aliqua necessitas urgeret, posset; ut si v. g. pœnitens non potest adire inferiorem, sed solum superiorem, qui tamen superior propter aliquod grave impedimentum, v. g. articulum mortis, non posset omnia peccata audire, &c.

29 Dubitatur secundò, an possit taceri complex, quando illi sequeretur infamia apud
P 2 confes-

u *Con d 7.*
Præp. de
Conf. q. 1.
dub. 9. &
alii pass.

confessorem : v. g. si filius cum matre peccet, quæ nota est confessario, an filius, qui nullam aliam habet conjunctam in primo gradu, possit fateri diminutè, id est se solum fornicatum esse, & tacere incestum.

aa *Conin. cit n 89.*

Suar d. 34 de pœn.

ser 2. n 11

Fagund. mox cit.

bb *Nav. & alii quorum sent.*

valde probabilem

vocat. Fag. præc. Hoc.

2. l. 1. c. 1. n 8. &

Suar. cit. eod n. 11.

sine.

30 Dico, quia nos supra capite 9 § 2. secuti eam sumus sententiam, quæ docet posse, immodere quempiam in similibus casibus complicem propalare: ideo consequenter hic dicendum non posse aa propter hanc rationem diminutè fateri. Quoniam verò aliqui bb sequuntur sententiam nostræ contrariam: ideo illam diminutionem admittunt, & quidem satis probabiliter.

31 Dubitatur tertio de objecto, seu materia peccati; ut explicuimus dicto §. 2. n. 14. Sed de hoc idem dicendum, quod de complice jam diximus, ut ex probitate rationis constat.

Lrrr

32 Tertium caput est error, vel ignorantia, in quo certum est primò excusari eum, qui invincibiliter ignorat, seu inculpabiliter tacet suum peccatum.

33 certum est secundò, quando ignorantia est solum venialiter culpabilis, nec valorem, nec fructum Sacramenti aliàs ritè suscepti impediens, excusari pœnitentem à mortali.

34 certum est tertio, quando est culpabilis mortaliter non excusari, atque adeo tunc & fructum, & valorem Sacramenti impediri; tunc enim cum desit confessio dolorosa; non ponitur materia apta Sacramento: quomodo enim confessio erit dolorosa: si actu, ratione illius culpabilis mortaliter ignorantia, peccatur.

35 certum denique fit quarto, quamvis sit laudabile, ne ex errore, & inadvertentia taceatur

tur aliquod peccatum, scribere peccata; neminem tamen obligari, immo nec esse laudabile, si quis sit paulò scrupulosior. Neque te conturbet communis doctrina, docens omnia peccata esse confessori subjicienda: nam satis dilucidè notavit concilium Tridentinum solum fideles obligari ad omnia, quæ, facta morali diligentia, menti occurrunt: non autem ad omnia, quæ quòmodo- cunque fuere commissa. De examine quod præcedere debet confessionem, ne quid taceatur, dicam inf. l. 3. c. 9. § 3,

§. 2.

De Mendacio in Confessione.

36 **P**oenitens multis posset modis in confessione mentiri, dum confitetur: id quod breviter explicare ad nostrum pertinet institutum; quo poenitens

tens, si fortè tunc mentiatur cognoscat graviterne, an leviter peccaverit, atque adeo benenè, an perperam sit cetera confessus.

37 Primò igitur certum est, peccatum esse grave mentiri in confessione circa peccata mortalia, non alias ritè confessa, & absoluta: nam si esset mortale illud tacere, multo magis illud negare. *a* Intellige, modo non habeat causam sufficientem illud tacendi: nam tunc etiam posset negare, sed ne venialiter peccet; utatur æquivocatione, secundum communes æquivocationis leges

a De Lug. d. de pœn. 16. sect. 2. n. 100.

b Idem de Lug. d. de pœn. 14. sect. 10. n. 171. contr. Sanch. ab eodem cit. quem cõt. oēs Theologos con-trarium docere affirmat idè De Lugo.

38 certum est secundò, mentiri circa mortalia alias ritè absoluta, quando confessarius de illis sive ut Medicus sive ut Iudex interrogat, tanquam quid necessarium ad præsentem confessionem; esse item *b* mortale. Ratio est, quia tunc habet jus

eodem cit. quem cõt. oēs Theologos con-trarium docere affirmat idè De Lugo.

ribere
obli
bile, si
Ne.
is do
ccata
: nam
ilium
s obli
morali
t: non
modo-
De exat
debet
eatur,

ions.

posset
fession
d quod
ostrum
pœni-
rens

confessarias ad bene hanc confessionem expediendam & ex alia parte, cum agatur, de mortali; res est gravis.

39 certum sit tertio, fateri aliquod mortale, quod non fecisti, esse mortale, nisi forte ignorantia, vel bona fides te excuset: ut certe sæpe rusticos, & mulierculas excusat. Ratio est, quia variatur in re gravi iudicium confessarii.

40 certum sit quarto, esse mortale, mentiri circa veniale, quando tale mendacium datur pro materia totali confessionis: v. g. aliquis fatetur se obolum esse furatum, quod re vera furatus non est, nec aliam pro confessione materiam affert, peccat mortaliter: quia tunc poenitentia est causa irriti Sacramenti.

41 Præter hos quatuor casus, alius non occurrit, in quo sis de peccato mortali sollicitus, si forte mentiaris in confessione mendaciter.

*e Suar. de
pœn. d. 21
sec. 10. n. 6
& passim
alii præ-
ter Phil.
Fabrum
apud Diã.
p. 3. tr. 4.
res. 96.*

mendacio alias in se minimè
gravi: quare.

42 certum sit quintò, quod
cunque mendacium prolatum
in aliis materiis, quæ ad con-
fessionem non pertinent: gravi-
tatem non contrahere in eo,
quod in confessione asseratur.

43 certum sit sextò accusare
se de peccato veniali, quod quis
non commisit; dummodo alia
subdatur materia; non esse mor-
tale & quia jam absolutio suffi-
cienter habet quod deleat.

44 certum sit septimò negare
mortale ritè absolutum, nec fa-
ciens ad præsentem confessio-
nem, non esse mortale, ut ex di-
ctis n. 38. colligitur.

45 Quæritur ergo hic solum,
an sit mortale unum numero
peccatum mortale fateri pro
alio, v. g. si quis occidit Petrum,
dicat tamen mala fide, volens
celare hominem occisum, se oc-
cidisse

d Suar. &
Vasq. cit.
à DeLug.
d. 16. de
pœn. sec. 2.
c Idem.

Vafq 92
dub. 3
De Lug. de
paen d. 16.
sec. 3. n. 123

cidisse Pauū. *f* Respondeo peccatum esse mortale, ex eo capite, quia non ritè confiteretur: nam non cōfiteretur peccatum, quod fecit, sed peccatum, quod non fecit: licet enim non teneatur quis ex se explicare distinctè individuationem sui peccati, unde posset in dicto casu dicere se occidisse hominem, tenetur tamen non supponere unum pro alio, quia sic confiteretur peccatum; quod non commisit, pro eo quod commisit.

§. 3.

Quandonam est obligatio repetendae Confessionem, vel generalem instituendi.

46 **M**aximè propter mendacium grave in confessione prolatum repetenda est confessio, & aliquando generalis plurium annorum confessio

erit instituenda. Ideo de hac re nonnulla hic subnectemus.

Primò igitur ex necessitate repetenda est, quando in ipsa confessione, actu fit aliquod mortale peccatum, quia tunc confessio irrita est, & consequenter reiteranda. *a De Lug. de pœn. d. 16. sect. 5. n. 597.* Hinc quando deest dolor debitus: quando confessio fit ex fine mortaliter malo, quando culpabiliter taceatur aliquod mortale; debet repeti omnino confessio. Vbi advertunt rectè aliqui, *b Id. ibid.* quod si quis ante decem annos v. g. rauerit, ex culpa gravi, peccatum mortale in aliqua confessione, & postea in aliis confessionibus consequentibus, hujus culpæ non est recordatus; quando deinde comperit vitium antiquæ illius confessionis; non debet obligari ad repetendas omnes confessiones consequentes, seu fortè intermedias bona fide institutas; sed solam illam, vel illas per-

peram factas, quando scilicet mala fide processit. Ratio hujus est, quia confessiones bona fide exhibitæ, id est dū confessionis sacrilegæ nō adfuit recordatio, validæ fuerunt, & fructuosæ.

47 Secundò repetenda est ex necessitate confessio, quando deest debitus ritus Sacramenti

e Id. ibid. Pœnitentiæ c Hinc quando defuit absolutio: quando defuit vel debita intentio absolvendi in Confessario vel intentio recipiendi absolutionem in pœnitente: quando defuit jurisdictio in eodem confessario, vel propter excommunicationem est impedita, confessio erit à fidelibus repetenda.

48 Verum hic quatuor advertite. Primò si defuit quidem absolutio, sed pœnitens accedit ad eundem confessarium; non debere *d* repeti à pœnitente confessionem: cum sufficiat, quod in confuso cognitionem eorum habeat

habeat confessor, pœnitensque dicat. Fateor omnia peccata, quæ heri confessus sum, juxta ea quæ infra lib. 3. capite secundo dicentur.

At si accedat ad alium, tunc sanè oportebit totam confessionem novo confessario ritè deponere: ut ibidem dicetur.

49 Secundò. Quando Sacerdos habet impedimentū necessariū, ita ut non possit audire omnia peccata pœnitentis, sed aliqua, ut in naufragio, vel articulo mortis ipsius confessarii, sanè confessio non erit reperenda quoad omnia, sed solum quoad non explicitè confessa: ut nimirum ab iis directè pœnitens absolvatur.

50 Tertiò. Si confessor est excommunicatus, tunc solum debet reperi confessio ipsi facta, quando est excommunicatus per nominatam denūciationem, vel propter clerici publicam per-

cussonem: propter ceteras valida est absolutio: imò licitè petitur tunc à pœnitente: & cum petitur; licitè etiam impenditur à confessario existente in gratia, data per actum contritionis, cum id concedatur à concilio constantiensi. e

e Extr.

Martini
5. ad evi-
tanda scā-
dala.

f Suar. de
pœn. d. 28.
sect. 2. n. 12

SI Quartò. Quid quando confessio facta fuit confessario omnino indocto, vel semidor- mienti? Respondeo, si indocto quacunque ignorantia etiam ne- scienti discernere peccatū mor- tale à veniali: ut si v. g. homici- dium putet esse veniale; dum- modo sciat aliquo tandem mo- do, etiam in communi peccatum aliquod, seu offensam Dei esse in pœnitente, ne sis sollicitus, confessionem repetere, si bona fide illum adeas, & non ex cul- pa, qua confessario velis uti, qui tibi mederi non possit: si mala sollicitus esse debes repetendi totam confessionem. Ratio est

quia

quia sub bona fide tu ex una parte omnia peccata subiecisti clavibus; ex alia, ad validitatem, satis est illa peccati cognitio in communi, ut patet in moribundo, qui ritè absolvitur si solum dixerit se peccasse, at sub mala fide, non es rectè dispositus: quia actu peccas dum confiteris.

52 Quod si semidormienti confitearis mala fide: certè peccas: unde invalida erit tua confessio, & integrè repetenda. *g g De Lug. de pœn. d. 16. à n. 606.*
Denique si bona fide confitearis, & post absolutionem advertas te semidormienti falsum esse; putato non esse repetendam tunc confessionem, quoad omnia peccata, sed solum quoad illa, quæ audita minimè fuere propter somnum: quia jam illa non sunt subjecta clavibus.

53 Sed quid si pœnitens (ut in praxi occurrit frequentissimè) post absolutionem, cognoscit confessarium aliquaquidem non

non percepisse, sive propter formum, sive quod idem erit, per distractionem mentis, sed quæ illa fuerint non cognoscit? Respondeo in brevibus confessionibus, iterum omnia peccata repetere oportet; quia potest prudenter dubitari de singulis, an ritè fuerint audita; peccatum enim de quo est dubiũ, an fuerit in confessione detectum; debet certò detegi; prævalet enim confessio necessitatis confitendi; cum certò scias te peccasse, dubium autem sit an detexeris. In prolixis confessionibus, in quibus non potes prudenter dubitare de singulis; non obligaris; *h* satis enim erit te in communi fateri ejusmodi dubium, hoc est te dubitare, an aliquod peccatum ex tuis confessor audierit. Ratio est quia tunc habes dubium prudens, atque adeo non teneris, nisi ad confessionem illam in communi illius dubii; quod tibi

h *Id. ibid.*

tibi dumtaxat exploratum est; sicuti obligareris fateri te mortaliter peccasse, sed non recordari, quo genere peccati, in eo eventu, quo aliquod patrasses peccatum, illiusque in particulari non meminisses.

§ 4 Repetenda est tertiò Confessio ratione excommunicationis non ablatæ à pœnitente. Explico. Si Confessor pœnitentem excommunicatum absolveret à peccatis, non præmissa absolutione à censuris, seu ab excommunicatione, validane est absolutio à peccatis, & consequenter non repetenda Confessio. Respondeo. Si pœnitens bona fide procedit, valida est, nec repetenda; Ratio est quia nimis onerosum esset dicere, oblitum invincibiliter aperire se esse excommunicatum; si absolvatur à peccatis, invalidam fecisse peccatorum Confessionem; nec enim habemus unde colligamus Eccle-

*i Suar. to. 5
in 3. p. de
Cens. d. 19.
sec. 3. n. 10*

Ecclesiam voluisse irritare illam
absolutionem, quæ, non præ-
missa absolutione à censuris, ex-
hibita, nulla fraude, fuit; par
autem ratio est in casu, de quo
disputamus. At verò si mala
fide extorta est absolutio à pec-
catis, non præmissa absolutione
ab excommunicatione; sanè
tunc irrita erit Confessio ex de-
fectu debitæ dispositionis, atque
adeo repetenda, cum tunc fiat
contra præceptum grave Eccle-
siæ, absolutionem à peccatis an-
te resolutionem excommunicatio-
nis impendere prohibentis.

§§ Petes hac occasione, An
quando Confessor præmittit ab-
solutionem à censuris per illa,
vel similia verba, Absolvo te ab
omni excommunicatione, in
quantum possum & indiges, sub-
jungitque absolutionem à pecca-
tis; an, inquam, per prædictam
absolutionem deleatur excom-
municatio, qua poenitens erat
irre-

irret
fess
spon
rius
juris
com
dele
illius
tione
quia
haber
simpl
di, qu
vandi
fui, q
vere
non à
pter e
rum,
ordin
m nec
servat
vatis,
ca res
Idem

irretitus, sed ejus immemor Confessario nequaquam aperuit: Respondeo, posito, quod Confessarius habuerit potestatem, seu jurisdictionem ad ejusmodi excommunicationem auferendam, deleri. Unde postea poenitens illius recordatus, nova absolutione non indigebit. / Ratio est, 1 *Con d. 4. de excom. du. 26. n. 217. & de poen d. 12. du. 12. n. 9* quia Confessor semper habet, habereque debet intentionem simpliciter absolutam absolventi, quantum licite potest; reservandique partes omnes officii sui, quas non servaret, si absolute intenderet à peccatis; & non à censuris. Id quod, propter eandem rationem, est verum, non solum in Confessario ordinario, sed etiam in delegato: nec solum in censuris non reservatis; verum etiam in reservatis, si in absolvente adest circa reservata potestas absolvendi. Idem etiam evenit in peccatis reservatis.

o Suar. de
pœn. d. 31.
sec 4. n. 13
apud Sâc.
l. 4. in Dec
c. 5 4. n. 39

reservatis nisi quis enim immer-
mor bona fide illa se habere ab-
solvatur modo dicto à Superio-
re, vel privilegiato: vel ex facul-
tate jubilæi, cruciatæ, &c. sanè
remanet à reservatis absolutus;
quia absolvens intendit absolve-
re, quantum licitè potest; & so-
lum in pœnitente remanebit
obligatio subdendi directè cla-
vibus; (non quidem necessariò
coram superiore, vel privilegia-
to: sed coram Confessario, po-
tente tamen absolvere à mortali-
bus) illud peccatum reserva-
tum, quando fuisse reservatum
pœnitens animadvertit. Dixi
primo (bona fide) nam qui mala
fide tacet censuram, vel reserva-
tionem; non absolvetur: quia
non est dispositus ad absolutio-
nem. qui rem tam gravem ma-
la fide Confessori non aper-
rit.

§. 6 Dixi secundo, quantum
licitè potest: quare si in privile-

gio

gio, seu jubileo esset forma, ne possit licitè quis absolvi, nisi aliqua conditione adimpleta, v. g. nisi, satisfacta parte; non cense- retur, Confessor per illud, ab- solvo te ab omni excommunica- tione, absolvere, si parti minimè sit satisfactum. Ratio est, quia ut dictum est, solum habet, ha- bereque præsumitur intentio- nem absolvendi quos, & quan- tum validè, & licitè potest.

57 Petes iterum. Si Confes- sor absolvere potens, absolvat à peccatis, dicendo, Absolvo te à peccatis tuis, nulla præmissa formula absolutionis ab censu- ra: ut usu venire solet in brevi- bus confessionibus, & in articu- lo mortis; remanebitne ignarus hæc censuræ immo & conscius, si tamen propter imminentem mortem loqui non potest, rema- nebitne, inquam; absolutus ab illa? Respondeo remansurum abso-

o *De Lug.*

d 16. sect.

15. n. 625.

*p. Suar de
Cens. d. 10
sect. 2. in
quo cessat.*

absolutum. *p.* Ratio est, quia in illo, absolvo te à peccatis, involvitur absolutio à quocunque vinculo nato ex peccatis, atque adeo à censuris, cum igitur ejusmodi Confessor supponatur vel licitè fungi suo munere; supponetur etiam ab eo censura vinculo absolvere; multoque magis id erit in illo articulo mortis, si tunc expressè absolvens, intendat per illa verba sola, absolvo te à peccatis, absolvere etiam à censuris. Ad majorem autem certitudinem sic absolvat; absolvo te ab omnibus censuris, & peccatis: quia certum est illud, ego te absolvo, sufficere ad absolutionem peccatorum: quod non est ita certum, licet sit probabilissimum, sufficere etiam ad absolutionem censurarum.

LIBER